

2014•2015
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

Een kritische analyse van de wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod

Promotor :
Prof. dr. Michele PANZAVOLTA

Immig Berx

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

2014•2015
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

Een kritische analyse van de wet van 15 mei 2012
betreffende het tijdelijk huisverbod

Promotor :
Prof. dr. Michele PANZAVOLTA

Immig Berx

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

Samenvatting

Op 1 januari 2013 trad de Wet 'tijdelijk huisverbod' in België in werking. Met deze wet krijgt de Procureur des Konings een nieuwe bevoegdheid in handen om krachtig op te treden tegen huiselijk geweld. Met de Wet tijdelijk huisverbod wordt er de mogelijkheid gecreëerd om in te grijpen in situaties van acute dreiging van huiselijk geweld zonder dat er reeds strafbare feiten werden gepleegd. Met het opleggen van een huisverbod wordt niet alleen de dreiging van huiselijk geweld weggenomen, tevens heeft het ook de veiligheid van de slachtoffers en of de huisgenoten voor ogen. De periode waarin het huisverbod wordt opgelegd is ook bedoeld als afkoelingsperiode voor het hele gezin waarin enerzijds naar oplossingen voor de problemen die aan de grondslag liggen van het (dreigende) geweld worden gezocht en anderzijds hulpverlening kan worden opgestart. Met het opleggen van een huisverbod wordt bijgedragen aan het preventief voorkomen van escalatie en herhaling van huiselijk geweld.

Vooraleerst worden in deze scriptie onder andere de begrippen intrafamiliaal geweld en huiselijk geweld gedefinieerd. Deze delicten hebben een aantal specifieke kenmerken waardoor deze zich onderscheiden van andere geweldsdelicten.

Daarna wordt de Wet tijdelijk huisverbod grondig geanalyseerd. In het verloop van de scriptie zal duidelijk blijken dat er nog wat onduidelijkheden en tekortkomingen omtrent sommige aspecten van de wet bestaan. Het is van belang dat er kritisch naar deze aspecten wordt gekeken.

Aangezien in Nederland het huisverbod al sinds 2009 wordt toegepast, wordt in deze scriptie het huisverbod geëvalueerd aan de hand van rechtsvergelijking met de procedure in Nederland. Zowel positieve als negatieve aspecten van de maatregel worden naar voor gebracht.

Gezien het ingrijpende karakter van de maatregel wordt er een hoofdstuk besteed aan de grondrechten van de uithuisgeplaatste. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen enerzijds de rechten van de uithuisgeplaatste en anderzijds de rechten van het slachtoffer van huiselijk geweld. Op die manier zal duidelijk worden of het huisverbod een schending van een aantal fundamentele rechten van de uithuisgeplaatste tot gevolg heeft.

In de laatste hoofdstukken wordt het huisverbod geëvalueerd en wordt er een eigen voorstel naar voor gebracht waarin voor eerder gevonden knelpunten oplossingen worden gezocht.

Deze masterscriptie wordt afgesloten met de conclusie; of het huisverbod al dan niet een goed alternatief vormt voor het reeds bestaande instrumentarium en of door het opleggen van het huisverbod de grondrechten van de geweldpleger al dan niet geschonden worden.

Voorwoord

Na mijn bachelor – en masteropleiding aan de UHasselt vormt deze masterscriptie het sluitstuk van een veelzijdige rechtenopleiding. Ik vind het een voorrecht dat ik me heb mogen verdiepen in de interessante materie omtrent het tijdelijk huisverbod. Aangezien ik een brede masteropleiding rechtsbedeling heb gevolgd, vind ik het een hele uitdaging om verschillende rechtsgebieden in mijn masterscriptie aan te halen.

Deze masterscriptie zou echter nooit tot stand zijn gekomen zonder de kennis, steun en hulp van mijn begeleider Gaëlle Marlier, waarvoor mijn oprechte dank.

Daarnaast wil ik graag mijn vriend Jan Cannaerts, mijn ouders, zussen en vriendinnen bedanken voor het nalezen van deze scriptie en het bijstaan met raad en daad. Ze wisten me steeds te motiveren bij dit laatste loodje.

Immig Berx

2^e Master Rechtsbedeling

Mei 2015

Inhoudsopgave

Inleiding.....	1
Onderzoeksvraag.....	2
1 Vormen van geweld	3
1.1 Begrippen	3
1.2 Intrafamiliaal geweld	3
1.2.1 Partnergeweld.....	4
1.2.2 Huiselijk geweld	4
1.2.3 Huiselijk geweld in Nederland	4
1.3 Strijd tegen huiselijk geweld	5
2 Situatie voor de Wet tijdelijk huisverbod	7
2.1 Partnergeweld	7
2.1.1 Wet van 24 november 1997.....	7
2.1.2 Wet van 28 januari 2003	9
2.2 Kindermishandeling.....	11
2.3 Andere wettelijke mogelijkheden bij een crisisinterventie bij huiselijk geweld	13
2.3.1 Aanhouding, voorlopige hechtenis en vrijlating onder voorwaarden.....	13
2.3.2 Dringende en voorlopige maatregelen.....	14
3 Wet tijdelijk huisverbod	17
3.1 Aanleiding tot de wet tijdelijk huisverbod	17
3.1.1 Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik.	17
3.1.2 Verdrag van de Raad van Europa ter preventie en bestrijding van het geweld op vrouwen en huiselijk geweld.....	17
3.1.3 Wetsevolutie aangaande het tijdelijk huisverbod	18
3.1.4 Bespreking van de wijzigingen	20
3.1.5 Aanleiding van de wet in Nederland	21
3.2 Doel wet tijdelijk huisverbod	23
3.2.1 Preventieve en beveiligingsmaatregel	23
3.2.2 Integraal hulpaanbod.....	24
3.2.3 Doel van de wet in Nederland	25
3.3 Toepassingsgebied.....	25
3.3.1 Feiten of omstandigheden	26
3.3.2 Aanwezigheid	27
3.3.3 Meerderjarige persoon.....	27
3.3.4 Verblijfplaats.....	27
3.3.5 Ernstig en onmiddellijk gevaar	28
3.4 Inhoud van het huisverbod	28
3.5 Aard van de maatregel tijdelijk huisverbod.....	30
3.6 Procedure van de uithuisplaatsing.....	32
3.6.1 Politie	33
3.6.2 Procureur des Konings.....	34
3.6.3 Familierechtbank.....	36
3.6.4 Vonnis	38
3.6.5 Procedure Nederland.....	39

3.6.6	Risicotaxatie in Nederland.....	41
3.6.7	Einde van het huisverbod	43
3.6.8	Beroepsmogelijkheid	44
3.6.9	Overtreding van het tijdelijk huisverbod	45
3.7	Hulpverlening.....	46
3.7.1	Nederland.....	46
3.7.2	België.....	48
3.8	Vergelijkend schema België - Nederland.....	50
3.8.1	Maatregel en doelstelling van de maatregel	52
3.8.2	Bevoegdheid	52
3.8.3	Toepassingsgebied.....	53
3.8.4	Duur van de maatregel	53
3.8.5	Sanctionering.....	54
3.9	Mogelijke knelpunten in de Belgische wetgeving	54
3.9.1	'Feiten en omstandigheden'	54
3.9.2	Risicotaxatie.....	54
3.9.3	Hulpverlening.....	55
3.9.4	Praktische uitwerking	55
4	Afweging van de Grondrechten.....	57
4.1	Recht op vrijheid en veiligheid	57
4.2	Recht op vrijheid van verplaatsing.....	57
4.3	Het recht op ongestoord genot van eigendom.....	57
4.4	Recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven	58
4.4.1	Legaliteitstoets.....	59
4.4.2	Legitimitetoets.....	60
4.4.3	Noodzakelijkheidstoets.....	60
4.5	Recht op een eerlijk proces.....	63
4.6	Conclusie.....	63
4.7	Eigen mening betreffende afweging grondrechten.....	63
5	Evaluatie – Eigen mening van de mogelijke knelpunten Belgische wetgeving	65
5.1	Bevoegdheid van de Procureur des Konings	65
5.2	Feiten en omstandigheden	65
5.3	Risicotaxatie - instrument.....	66
5.4	Hulpverlening.....	66
5.5	Opvang van de uithuisgeplaatste	67
5.6	Opleggen van het huisverbod tegen de wil van het slachtoffer	67
5.7	Sanctie bij overtreding van het huisverbod	68
5.8	Grondrechten van de verdachte	68
5.9	Besluit.....	68
6	Eigen voorstel	71
6.1	Het risicotaxatie-instrument.....	71
6.2	Onmiddellijke opvolging door de hulpverlening	71
6.3	Feiten en omstandigheden	72
6.4	Opvang voor de uithuisgeplaatste	72
6.5	Huisverbod tegen de wil van het slachtoffer.....	72
7	Conclusie.....	73

Bibliografie	75
Bijlage	85

Lijst van afkortingen

Internationale en Europese begrippen

EHRM: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

EVRM: Europees Verdrag voor de bescherming van de Rechten van de Mens en fundamentele vrijheden

Nationale begrippen

BW: Burgerlijk Wetboek

Ger.W.: Gerechtelijk Wetboek

RiGH: Risicotaxatie-instrument

Sv.: Wetboek van Strafvordering

Sw.: Strafwetboek

Wth : Wet tijdelijk huisverbod

Voorlopige hechteniswet: Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lijst van bijlagen

- Besluit 'tijdelijk huisverbod'

Inleiding

Huiselijk geweld is één van de meest omvangrijke vormen van geweld in onze samenleving. Het komt in alle lagen van de bevolking en binnen alle culturen voor. Vroeger beschouwden de publieke overheden deze vorm van geweld als een uitsluitend privéprobleem, maar in de afgelopen jaren werd het steeds duidelijker dat geweld in de privésfeer een belangrijk maatschappelijk probleem is. Men schat dat in België minstens één op vijf vrouwen in de loop van haar leven slachtoffer van geweld wordt binnen een partnerrelatie. Het aantal dossiers van huiselijk geweld bedroeg in 2012 ongeveer 45.000.¹ Om de strijd tegen huiselijk geweld aan te gaan, zijn er recentelijk veel initiatieven uitgewerkt. De invoering van het tijdelijk huisverbod kan men hierbinnen plaatsen.² Het slachtoffer van partnergeweld kon zich voorheen de gezinswoning laten toewijzen.³ Op die manier was het voor het slachtoffer van de mishandeling mogelijk om in de gezinswoning te verblijven in plaats te vluchten naar een vluchthuis. Om deze maatregel te kunnen toepassen moet de echtgenoot of wettelijk samenwonende partner slachtoffer zijn van de gewelddaden. Het is dus niet mogelijk om binnen deze maatregel preventief op te treden zonder dat er al een misdrijf werd gepleegd.⁴ Met de nieuwe wet inzake het tijdelijk huisverbod werd getracht om tegemoet te komen aan deze tekortkomingen.

In landen als Duitsland, Nederland en Oostenrijk bestaat de maatregel van de tijdelijke uithuisplaatsing van de geweldpleger al een langere tijd.⁵ Door een grondige evaluatie van deze nieuwe maatregel en aan de hand van rechtsvergelijking met Nederland willen we de voordelen, maar ook tekortkomingen van deze maatregel bespreken. Omdat deze maatregel in Nederland al sinds 1 januari 2009 van toepassing is, hebben er al heel wat evaluaties plaatsgevonden zodat externe rechtsvergelijking met Nederland zeker nuttig kan zijn.

Wanneer het tijdelijk huisverbod wordt toegepast worden een aantal grondrechten van de uithuisgeplaatste ingeperkt. Artikel 8 EVRM voorziet in het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven en het ongestoord genot van zijn woning. Wanneer het huisverbod wordt opgelegd wordt dit recht van de uithuisgeplaatste geschonden. Dat verbod bevindt zich in een spanningsveld tussen rechtsbescherming van de uithuisgeplaatste en hulpverlening aan het slachtoffer. Het is dus van belang dat er aan de hand van een

¹ Tussenkomst senator Christine Defraigne, *Parl. St. Senaat*, 2011-12, nr. 5/43.

² Wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld, *BS* 1 oktober 2012.

³ Binnen het huwelijk: artikel 223, derde lid BW; tijdens de wettelijke samenwoning: artikel 1479, vijfde lid BW; tijdens de echtscheidingsprocedure: artikel 1280, zevende lid Ger.W.

⁴ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 22, nr. 6.

⁵ I, LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 83; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 1.

afweging van de fundamentele rechten, waaronder artikel 8 EVRM, wordt nagegaan of het huisverbod juridisch te verantwoorden is in het licht van deze grondrechten.

Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag die doorheen de scriptie zal worden beantwoord, luidt als volgt: "Hoe verhoudt het tijdelijk huisverbod zich tegenover het recht van de eerbiediging van privé en gezinsleven (artikel 8 EVRM)?" Het is namelijk de bedoeling om na te gaan of het huisverbod de rechten van de geweldpleger die verankerd zijn in de Europese wetgeving schendt. Er zal gebruik gemaakt worden van verschillende onderzoeksmethoden om tot een conclusie te komen. Het onderzoek begint met een beschrijvend gedeelte waarin kort enkele begrippen zoals huiselijk geweld en partnergeweld worden toegelicht.

Daarna wordt aan de hand van wetgeving en relevante literatuur een overzicht gegeven wordt van de bestaande Belgische regelgeving betreffende huiselijk geweld, hierbij ligt de nadruk vooral bij de mogelijkheden in een crisissituatie.

Vervolgens zal er een beeld gegeven worden over de aard, de inhoud en de procedure van het tijdelijk huisverbod. Hierbij zullen er gebruik gemaakt worden van primaire juridische bronnen zoals parlementaire voorbereidingen om zo de grondslag te vinden waarom de nieuwe wet werd doorgevoerd. In dit deel wordt met een kritische blik de recente totstandkoming van de regelgeving betreffende de uithuisplaatsing in België besproken. Op die manier kan de betekenis van de wet tijdelijk huisverbod, zoals de wetgever voor ogen had, worden achterhaald. Daarnaast wordt ook aandacht gegeven aan de maatschappelijke evolutie van huiselijk geweld en de nood aan de nieuwe wet tijdelijk huisverbod. Het is de bedoeling om via de evaluatie van het huisverbod te concluderen of er door de toepassing van de wet tijdelijk huisverbod al dan niet grondrechten van de uithuisgeplaatste geschonden worden. Wanneer het verbod wordt toegepast om het slachtoffer te beschermen zal dat onvermijdelijk de grondrechten van de uithuisgeplaatste beperken. Om hierover een duidelijk beeld te geven vindt er een afweging plaats tussen de fundamentele rechten van het slachtoffer enerzijds en van de geweldpleger anderzijds. Aan de hand van rechtsvergelijking met Nederland zal er aangetoond worden waar verschillpunten en raakvlakken liggen met de wetgeving in België. Aangezien Nederland hier omtrent al veel verder staat, kunnen zo tekortkomingen in de Belgische wetgeving opgespeurd worden. Voor enkele van deze tekortkomingen zal er een oplossing gezocht worden waardoor het onderzoek ook een beperkt normatief karakter krijgt.

1 Vormen van geweld

1. Geweld is een fenomeen dat dagelijks voorkomt in onze maatschappij. Een groot deel van deze geweldpleging speelt zich af binnen de vertrouwde omgeving: het gezin. Men spreekt van geweld wanneer de persoonlijke en fysieke integriteit van een persoon wordt aangetast⁶. Er worden vier vormen van huiselijk geweld onderscheiden. Deze vormen en nog enkele andere relevante begrippen worden in dit hoofdstuk besproken⁷.

1.1 Begrippen

2. Begrippen zoals huiselijk geweld, intrafamiliaal geweld en partnergeweld worden vaak door elkaar gebruikt. Het is van belang dat er een duidelijk werkbaar definitie bestaat.

1.2 Intrafamiliaal geweld

3. De omzendbrief van 3 april 2006 bepaalt dat "iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen leden van een zelfde familie, ongeacht hun leeftijd"⁸ als intrafamiliaal geweld wordt beschouwd.

4. In de bovenstaande definitie bepaalt het college van procureurs-generaal dat er sprake is van intrafamiliaal geweld wanneer het geweld plaatsvindt tussen leden van eenzelfde familie. Men beschouwt als 'leden van een zelfde familie' enerzijds degene die in opgaande en nederdalende lijn of in de zijlijn in de tweede graad aan elkaar verwant zijn.⁹ Anderzijds heeft het betrekking op de echtgenoten of personen die samenwonen of samengewoond hebben en die een duurzame affectieve en seksuele relatie onderhouden of onderhouden hebben. Ook de bloedverwanten in de opgaande en nederdalende lijn van de partners of één van hen, die bij hen wonen of gewoond hebben, worden in aanmerking genomen¹⁰.

5. Het is van belang dat de verschillende vormen van geweld worden uiteengezet. Geweld wordt gedefinieerd als "alle strafbare gedragingen die door een daad of een verzuim schade berokkenen aan de benadeelde persoon."¹¹ Dat geweld bestaat in verschillende vormen¹². Allereerst spreekt men van fysiek geweld waarbinnen bijvoorbeeld opzettelijke

⁶ F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld", in A. BOAS en J. LAMBERT (eds.) *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 161.

⁷ H. BLOW "Wat is geweld?" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 1, 2.

⁸ Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten, Brussel, 1 maart 2006, 4.

⁹ Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten, Brussel, 1 maart 2006, 5.

¹⁰ Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten, Brussel, 1 maart 2006, 5.

¹¹ Omzendbrief nr. COL 4/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, Brussel, 1 maart 2006, 7-8.

¹² K. DE GROOF en T. DE GENDT(eds),, *Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, Lannoo Campus, 2007, 13-14.

slagen en verwondingen vallen.¹³ Een tweede vorm van geweld is economisch. Deze vorm speelt zich bijvoorbeeld af in een gezin waarbinnen de ene partner alle financiën beheert zonder dat de andere partner hierover kan beschikken.¹⁴ Psychisch geweld wordt gezien als een derde vorm van geweld. Deze vorm houdt vernederingen, dreigingen, stalken, belaging,... in.¹⁵ De laatste onderscheiden vorm van geweld is seksueel geweld, bijvoorbeeld aanranding van de eerbaarheid of verkrachting.¹⁶

1.2.1 Partnergeweld

6. Een omschrijving van partnergeweld valt binnen de ruimere definitie van intrafamiliaal geweld. Krachtens COL 4/ 2006 wordt partnergeweld beschouwd als *"iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen echtgenoten of personen die samenwonen of samengewoond hebben en tussen wie een duurzame affectieve en seksuele band bestaat of bestaan heeft"*.¹⁷ Ook binnen partnergeweld worden de verschillende vormen van geweld onderscheiden (*Supra* 3, nr. 5.)

1.2.2 Huiselijk geweld

7. Deze term verwijst naar de huiselijke kring waar het geweld zich manifesteert. Hieronder valt geweld tussen gezins- en familieleden, maar ook geweld door huisvrienden.¹⁸ Men verkiest bij voorkeur voor een ruime invulling van dit begrip.¹⁹

8. Er kan dus besloten worden dat met termen 'huiselijk geweld', 'interfamiliaal geweld' en 'partnergeweld' men verwijst naar geweld dat zich voordoet binnen de intieme familie kring²⁰. Deze termen beschouwen we als *paraplubegrippen* waaronder de vier vormen van geweld, gepleegd door de (ex)-partner, familielid of gezinslid, vallen. In dit onderzoek gaat het niet enkel om geweld tussen partners, maar ook om geweld tussen gezins- en familieleden en tevens om geweld door huisvrienden.

1.2.3 Huiselijk geweld in Nederland

9. In Nederland wordt het begrip huiselijk geweld gedefinieerd als *"het geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd"*. De huiselijke kring bestaat uit (ex-) partners, gezinsleden, familieleden of huisvrienden. Het is een breed begrip

¹³ Omzendbrief nr. COL 4/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, Brussel, 1 maart 2006, 7.

¹⁴ Omzendbrief nr. COL 4/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, Brussel, 1 maart 2006, 7., K. DE GROOF en T. DE GENDT(eds), *Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, Lannoo Campus, 2007, 13-14.

¹⁵ Omzendbrief nr. COL 4/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, Brussel, 1 maart 2006, 7., K. DE GROOF en T. DE GENDT(eds), *Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, Lannoo Campus, 2007, 13-14.

¹⁶ Omzendbrief nr. COL 4/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, Brussel, 1 maart 2006, 7., K. DE GROOF en T. DE GENDT(eds), *Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, Lannoo Campus, 2007, 13-14.

¹⁷ Omzendbrief nr. COL 4/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, Brussel, 1 maart 2006, 7.

¹⁸ K. DE GROOF en T. DE GENDT(eds), *Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, LannooCampus, 2007, 13.

¹⁹ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005, 11; W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3), 3.

²⁰ K. DE GROOF en T. DE GENDT (eds), *Kans op slagen : Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, LannooCampus, 2007, 13.

waaronder verschillende soorten van geweld vallen zoals bijvoorbeeld partnergeweld, kindermishandeling, oudermishandeling, geestelijk en lichamelijk geweld.²¹

1.3 Strijd tegen huiselijk geweld

10. Wanneer we het wetsvoorstel bekijken, is het onduidelijk wanneer het huisverbod kan worden opgelegd. Uit de titel van het eerste wetsvoorstel van 2004 blijkt dat de wet enkel van toepassing is in situaties van partnergeweld.²² Later in het voorstel wordt gesproken over interfamiliaal geweld, wat een ruimer toepassingsgebied kent.

11. De huidige wet stelt dat het huisverbod opgelegd kan worden in situaties van huiselijk geweld. Zoals bij partnergeweld is hier de aanwezigheid van een familiale of affectieve band niet vereist. De wetgever beoogt in het algemeen de personen die dezelfde verblijfplaats betrekken.²³

12. Omdat het belang aan de problematiek omtrent interfamiliaal- en partnergeweld de laatste decennia toeneemt, kunnen we stellen dat geweld binnen de privésfeer geëvolueerd is tot een actueel maatschappelijk dilemma. Uit verscheidene wetenschappelijke studies werd duidelijk dat huiselijk geweld in de praktijk meervoudig voorkomt.²⁴ Huiselijk geweld vormt de laatste jaren dan ook een prioriteit op de politieke agenda.²⁵ Zo werd in het Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011 interfamiliaal geweld als een prioritair geweldsmisdrijf omschreven.²⁶ Er kan gesteld worden dat een onderzoek naar de mogelijke preventie van huiselijk geweld nuttig kan zijn.

²¹ Ministerie van Justitie (2010) *Factsheet Huiselijk geweld* www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/factsheet%20huiselijk%20geweld%20%5BMOV-1830330-0.1%5D.pdf, Plan van aanpak Huiselijk Geweld tot 2011 "De volgende fase", ministerie van Justitie, Den Haag, augustus 2008, p. 3.

²² Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE en C. FRANSSEN) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/1.; F. DENISSEN, "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 193, nr. 5.

²³ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 18.

²⁴ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1402, nr. 1. ; Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE en C. FRANSSEN) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/1.

²⁵ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 3.

²⁶ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 6. ; Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE en C. FRANSSEN) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/1.

2 Situatie voor de Wet tijdelijk huisverbod

13. Om het ontstaan en de evolutie van het tijdelijk huisverbod goed te kunnen begrijpen, wordt in dit hoofdstuk het bestaande wettelijk kader met betrekking tot huiselijk geweld in België besproken. Het burgerlijk- en het strafrecht voorziet in een aantal mogelijkheden om de geweldpleger de toegang tot de gezinswoning te ontfemen.²⁷ In dit hoofdstuk worden de belangrijkste maatregelen die bij 'huiselijk geweld' mogelijk zijn besproken vooraleer de Wet tijdelijk huisverbod van toepassing was, zodat we kunnen concluderen of het huisverbod wel degelijk een meerwaarde kan vormen voor deze bestaande procedures.

2.1 Partnergeweld

2.1.1 Wet van 24 november 1997

14. Publieke aandacht voor geweld binnen het gezin is er pas sinds de jaren zeventig.²⁸ Deze maatschappelijke verandering resulteerde in de Belgische Wet op het partnergeweld van 24 november 1997.²⁹ Deze wet zorgde voor een aantal wijzigingen in bestaande artikelen. Wetgevers voorzagen in een strafverzwaring in geval van partnergeweld. De strafvermindering voor fysiek geweld gepleegd bij betraping op overspel werd opgeheven. Enerzijds werd voorzien in een uitbreiding van de bevoegdheden van de Procureur des Konings en zijn hulpofficieren en anderzijds in een mogelijkheid voor bepaalde instellingen van openbaar nut en verenigingen om met instemming van het slachtoffer in rechte op te treden in strafgedingen met betrekking tot het partnergeweld.³⁰

15. De belangrijkste wijziging die de Wet op het partnergeweld met zich mee bracht, betreft de invoering van een nieuwe verzwarende omstandigheid in artikel 410 strafwetboek.³¹ Dit artikel bepaalt dat er een verdubbeling van de minimumstraf plaatsvindt in geval van een gevangenisstraf zoals bedoeld in artikelen 398 – 405 Sw. en een verhoging met twee jaar in geval van opsluiting. Deze verhoging geldt ook *ingeval de schuldige de misdaad of het wanbedrijf heeft gepleegd tegen zijn echtgenoot of de persoon met wie hij samenleeft of samengeleefd heeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft of gehad heeft*.³²

16. Door de invoering van deze strafverzwaring wou de wetgever duidelijk maken dat huiselijk geweld en partnergeweld maatschappelijk afgekeurd werden. Aangezien partnergeweld voordien al strafbaar was, kunnen we stellen dat deze wet een hoge

²⁷ Bijvoorbeeld artikel 3 Wet Bescherming Persoon Geesteszieke.

²⁸ J. PAUWELS, "Structurele contextualisering van de politionele registraties inzake intrafamiliaal geweld in Oost- en West-Vlaanderen", *Panopticon*, 2001, (220) 220-221

²⁹ Wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan, BS 6 februari 1998.

³⁰ F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld", in A. BOAS en J. LAMBERT (eds.) *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 163.

³¹ E. BREMS, "De specifieke Belgische wetgeving inzake partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, (191) 198-199

³² Art.410, lid 1 en lid 3 Strafwetboek.

symboolwaarde heeft.³³

17. Een volgende wijziging die de invoering van de Wet op het partnergeweld met zich meebracht, is de opheffing van artikel 413 Sw. Tot deze opheffing werd door de strafrechter een strafvermindering toegekend aan de echtgenoot die geweld pleegde op zijn/haar echtgenoot op het ogenblik van de betrapping van het overspel.³⁴ Fysieke integriteit wordt door de wetgever boven trouw binnen het huwelijk geplaatst.³⁵

18. Een laatste verandering die de Wet teweegbracht heeft betrekking op artikel 46 Strafvorderingen. De gevallen waarin de Procureur des Konings kan optreden werden uitgebreid. De Procureur des Konings heeft op grond van deze bepaling dezelfde ruime bevoegdheden als bij ontdekking op heterdaad en wanneer een misdrijf werd gepleegd in een huis en het hoofd van het huis verzoekt om het misdrijf vast te stellen.³⁶ De bijzondere bevoegdheid die de Procureur des Konings verkrijgt betreft de mogelijkheid om de verdachte te arresteren en om een huiszoeking te doen in de woning waar het geweld heeft plaatsgevonden.³⁷ Hiervoor is geen toestemming van de bewoners of van een rechter vereist.³⁸ Bovendien geldt het verbod om een huiszoeking te doen tussen negen uur 's avonds en vijf uur 's morgens niet indien het slachtoffer hierom verzoekt of met de huiszoeking instemt.³⁹

19. Artikel 46 Sv. bepaalt bovendien dat niet enkel het hoofd van het huis, maar ook het slachtoffer van het strafbaar feit de mogelijkheid heeft om een vaststelling van het misdrijf aan de Procureur des Konings te verzoeken. De Procureur des Konings kan volgens het artikel gevolg geven aan dit verzoek wanneer het geweld zich heeft voorgedaan in een huis en de *vermoedelijke pleger van het strafbaar feit de echtgenoot van het slachtoffer is of de persoon met wie hij/zij samenleeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft.*⁴⁰ Deze wijziging had voornamelijk de vereenvoudiging van de opsporing en vaststelling van partnergeweld voor ogen. Zo kunnen politie en parket gerichter optreden

³³ L. STEVENS, "De wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan", *Echtscheidingsjournaal* 1998, afl. 2, (18) 19, nr. 9.

³⁴ L. STEVENS, "De wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan", *Echtscheidingsjournaal* 1998, afl. 2, (18) 22, nr. 23-27.

³⁵ F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, (161) 172.

³⁶ E. BREMS, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 202.

³⁷ E. DE BOCK, "De verzwarende omstandigheid voor slagen en verwondingen aan de echtgenoot of een daarmee gelijkgesteld persoon" in F. APS, *Wet en duiding. Echte lijke moeilijkheden*, Brussel, Larcier, 2010, 215.; L. STEVENS, "De wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan", *Echtscheidingsjournaal* 1998, afl. 2, (18) 26, nr. 42.; C. VERSCHUEREN, "De wet van 24 november 1997 ertoe strekkende het geweld tussen partners tegen te gaan : een schoolvoorbeeld van hedendaagse wetgeving?" R.W. 1998-1999, 1065-1066.

³⁸ F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 203.

³⁹ Artikel 1 en 1bis van de Wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking kan worden verricht ; F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, (161) 175

⁴⁰ Artikel 46 Wetboek van Strafvordering 17 november 1808; ⁴⁰ F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, (161) 173-174.

en verdere escalatie van geweld voorkomen.⁴¹

2.1.2 Wet van 28 januari 2003

20. Met de nieuwe wet betreffende de toewijzing van de gezinswoning aan het slachtoffer van partnergeweld van 2003⁴² richt de wetgever in het burgerrechtelijke luik zich vooral naar het slachtoffer. Praktijkgerichte onderzoeken wezen uit dat in de meeste gevallen het slachtoffer van huiselijk geweld de woning verliet.⁴³ Om deze situatie aan te passen, voorziet de wetgever in een voorkeurspositie voor het slachtoffer inzake de voorlopige of definitieve toewijzing van de gezinswoning.

21. Het genot van de gezinswoning wordt toegewezen in drie specifieke gevallen. Allereerst wanneer de partner zicht schuldig heeft gemaakt aan opzettelijke slagen en verwondingen, verkrachting of vergiftiging. Ten tweede in het geval wanneer de partner een poging heeft gedaan het slachtoffer te verkrachten, te doden met het oogmerk te doden, te vermoorden of te vergiftigen. Als laatste indien er ernstige aanwijzingen bestaan voor deze voorgaande gedragingen. Het is voor de rechter slechts mogelijk van deze criteria af te wijken in uitzonderlijke omstandigheden.⁴⁴

22. Het is niet noodzakelijk dat er een strafrechtelijke veroordeling heeft plaats gevonden, noch dat er een strafonderzoek ingesteld is tegen de geweldpleger voordat het slachtoffer het genot van de gezinswoning toegewezen kreeg. Ernstige aanwijzingen van fysiek geweld tegen de partner volstaan. De wetgever blijft vaag over de inhoud van deze 'ernstige aanwijzingen'.⁴⁵

23. In het strafrechtelijke luik werd door de wet op het partnergeweld een bijkomende verzwarende omstandigheid ingeval van partnergeweld ingevoegd in artikel 410 strafwetboek. De onderzoeksrechter had niet de bevoegdheid om een aanhoudingsmandaat af te leveren doordat de maximumstraf van partnergeweld bepaald was op zes maanden gevangenisstraf. Deze nieuwe wet, tot toewijzing van de gezinswoning, lost deze situatie op door de maximumstraf van partnergeweld te verhogen

⁴¹ E. BREMS, "De specifieke Belgische wetgeving inzake partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 174.; F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, (161) 174.

⁴² Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw., *BS* 12 februari 2003.

⁴³ E. BREMS, "De specifieke Belgische wetgeving inzake partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, (191) 206.

⁴⁴ H. VANBOCKRIJCK, "De Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw.", *Echtscheidingsjournaal* 2003, afl. 6, (86) 87, nr. 9.; F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, (161) 179.

⁴⁵ A. BOUCHÉ, "Les nouvelles conséquences civiles et pénales des violences physiques exercées sur le conjoint ou le cohabitant par son partenaire", *JT* 2003, (462) 463.; A. SIBIET, "Dringende voorlopige maatregelen" in F. APS, *Wet en duiding. Echtelijke moeilijkheden*, Brussel, Larcier, 2010, (13) 15, nr. 11.

naar één jaar gevangenisstraf.⁴⁶ Hierdoor kan, volgens de Wet op de voorlopige hechtenis, wel een aanhoudingsmandaat verleend worden.⁴⁷ Zo wordt het mogelijk gemaakt dat de onderzoeksrechter op het crisismoment kan ingrijpen door de verdachte van het partnergeweld uit de woning te verwijderen.⁴⁸

2.1.2.1 Kritische bedenkingen

24. De Wet tot toewijzing van de gezinswoning probeert een einde te maken aan het feit dat het slachtoffer in de meeste gevallen van huiselijk geweld de gezinswoning diende te verlaten. Deze doelstelling kan alleen maar als positief beschouwd worden omdat er maatschappelijk meer aandacht gegeven wordt aan het probleem.

25. Toch zijn er een aantal punten waarbij er kritische bedenkingen geformuleerd kunnen worden. Ten eerste blijkt uit de praktijk dat het slachtoffer geacht wordt zelf het initiatief te nemen om de gezinswoning te kunnen bekomen. Het slachtoffer moet namelijk een verzoekschrift tot toewijzing van de gezinswoning indienen bij de bevoegde rechter. In crisissituaties biedt dit geen oplossing waardoor het slachtoffer vaak de gezinswoning alsnog zal verlaten omdat de procedure tot het bekomen van de gezinswoning lang duurt.⁴⁹

26. Een volgende kritische bedenking heeft betrekking op het feit dat de burgerrechtelijke regeling betreffende de tijdelijke toewijzing van de gezinswoning enkel geldt voor gehuwde echtgenoten en de wettelijk samenwonende partners. De feitelijke samenwonende partners kunnen van deze regeling geen gebruik maken.⁵⁰ De definitieve toewijzing van de gezinswoning is slechts mogelijk voor echtgenoten gehuwd onder het gemeenschapsstelsel.⁵¹ De feitelijke samenwonende partners kunnen zich bij huiselijk geweld enkel tot de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg richten. De rechter kan dan maatregelen bij hoogdringendheid nemen waarbij de beslissing uitvoerbaar bij

⁴⁶ H. VANBOCKRIJCK, "De Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw.", *Echtscheidingsjournaal* 2003, afl. 6, (86) 86, nr. 3-4.; E. DE BOCK, "De verzwarende omstandigheid voor slagen en verwondingen aan de echtgenoot of een daarmee gelijkgesteld persoon" in F. APS, *Wet en duiding. Echtelijke moeilijkheden*, Brussel, Larcier, 2010, (215) 217.

⁴⁷ Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *BS* 14 augustus 1990.

⁴⁸ G. VERSCHULDEN, "Preferentiële toewijzing van de gezinswoning aan het slachtoffer van partnergeweld", *TVW* 2003, 143.; F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 165-166.

⁴⁹ F. DHONDT, "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 184.; I. STALS, *Huiselijk geweld*, Antwerpen, Maklu, 2005, 167-168.

⁵⁰ H. VANBOCKRIJCK, "De Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw.", *Echtscheidingsjournaal* 2003, afl. 6, 88, nr. 10.

⁵¹ H. VANBOCKRIJCK, "De Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw.", *Echtscheidingsjournaal* 2003, afl. 6, 90-91, nr. 23.

voorraad is.⁵² Er kan ook de vraag gesteld worden of het bevel tot aanhouding een oplossing kan bieden.

27. Tot slot is deze wet slechts van toepassing op fysieke gewelddaden.⁵³ Wanneer andere vormen van geweld in aanmerking zouden komen zou dit tot een moeilijke bewijslast kunnen leiden. De Commissie voor Justitie heeft gekozen voor een opschrift met expliciet de vermelding 'fysieke gewelddaden'⁵⁴ in plaats van de term 'gewelddaden' in het opschrift van het oorspronkelijk wetsontwerp.⁵⁵

28. Bovendien kan de preferentiële toewijzing van de gezinswoning niet preventief worden opgelegd. Slechts wanneer er sprake is van daadwerkelijk geweld of als daartoe ernstige aanwijzingen bestaan, kan er een vordering worden ingesteld.⁵⁶

2.2 Kindermishandeling

29. Er zijn in het burgerlijk recht, jeugdbeschermingsrecht en strafrecht een aantal mogelijkheden voorhanden die de geweldpleger de toegang tot de gezinswoning ontzeggen in geval van kindermishandeling.⁵⁷ In dit hoofdstuk lichten we de belangrijkste maatregelen die bij kindermishandeling mogelijk zijn toe. Daarna wordt er kort besproken wat de knelpunten zijn bij deze bestaande maatregelen.

30. De toewijzing van de gezinswoning aan het slachtoffer bij geweld binnen het gezin is enkel van toepassing wanneer de echtgenoot of wettelijk samenwonende partner het slachtoffer is van de geweldplegingen.⁵⁸ Wanneer het kind slachtoffer is van kindermishandeling, maar er geen partnergeweld heeft plaatsgevonden, kan de maatregel niet worden aangewend. Om geweld binnen het gezin en kindermishandeling tegen te gaan, voorziet het burgerlijk wetboek in de ontzetting van het ouderlijk gezag.⁵⁹ De

⁵² F. SWENNEN T. en TOREMAN, "Kort geding en personen- en familierecht" in Vlaamse Conferentie van de balie te Antwerpen (ed.), Kort geding, Brussel, Larcier, 2009, (83) 110, nr. 75.; Artikel 584 eerste lid Gerechtelijk wetboek.

⁵³ G. VERSCHULDEN, "Preferentiële toewijzing van de gezinswoning aan het slachtoffer van partnergeweld", *TVW* 2003, 145.

⁵⁴ Wetsontwerp tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 50K1693/007.

⁵⁵ Wetsontwerp tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 50K1693/001.

⁵⁶ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 22, nr. 6; R. HEPS en F. SWENNEN, "Juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling" in S. ANTHONI, *Hulpverlening bij kindermishandeling*, Antwerpen, Garant, 2011, (11) 18.

⁵⁷ R. HEPS, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 227, nr. 33.

⁵⁸ H. VANBOCKRIJCK, "De Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw.", *EJ* 2003, afl. 6, (86) 86, nr. 2

⁵⁹ Artikel 371-387ter en 410 BW; R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 23, nr. 9; R. HEPS en F. SWENNEN, "Juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling" in S. ANTHONI, *Hulpverlening bij kindermishandeling*, Antwerpen, Garant, 2011, (11) 18.

jeugdrechtbank kan deze maatregel opleggen en deze kan gepaard gaan met een strafrechtelijke veroordeling van de ouders.⁶⁰

31. Deze mogelijkheid betreffende het ouderlijk gezag is niet altijd even efficiënt. De ouder die het ouderlijk gezag verliest, zal nog steeds een recht op persoonlijk contact met het kind hebben. Het slachtoffer, het kind, is in deze situatie niet veilig. Enkel wanneer het recht op persoonlijk contact met het kind door de rechter geweigerd wordt, is er sprake van een afkoelingsperiode na geweldpleging.⁶¹

32. Het Openbaar Ministerie kan beslissen dat het niet de beste oplossing is om tot vervolging van de ouder(s) over te gaan in geval van kindermishandeling. Dan kan het Openbaar Ministerie overgaan tot jeugdbeschermingsmaatregelen en hierbij de bevoegdheid in de handen van de hulpverlenende instanties leggen.⁶² Veel voorkomend leiden situaties van kindermishandeling tot het plaatsen van het kind. Het kind zal dus de gezinswoning moeten verlaten.⁶³ Het contact tussen het slachtoffer, het kind en de dader is niet meer wenselijk. Deze plaatsing dient tot bescherming van het kind en heeft niet de bestraffing van de geweldpleger voor ogen.⁶⁴

33. Uit onderzoek blijkt dat deze uithuisplaatsing in de praktijk een grote indruk op het kind nalaat. Het kind ervaart de maatregel meer als straf dan als veiligheidsmaatregel. Het gaat dus om een verre gaande maatregel die grote gevolgen met zich mee brengt. Het is noodzakelijk dat er een afweging gemaakt wordt tussen enerzijds de grondrechten van de ouders en het kind en anderzijds het algemeen belang. Het lijkt bijna onmogelijk om deze verre gaande maatregel preventief op te leggen. Op deze manier kan er dus niet preventief opgetreden worden in crisissituaties.⁶⁵

34. In geval van kindermishandeling kan naast een POS-procedure ook een strafprocedure worden ingesteld tegen de geweldpleger. In het Strafwetboek wordt kindermishandeling niet als misdrijf omschreven. Het wordt bestraft via andere misdrijven bijvoorbeeld slagen en verwondingen of verkrachting.

⁶⁰ Artikel 32 Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

⁶¹ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 23, nr. 9.

⁶² C. DE CRAIM, "Kindermishandeling: De wetgevende aspecten en de aanpak door de gerechtelijke overheden", in H. BLOW (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 6, (1) 7.

⁶³ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 20, nr. 1.

⁶⁴ R. HEPS, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 233, nr. 58.

⁶⁵ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 20, nr. 1.

2.3 Andere wettelijke mogelijkheden bij een crisisinterventie bij huiselijk geweld

35. In dit hoofdstuk wordt kort de reeds bestaande wettelijke mogelijkheden bij een crisisinterventie besproken.

2.3.1 Aanhouding, voorlopige hechtenis en vrijlating onder voorwaarden

36. In de meeste gevallen is het de politie die als eerste bij een crisissituatie aanwezig is. Op die momenten beschikken de politiediensten over een aantal mogelijkheden om in te grijpen. Ten eerste bestaat er de mogelijkheid om de verdachte te arresteren. Deze arrestatie kan men onderscheiden in enerzijds de gerechtelijke en anderzijds de bestuurlijke arrestatie.

37. Bij de bestuurlijke aanhouding heeft de politie de bevoegdheid om de dader van het huiselijk geweld voor maximum twaalf uur van zijn vrijheid te beroven.⁶⁶ Deze bestuurlijke aanhouding valt buiten het strafrecht en kan genomen worden in het kader van het openbaar belang (bijvoorbeeld bij dronkenschap). Deze maatregel zal geen langdurige veiligheid van het slachtoffer kunnen garanderen.⁶⁷

38. Wanneer er door de verdachte een wanbedrijf of misdadig wordt gepleegd, maakt men bij de gerechtelijke aanhouding een onderscheid tussen de betrapting op heterdaad en buiten de betrapting op heterdaad. Enkel in het eerste geval kan de politie overgaan tot de arrestatie van de verdachte van huiselijk geweld. In het andere geval kan de politie bewarende maatregelen treffen totdat de Procureur des Konings al dan niet een aanhouding beveelt. De duur van de vrijheidsbeneming van de verdachte betreft maximum vierentwintig uren.⁶⁸

39. Binnen die termijn van vierentwintig uur heeft de Procureur des Konings verschillende mogelijkheden: hij kan de onderzoeksrechter vorderen, rechtstreeks dagvaarden voor de rechtbank, overgaan tot een minnelijke schikking in strafzaken of een sepot.⁶⁹

40. Bovendien heeft de Procureur des Konings ook de mogelijkheid om over te gaan tot een praetoriaanse probatie, waarbij een maatregel wordt opgelegd aan de verdachte. Binnen deze mogelijkheid kan de Procureur des Konings eventueel bevelen dat de verdachte voor enkele dagen zijn woning dient te verlaten. Indien de verdachte zich niet houdt aan deze maatregel voorziet de wet geen sanctie waardoor de Procureur des Konings enkel kan dreigen met een veroordeling.⁷⁰ Er dient opgemerkt dat de Procureur

⁶⁶ CH. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht & internationaal strafrecht in hoofdlijnen*, II, *Strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 982.

⁶⁷ M.T. MEULDERS, "La violence au sein du couple: ébauches de réponses juridiques en droit continental" in J. EEKELAAR en S. KATZ, *Family violence. An international and interdisciplinary study*, Toronto, Butterworths, 1978, (141) 149.

⁶⁸ CH. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht & internationaal strafrecht in hoofdlijnen*, II, *Strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 1079.

⁶⁹ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI en M.-E. DEFOUR, (januari 2012), *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, geüpload 13 februari 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 9-10.

⁷⁰ E. BECKERS, "De ketenaanpak van partnergeweld/intrafamiliaal geweld (IFG): waar zit de zwakste schakel?", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (11) 16.

des Konings enkel bevoegd is indien er reeds strafbare feiten gepleegd zijn. Deze maatregel tegen het bestrijden van huiselijk geweld maakt absoluut verschil uit.⁷¹

41. Zoals reeds besproken kan de Procureur des Konings, sinds de verandering in artikel 46 SV., bij betrapting op heterdaad tot de arrestatie van de verdachte overgaan. Deze vrijheidsberoving kan niet langer dan vierentwintig uur duren. Om de verdachte langer te kunnen vasthouden zal de onderzoeksrechter moeten optreden. Door de strafverzwaring bij bijvoorbeeld partnergeweld voorzien in artikel 410 Sw. is de onderzoeksrechter rechtstreeks bevoegd. Voordat laatstgenoemde kan overgaan tot een bevel tot aanhouding moet er aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Ten eerste dienen er ernstige schuldaanwijzingen te zijn. Ten tweede moet de aanhouding volstrekt noodzakelijk zijn voor de openbare veiligheid en tot slot moet de strafwet het feit bestraffen met een hoofdgevangenisstraf van één jaar of meer.⁷² Wanneer de onderzoeksrechter beslist de verdachte in voorlopige hechtenis vast te houden, moet de raadkamer hierover binnen de vijf dagen beslissen.⁷³ Dit maakt nog steeds geen deel van een preventieve maatregel uit en kan slechts opgelegd worden indien er reeds een misdrijf gepleegd is.

42. Wanneer er beslist wordt over het al dan niet handhaven van de voorlopige hechtenis kan zowel de onderzoeksrechter, de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling en het vonnisgerecht, een invrijheidstelling onder voorwaarden opleggen. Een van deze voorwaarden kan bijvoorbeeld een contactverbod met het slachtoffer uitmaken.⁷⁴

2.3.2 Dringende en voorlopige maatregelen

43. Naast de in het vorige hoofdstuk besproken mogelijkheden bestaat er ook een burgerrechtelijke procedure waarmee men maatregelen kan treffen die een oplossing kunnen bieden in crisissituaties.

44. Een dringende en voorlopige maatregel kan opgelegd worden door de familierechtbank (op verzoek van één van de partijen) in geval van een grof plichtsverzuim of ernstige verstoringen van de verstandhouding tussen echtgenoten of wettelijk samenwonenden.⁷⁵ Een mogelijke dringende en voorlopige maatregel kan bijvoorbeeld een afzonderlijk verblijf van de echtgenoten of wettelijk samenwonenden zijn. Daarnaast kan het verbod om elkaar

⁷¹ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI en M.-E. DEFOUR, (januari 2012), *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, geüpload 13 februari 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 11-12.

⁷² CH. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht & internationaal strafrecht in hoofdlijnen*, II, *Strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 1084-1086.

⁷³ CH. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht & internationaal strafrecht in hoofdlijnen*, II, *Strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 1084-1086.; LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI en M.-E. DEFOUR, (januari 2012), *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, geüpload 13 februari 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 12.

⁷⁴ E. BECKERS, "De ketenaanpak van partnergeweld/intrafamiliaal geweld (IFG): waar zit de zwakste schakel?", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (11) 16.; CH. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht & internationaal strafrecht in hoofdlijnen*, II, *Strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 1106-1109.; LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI en M.-E. DEFOUR, (januari 2012), *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, geüpload 13 februari 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 12-13.

⁷⁵ Art. 223 BW en art. 1479 BW; F. SWENNEN, "Overzicht van rechtspraak (2000-2005) – dringende voorlopige maatregelen tussen echtgenoten op grond van art. 223 B.W.", *Echtscheidingsjournaal* 2006, alf. 2, (17) 17, nr. 2; E. VAN DEN EEDEN, "Partnergeweld: enkele burgerrechtelijke aspecten", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (63) 65.

in de woning of in de nabije omgeving van de woning lastig te vallen aan de maatregel gekoppeld worden. De familierechtbank kan een dwangsom opleggen om de naleving van de dringende en voorlopige maatregel te waarborgen.⁷⁶

45. Er dient evenwel opgemerkt te worden dat in de meeste gevallen de dringende en voorlopige maatregelen onmiddellijk gekoppeld worden aan een echtscheiding, maar dit is niet automatisch de wil van elk slachtoffer. Het slachtoffer wil in sommige gevallen enkel een einde stellen aan het huiselijk geweld. Dit heeft tot gevolg dat het slachtoffer er vaak jaren over doet om tot die beslissing over te gaan en dat het huiselijk geweld blijft aanhouden.

46. Een volgend kritisch punt vindt men bij de toewijzing van de woning aan het slachtoffer. In de meeste gevallen zal het slachtoffer, die de woning krijgt toegewezen, een woonstvergoeding verschuldigd zijn aan zijn echtgenoot (dader van huiselijk geweld).⁷⁷ Op deze manier zal de financieel zwakkere echtgenoot niet echt geholpen worden met een dringende en voorlopige maatregel in geval van huiselijk geweld.

⁷⁶ F. SWENNEN, "Overzicht van rechtspraak (2000-2005) – dringende voorlopige maatregelen tussen echtgenoten op grond van art. 223 B.W.", *Echtscheidingsjournaal* 2006, alf. 2, (17) 21 en 30, nr. 12 en 40; E. VAN DEN EEDEN, "Partnergeweld: enkele burgerrechtelijke aspecten", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (63) 65.

⁷⁷ A. BOUCHÉ, "Les nouvelles conséquences civiles et pénales des violences physiques exercées sur le conjoint ou le cohabitant par son partenaire", *JT* 2003, (462) 463.; F. SWENNEN, "Overzicht van rechtspraak (2000-2005) – dringende voorlopige maatregelen tussen echtgenoten op grond van art. 223 B.W.", *Echtscheidingsjournaal* 2006, alf. 2, (17), 23-24 nr. 16.

3 Wet tijdelijk huisverbod

47. Uit hoofdstuk twee kan afgeleid worden dat de huidige Belgische regelgeving ontoereikend was inzake crisisinterventie in geval van huiselijk geweld. De laatste jaren vond er een verschuiving plaats: de aandacht werd niet langer gericht op het creëren van vluchtmogelijkheden voor het slachtoffer, maar verschoof naar het invoeren van een verplichte uithuisplaatsing van de geweldpleger uit de gezinswoning. In het volgend hoofdstuk wordt de Wet 'tijdelijk huisverbod' kritisch besproken. Vervolgens zal er een vergelijking worden gemaakt met de gelijkaardige regelgeving van Nederland.

3.1 Aanleiding tot de wet tijdelijk huisverbod

48. Aangaande het huisverbod is het belangrijk om eerst twee verdragen van de Raad van Europa te bespreken. Deze verdragen oefenen namelijk een invloed uit op de Belgische wetsevolutie.

3.1.1 Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik.

49. Dit Verdrag (dat België in 2007 ondertekende) heeft als doel het voorkomen en bestrijden van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen. Ook de rechten van kinderen die slachtoffer zijn van seksueel misbruik worden door dit verdrag beschermd. Tot slot beoogt dit verdrag de bevordering van nationale en internationale samenwerking tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen.⁷⁸ Aangezien België dit verdrag heeft ondertekend, zal de nationale wetgeving in overeenstemming gebracht moeten worden met dit verdrag. Het is van belang, in dit onderzoek naar het tijdelijk huisverbod, dat het verdrag voorziet in de mogelijkheid de vermeende geweldpleger te verwijderen van het kind wanneer ouders of verzorgers bij de feiten betrokken zijn.⁷⁹

3.1.2 Verdrag van de Raad van Europa ter preventie en bestrijding van het geweld op vrouwen en huiselijk geweld.

50. Het eerste internationaal bindend akkoord met als doel geweld op vrouwen te voorkomen, slachtoffers van huiselijk geweld te beschermen en een einde te maken aan de straffeloosheid van de daders werd in 2011 opgesteld. Lidstaten die dit verdrag ondertekenden, hebben de verplichting een wettelijk kader en politionele en gerechtelijke instellingen uit te werken om de geweldplegers op te sporen en vervolgens te kunnen vervolgen en de situatie op te volgen.⁸⁰ Het verdrag bepaalt duidelijk dat de lidstaten in regelgeving moeten voorzien zodat de bevoegde instanties in geval van een crisissituatie

⁷⁸ Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, gedaan te Lanzarote op 25 oktober 2007, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-1204/1.

⁷⁹ Art 14, lid 3 verdrag van de Raad van Europa over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik aangenomen te Lanzarote op 25 oktober 2007.

⁸⁰ Voorstel van resolutie (E. BREMS en J. BOULET) met het oog op de ondertekening en ratificatie van de Conventie ter preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld van de Raad van Europa, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1822/001.

een bevel kunnen opleggen aan de dader van huiselijk geweld om de woning te verlaten voor een bepaalde periode en hem te verbieden de woning te betreden en contact te hebben met het slachtoffer.⁸¹

51. Dertien landen ondertekenden het Verdrag. België heeft tot op heden ondanks het voorstel van resolutie, ingediend in de Kamer op 18 oktober 2011 en een aansporing van de Senaatsvoorzitster S. DE BETHUNE in januari 2012, het verdrag onmiddellijk op 11 mei 2011 ondertekend maar tot op heden nog niet geratificeerd. De reden hiervoor is dat er geoordeeld werd dat het Verdrag een gemengd Verdrag betreft en dus door de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten elk afzonderlijk moet worden ondertekend.

52. Omdat op Europees vlak voorzien wordt om de geweldpleger tijdelijk het huis te doen verlaten in een crisissituatie kan de Belgische wetgever niet langer wachten met zelf maatregelen in te voeren. België is vrij om te bepalen op welke manier het in een gelijkaardige maatregel zal voorzien en welke instanties bevoegd zullen zijn.

3.1.3 Wetsevolutie aangaande het tijdelijk huisverbod

53. In 2002 werd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers in een voorstel van resolutie toegelicht dat een vluchthuis niet altijd de beste oplossing is bij huiselijk geweld. Er werd aangehaald dat vluchten naar een vluchthuis het slachtoffer tweemaal raakt. Allereerst is men slachtoffer van het huiselijk geweld en daarnaast moet het slachtoffer de vertrouwde omgeving verlaten en weglopen.⁸² Ze zagen in dit voorstel van resolutie de uithuisplaatsing als een politieel middel tot interventie bij een crisissituatie van huiselijk geweld.⁸³

54. Het wetsvoorstel betreffende de uithuisplaatsing heeft een lange weg afgelegd. In 2004 werd een eerste wetsvoorstel aangaande de uithuisplaatsing ingediend, dat daarna enkele malen werd hernomen om uiteindelijk in 2011 een grote inhoudelijke wijziging te ondergaan.

55. Het eerste wetsvoorstel met als opschrift "*Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld*"⁸⁴ gaat uit van parlementslid S. DE BETHUNE. Het voorstel voorziet in een preventieregeling voor situaties waarbij het (nog) niet tot effectieve geweldpleging is gekomen. De echtgenoot of wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van huiselijk geweld of die daarvan bedreigd wordt kan door middel van een eenzijdig verzoekschrift vorderen dat hij/zij met onmiddellijke

⁸¹ Art. 52 verdrag van de Raad van Europa ter preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, ter ondertekening voorgelegd te Istanbul op 11 mei 2011.

⁸² Voorstel van resolutie (M. DE MEYER et al.) betreffende de nood aan een wettelijk kader inzake de uithuisplaatsing van daders van intrafamiliaal geweld, *Parl.St.* Kamer 2002-03, nr. 50K2209/001.

⁸³ Voorstel van resolutie (M. DE MEYER et al.) betreffende de nood aan een wettelijk kader inzake de uithuisplaatsing van daders van intrafamiliaal geweld, *Parl.St.* Kamer 2002-03, nr. 50K2209/001.

⁸⁴ Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE et al.) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1.

ingang het genot toegewezen krijgt van de echtelijke of de gemeenschappelijke verblijfplaats. Het slachtoffer heeft ook de mogelijkheid een verzoek in te dienen om een omgangsverbod.⁸⁵ Deze preventieve beveiligingsmaatregel moet in een crisisperiode enerzijds de veiligheid van de huisgenoten voorzien en anderszijds een afkoelperiode creëren waarbinnen slachtoffers van intrafamiliaal geweld juridische stappen kunnen ondernemen om hun veiligheid te waarborgen.⁸⁶ De voorstanders van het wetsvoorstel zagen deze preventie maatregel als onmisbaar omdat op deze manier de geweldpleger een krachtig signaal krijgt dat de maatschappij intrafamiliaal geweld niet tollereert.⁸⁷

56. Binnen dit wetsvoorstel heeft de vrederechter de bevoegdheid om binnen vierentwintig uur na het neerleggen van het verzoekschrift door het slachtoffer uitspraak te doen. De vrederechter bepaalt enerzijds de termijn van de toewijzing van het genot van de verblijfplaats en anderzijds het omgangsverbod van de geweldpleger, dat de tien dagen niet mag overschrijden.⁸⁸

57. Het wetsvoorstel werd hierna nog geamendeerd waarbij het in 2011 tot een grote inhoudelijke wijziging kwam. Op 18 oktober 2011 werd het wetsvoorstel geamendeerd en verandert het opschrift van het voorstel in de naam "*Wetsvoorstel betreffende tijdelijke uithuisplaatsing in geval van huiselijk geweld*".⁸⁹ Dit voorstel voorziet in artikel 3§1 dat wanneer er uit de *vaststelling van strafbare feiten blijkt dat de aanwezigheid van een meerderjarig persoon in de woning een ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van één of meer personen die met deze persoon in de woning wonen of daarin anders dan incidenteel verblijven, de Procureur des Konings een huisverbod kan bevelen ten aanzien van deze persoon*.⁹⁰ De Procureur des Konings legt deze maatregel op na de vaststelling van de strafbare feiten. Vervolgens vindt binnen de termijn van het huisverbod een zitting plaats bij de vrederechter, die een uitspraak doet over de maatregelen betreffende de woning. Het huisverbod geldt gedurende maximum tien dagen, te rekenen vanaf de kennisgeving aan de betrokken persoon.⁹¹ Binnen deze periode kunnen partners

⁸⁵ Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE et al.) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1.

⁸⁶ Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1,2

⁸⁷ Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1,2

⁸⁸ Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE et al.) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1.

⁸⁹ Amendement nr. 2 (S. DE BETHUNE et al.) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/2.

⁹⁰ Amendement nr. 2 (S. DE BETHUNE et al.) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/2, 2.

⁹¹ Amendement nr. 2 (S. DE BETHUNE et al.) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/2, 2-5.

dringende en voorlopige maatregelen vragen in het kader van de artikelen 223 of 1479 Burgerlijk wetboek of een begeleiding kunnen opstarten.⁹²

58. Vanaf 1 september 2014 is het de familierechtbank en niet langer de vrederechter die bevoegd is om over het huisverbod te beslissen. (*supra* 17, nr.56).

3.1.4 Bespreking van de wijzigingen

59. Uit het voorgaande hoofdstuk betreffende de wetswijzigingen kunnen we afleiden dat het huisverbod er niet zomaar gekomen is. Het duurde tot 2010 voordat het wetsvoorstel grondig behandeld werd, waarna het pas een grondige wijziging onderging in 2011.

60. Een grootste wijziging is te vinden in het opschrift. Waar er eerst in het oorspronkelijke wetsvoorstel enkel sprake was van een bijkomende mogelijkheid om de onmiddellijke toewijzing van het genot van de verblijfplaats en eventueel bijkomstig een omgangverbod te verzoeken, houdt het geamendeerde wetsvoorstel in dat er voorzien wordt in een crisismaatregel waarbij de verdachte onmiddellijk de woning dient te verlaten en daarbijhorend een contactverbod met de huisgenoten opgelegd krijgt. Het nieuwe wetsvoorstel biedt dus als voordeel dat men echt kan ingrijpen op het moment dat er een crisissituatie plaatsvindt.⁹³

61. Vervolgens vond er een verruiming plaats van het toepassingsgebied. Het oorspronkelijke wetsvoorstel was enkel van toepassing op het gehuwde of wettelijk samenwonende slachtoffer. Bovendien kon er enkel een verzoek ingediend worden wanneer er seksueel geweld of fysiek partnergeweld had plaatsgevonden. Het geamendeerde wetsvoorstel is van toepassing op één of meer personen die met de verdachte in de woning wonen en wanneer er sprake is van een ernstig en onmiddellijk gevaar voor hun veiligheid. Hier kan men uit afleiden dat het ook van toepassing is op feitelijk samenwonenden, kinderen en zelfs op alle huisgenoten. De toepassing van het huisverbod wordt ook niet beperkt tot gevallen van seksueel of fysiek partnergeweld. Elke gevaarlijke situatie waarin huisgenoten zich bevinden en die veroorzaakt wordt door de verdachte geweldpleger kan aanleiding geven tot een huisverbod.⁹⁴

⁹² Amendement nr. 2 (S. DE BETHUNE et al.) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/2, 5.

⁹³ Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE et al.) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1. ; Amendement nr. 2 (S. DE BETHUNE et al.) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/2.

⁹⁴ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (3) 2. ; parl. St. 2010-2011, 5-539/1 en 5-539/4 (verslag namens de Senaatscommissie Justitie) ;

62. Ten slotte is het niet meer de vrederechter die bevoegd is om te beoordelen nadat er een eenzijdig verzoekschrift verzonden werd door het slachtoffer, maar is het nu de Procureur des Konings die na het vaststellen van de feiten over de beoordelingsbevoegdheid beschikt. Door deze wijziging is het dus niet langer het slachtoffer dat juridische stappen moet ondernemen, maar is het de politie die de Procureur des Konings in kennis moet stellen van het (dreigend) geweld.⁹⁵

3.1.5 Aanleiding van de wet in Nederland

63. Voordat de wet tijdelijk huisverbod in Nederland in werking trad kon in situaties waarin huiselijk geweld zich voordeed, maar er geen (aantoonbare) strafbare feiten gepleegd waren, geen huisverbod worden opgelegd. Het Nederlands strafrecht biedt geen mogelijkheid om preventief op te treden en heeft een primair en repressief karakter. Men sprak voor het eerst over de mogelijkheid om een huisverbod op te leggen in de kabinetsnota "privé Geweld Publieke Zaak".⁹⁶ Het kernpunt van deze nota is dat de overheid dient te streven naar een effectieve doorbreking van de geweldspiraal, waarbij preventie voorop moest staan.⁹⁷

64. Nederland besteedt al vanaf de jaren tachtig aandacht aan de ernstige problematiek aangaande huiselijk geweld. Men overwoog op dat moment al de mogelijkheid om de dader van huiselijk geweld uit huis te plaatsen.⁹⁸ Maar een wettelijke regeling is toen niet tot stand gekomen.

65. De Nederlandse wetgeving voorzag de mogelijkheid om een straat- en/of contactverbod op te leggen. Dit was mogelijk via een strafrechtelijke of via een burgerrechtelijke procedure. Bij een strafrechtelijke procedure ging het initiatief van het verbod uit van de officier van justitie of van de rechter als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijk deel van een straf of als voorwaarde van een sepot. Indien men gebruik wou maken van een straat- en/of contactverbod, dienden er dus al strafbare feiten

Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE et al.) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1. ; Amendement nr. 2 (S. DE BETHUNE et al.) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/2.

⁹⁵ Wetsvoorstel (S. DE BETHUNE et al.) tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1. ; Amendement nr. 2 (S. DE BETHUNE et al.) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/2.

⁹⁶ Aangeboden aan de Tweede Kamer in april 2002: Kamerstukken II 2001/02, 28 345, nr. 2.

⁹⁷ H.E. JACOBS en A.P. VAN STRALEN, 'De Wet tijdelijk huisverbod', *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht* 2009,52, p. 132-136.

⁹⁸ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 84.

gepleegd te zijn. Daarnaast kon het slachtoffer het verbod eisen via een civielrechtelijke procedure in kortgeding.⁹⁹

66. Een andere mogelijkheid die voorhanden was om huiselijk geweld tegen te gaan, is te vinden in het kader van een echtscheidingsprocedure. Tijdens deze procedure kan een voorlopige voorziening gevraagd worden zodat de gemeenschappelijke woning aan het slachtoffer toegewezen zal worden. De rechter oordeelt binnen de twee weken of de echtgenoot al dan niet de woning voor de duur van het echtscheidingsgeding dient te verlaten en deze niet meer mag betreden.¹⁰⁰

67. Doorheen de jaren werd huiselijk geweld echter gezien als een ernstig maatschappelijk veiligheidsprobleem en niet enkel beschouwd als een privé aangelegenheid. Men vond het onrechtvaardig dat het slachtoffer, in geval van huiselijk geweld, de woning moest verlaten. Zo werd de tijdelijke uithuisplaatsing van de dader als een oplossing voor dit onrecht gezien.¹⁰¹

68. Bij de dreiging van huiselijk geweld kon men in Nederland (net zoals in België) niet optreden aangezien er geen strafvervolgning mogelijk is wegens gebreke van een misdrijf.

69. De Nederlandse wetgever wou aan dit probleem tegemoet komen door preventief op te treden in geval van dreiging van huiselijk geweld. Op deze manier zou een escalatie van huiselijk geweld voorkomen kunnen worden.¹⁰²

70. Naar aanleiding van deze wettelijke tekortkomingen werd op vraag van ministerie van Justitie enkele studies uitgevoerd die de noodzaak van een tijdelijk huisverbod als aanvulling op de bestaande instrumenten onderzocht. Uit deze studies kwam naar voor dat het wenselijk- al dan niet noodzakelijk- was om het huisverbod als maatregel in te voeren om zo het huiselijk geweld te voorkomen.¹⁰³ De mogelijkheid om preventief op te

⁹⁹ L. VAN DER KNAAP, "Het tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld" in A. GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (179) 180.

¹⁰⁰ K. LÜNNEMAN en A. OVERGAAG, *De pleger het huis uit. Knelpunten bij crisisinterventie en juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van plegers van geweld binnenshuis*, Utrecht, Verwey-Jonker Instituut, 2009, www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/D2813285_pleger%20het%20huis.pdf, 44.

¹⁰¹ K. LÜNNEMANN en A. OVERGAAG, *De pleger het huis uit. Knelpunten bij crisisinterventie en juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van plegers van geweld binnenshuis*, Verwey-Jonker Instituut, 2009, www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/D2813285_pleger%20het%20huis.pdf, 6; M. CHRISTOPHE, H. FERWERDA en P. GRUTER, "Partnergeweld en de politionele afhandeling in Nederland" in A. GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (161) 174.

¹⁰² Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 1-3; B. BEKE en G. DIJKSMAN, *Handboek huisverbod. Achtergrond, methodiek en procedure*, Amsterdam, SWP, 2010, 10.

¹⁰³ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 4; F.M. VAN VREE, K.B.M. DE VAAN en S.D. BROEK, *Evaluatie pilots huisverbod. Eindrapport*, Research voor Beleid, Leiden, 2007, www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/evaluatierapporten_pilots_huisverbod_en_risicotaxatie-instrument_c.pdf;

I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 84.

treden werd mogelijk gemaakt door de Nederlandse Wet Tijdelijk huisverbod, ingevoerd in 2008.¹⁰⁴

3.2 Doel wet tijdelijk huisverbod

71. Voor de invoering van de wet tijdelijk huisverbod werd doorgaans aangenomen dat bij situaties van huiselijk geweld het slachtoffer de gemeenschappelijke woonst diende te verlaten zodat het de bescherming van zichzelf en in de meeste gevallen de kinderen kon verzekeren. De nieuwe Wet 'tijdelijk huisverbod' heeft tot doel een snel, efficiënt en proportioneel ingrijpen mogelijk te maken zodat huiselijk geweld kan voorkomen worden. Het betreft een preventief ingrijpen dat zorgvuldig beoordeeld moet worden. In dit hoofdstuk worden enkele doelstellingen van het huisverbod aangehaald.¹⁰⁵

3.2.1 Preventieve en beveiligingsmaatregel

72. Het huisverbod heeft een preventief karakter. Het wordt uitgevaardigd als reactie op een crisissituatie. Door middel van het huisverbod kan er onmiddellijk ingegrepen worden om het toenemen van geweld te vermijden. Het wordt dus niet als noodzakelijk gezien dat er voorafgaand aan een huisverbod een misdrijf gepleegd werd, noch dat er een klacht werd ingediend. Alleen al het bestaan van een gevaarlijke situatie kan aanleiding geven tot een huisverbod.¹⁰⁶ Uit parlementaire besprekingen kan afgeleid worden dat het huisverbod een preventieve maatregel uit veiligheidsoverwegingen betreft. Men zag als doel een snelle, gerichte en daadkrachtige hulpverlening waarmee men snel kan ingrijpen in crisissituaties. Het wachten op een rechterlijk optreden wordt gezien als problematisch, omdat dan al enige tijd verlopen is voordat men kan overgaan tot bescherming van het slachtoffer.¹⁰⁷

73. Deze beveiligingsmaatregel moet in een crisisperiode ervoor zorgen dat de veiligheid van de huisgenoten van de geweldpleger gewaarborgd wordt en voorziet een afkoelperiode waarin slachtoffers juridisch kunnen optreden of de geweldpleger tot besef kan komen over het gevolg van zijn daden.¹⁰⁸

74. Een van de grootste moeilijkheden bij de wet tijdelijk huisverbod wordt in het voorgaande dan ook aangeraakt (*supra* 21, nr. 72) nl. het beoordelen van een

¹⁰⁴ Wet van 9 oktober 2008 houdende regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, *Stb.* 2008, 422.

¹⁰⁵ *Parl. St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2 p4. ; *Parl. St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, p.22

¹⁰⁶ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (3), 6.

¹⁰⁷ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (3), 6.; *parl. St.* 2003-2004, 3-776/1; Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl. St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 22.

¹⁰⁸ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (3), 6.; *Parl. St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2.

gevaarsituatie: wie bepaalt wat onder deze situatie valt en hoe wordt de afweging gemaakt.¹⁰⁹

75. Wanneer, als voorbeeld, man en vrouw in een zodanige ruzie terecht komen waarin de man zijn echtgenote in een hoekje duwt en schreeuwt dat 'hij haar dood zal maken' of 'haar helemaal verrot zal slaan, zodat ze niet meer kan lopen' kan dit een crisissituatie uitmaken zonder dat er reeds enig misdrijf is gepleegd.¹¹⁰

3.2.2 Integraal hulpaanbod

76. Voortgaand op buitenlandse voorbeelden is het duidelijk dat een huisverbod slechts zin heeft indien het naast het preventieve optreden ook samengaat met een integraal hulpaanbod voor het gehele gezin. Ook de Belgische wetgever had in de parlementaire voorbereidingen dit doel voor ogen. Het tijdelijk huisverbod moet de partijen de tijd geven om te bezinnen over de feiten en moet er ook voor zorgen dat tijdens deze periode de deur wordt opengezet naar begeleiding van alle partijen. Om tot een uiteindelijke oplossing te komen, is hulpverlening onmisbaar. Een hulpverleningstraject zal de partijen hulp bieden om toekomstig familiaal geweld te vermijden. Hulpverlening dient centraal te staan binnen deze periode.¹¹¹

77. Het is belangrijk om in het achterhoofd te houden dat wanneer de geweldpleger berouw toont aan het slachtoffer het vaak tot een verzoening komt. Dit blijkt slechts tijdelijk een oplossing te bieden aangezien na verloop van tijd de geweldpleger terug in zijn patroon valt waardoor het gezin in een vicieuze cirkel terecht komt. Om hieraan tegemoet te komen, is binnen de termijn waarvoor het huisverbod wordt opgelegd een herstelgerichte, integrale en geïntegreerde aanpak noodzakelijk.¹¹²

¹⁰⁹ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 539/4, 4; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, 2013, (1) 6.

¹¹⁰ www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/stalking/daders/bedreiging

¹¹¹ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2009, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2, 5.; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, 2013, (1) 7.

¹¹² B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1404, nr. 9.

3.2.3 Doel van de wet in Nederland

78. De Nederlandse wetgever had als doel een verdere escalatie van een gewelddadige situatie te onderdrukken door het huisverbod als afkoelingsperiode te laten fungeren. De slachtoffer van (een dreiging van) huiselijk geweld kunnen deze periode gebruiken om verdere juridische stappen te ondernemen.¹¹³ Door middel van het huisverbod stuurt de maatschappij een duidelijk signaal naar de geweldpleger dat de maatschappij deze vorm van geweld niet accepteert.¹¹⁴ Bovendien wordt er een strafrechtelijk gevolg gekoppeld aan de overtreding van het huisverbod, hetgeen een afschrikwekkend effect dient te bewerkstelligen.¹¹⁵

79. Het doel van de Wet 'tijdelijk huisverbod' is de omvang van huiselijk geweld terug te dringen en het voorkomen van verdere escalatie door middel van het doorbreken van de geweldsspiraal, het waarborgen van veiligheid in een gezin waarin geweld speelt, door een time-out in te lassen en de hulpverlening op gang te brengen.¹¹⁶

3.3 Toepassingsgebied

80. Het toepassingsgebied en tevens de aanleiding van het huisverbod zijn terug te vinden in artikel 3 § 1 Wet 'tijdelijk huisverbod'. Het artikel bepaalt dat *"de procureur des Konings een huisverbod kan opleggen wanneer uit de feiten of omstandigheden blijkt dat een meerderjarige persoon een ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van één of meer personen die dezelfde verblijfplaats betrekken"*.

81. Met betrekking tot het toepassingsgebied kan men een onderscheid maken tussen de personen ten aanzien van wie het huisverbod opgelegd kan worden en de feiten of situatie waardoor een huisverbod noodzakelijk wordt geacht. Zowel in België als in Nederland geldt een ruim toepassingsgebied in die zin dat de maatregel niet alleen opgelegd kan worden aan de verdachte van partnergeweld, maar ook aan de verdachte van huiselijk geweld. Dit houdt het geweld in ten aanzien van de kinderen, ouders, inwonende grootouders, huisvrienden die zeer frequent over de vloer komen. De uithuisgeplaatste verdachte mag geen contact meer hebben met al deze slachtoffers. Hierna wordt verder ingegaan op specifieke elementen die verklaren wanneer en op wie het huisverbod toegepast kan worden.

82. Een voorbeeld van een situatie waarin een huisverbod kan worden opgelegd en waarin familiebanden geen rol spelen, vindt men wanneer een huisvriend de eigenaars van de woning op een vergaande manier bedreigd, zodat ze zich niet meer veilig voelen in hun eigen woning.

¹¹³ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 1-3.

¹¹⁴ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 1.; K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, 75 (76).

¹¹⁵ Artikel 11 eerste lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

¹¹⁶ *Kamerstukken II* 2003/04, 28 345, nr. 25, 4-5.

3.3.1 Feiten of omstandigheden

83. Uit artikel 3§1 Wet 'tijdelijk huisverbod' kunnen we opmaken dat het huisverbod kan opgelegd worden indien er zich bepaalde feiten of omstandigheden voordoen. Het is niet verduidelijkt in de wet wat onder deze feiten of omstandigheden begrepen wordt.¹¹⁷ Bij het nagaan van de parlementaire voorbereidingen wordt het duidelijk dat hierover discussie is geweest. We kunnen uit deze parlementaire voorbereidingen afleiden dat het de bedoeling was om deze feiten en omstandigheden in een ruimer kader te plaatsen zodat ook 'een vermoeden van' binnen het toepassingsgebied van de wet valt. In tegenstelling tot het oorspronkelijke wetsvoorstel¹¹⁸ kunnen ook feiten of omstandigheden die bedreigend zijn, reeds aanleiding geven tot de toepassing van de wet.¹¹⁹ Omdat de uithuisplaatsing al van toepassing kan zijn bij bedreiging gaat het om een preventieve regeling en bevindt men zich op een vager terrein. Omdat het niet de bedoeling is om rechtsonzekerheid te creëren bepaalt de omzendbrief 18/2012 dat de procureur des Konings die over het huisverbod beslist, zich bewust moet zijn van het bijzondere en uitzonderlijke karakter van deze maatregel. Hij wordt geacht om zoveel mogelijk informatie over de feitelijke situatie te bekomen. De beslissing van de procureur des Konings kan volgens de omzendbrief slechts genomen worden na het verhoor van de uit huis te plaatsen persoon in kwestie.¹²⁰ De procureur des Konings speelt een belangrijke rol aangezien hij over een zeer ruime beoordelingsbevoegdheid beschikt bij het nemen van deze dwingende maatregel die de vrijheid van de uithuisgeplaatste aantast. Het zal aan de Procureur des Konings zijn om in concreto na te gaan of er voldoende ernstige aanwijzingen zijn van het bestaan van bedreigingen of geweld.¹²¹

84. In zowel de Belgische als Nederlandse wetgeving kunnen wat betreft de *feiten en omstandigheden* de volgende opmerkingen gemaakt worden. Beide wetgevingen vermelden dat *feiten en omstandigheden* die een onmiddellijk gevaar betekenen voor het slachtoffer aanleiding kunnen geven tot het opleggen van een huisverbod. Als eerste kan opgemerkt worden dat zowel in België als in Nederland deze *feiten en omstandigheden* ook ernstige vermoedens kunnen inhouden. Er moeten dus nog geen strafbare feiten gepleegd zijn. Ten tweede is het niet geheel duidelijk wat deze *feiten en omstandigheden* precies inhouden. De Nederlandse wetgever heeft in een Besluit een limitatieve opsomming gegeven van zaken die hieronder begrepen worden. Omdat de beslissing om over te gaan tot de uithuisplaatsing makkelijk zou verlopen werd er een Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld uitgewerkt, waardoor de Nederlandse burgemeester objectiever kan

¹¹⁷ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), Handboek Familiaal geweld, 2013, Brussel, Politeia, afl. 5 (11)

¹¹⁸ Toelichting amendement nr. 4 (P. MAHOUX) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, Parl.St. Senaat 2011-12, nr. 5-539/3, 2.

¹¹⁹ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", RW 2013, afl. 36, (1402) 1402, nr. 1.

¹²⁰ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 12.

¹²¹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 5.

beslissen. Ook de rechtszekerheid wordt hierdoor meer verankerd. Voorlopig wordt hiervan nog niets voorzien in de Belgische wetgeving.¹²²

3.3.2 Aanwezigheid

85. Het huisverbod is er op gericht de aanwezigheid van een persoon in een welbepaalde situatie uit te sluiten. Wanneer de aanwezigheid van deze persoon een gevaar oplevert kan een huisverbod opgelegd worden. Het is niet noodzakelijk dat de persoon die gevaar vertoont aanwezig is op het moment dat het huisverbod wordt opgelegd. Hij moet wel in kennis worden gesteld van de genomen maatregel. Deze kennisgeving kan eveneens buitenshuis gebeuren.¹²³

3.3.3 Meerderjarige persoon

86. Uit artikel 3§1 Wet tijdelijk huisverbod kunnen we afleiden dat het opleggen van een huisverbod enkel mogelijk is indien er sprake is van een mogelijke uit huis te plaatsen gevaarlijke meerderjarige.¹²⁴ Indien het om een gevaarlijke minderjarige gaat is het jeugdrecht van toepassing.¹²⁵

3.3.4 Verblijfplaats

87. In eerdere versies en wijzigingen van de wet tijdelijk huisverbod sprak men over verschillende begrippen zoals 'woning, huis, verblijfplaats'. De Raad van state was van mening dat het gebruik van deze bepalingen verwarring omtrent de werkingssfeer veroorzaakte en zo tot rechtsonzekerheid zou leiden. De wetgever heeft ervoor gekozen rekening te houden met de adviezen van De Raad van State en heeft in de huidige wet het begrip verblijfplaats opgenomen.¹²⁶ De verblijfplaats verwijst naar de leefplaats, het huisverbod is van toepassing wanneer iemand een plaats tot zijn verblijfplaats gemaakt heeft, al was het maar occasioneel. De wet is van toepassing op personen die dezelfde verblijfplaats betrekken, er is dus geen vereiste dat het gaat om koppels tussen wie een "duurzame affectieve en seksuele band bestaat of bestaan heeft".¹²⁷

¹²² Besluit van 20 oktober 2008, houdende regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen (Besluit tijdelijk huisverbod), *Stb.* 4 november 2008. ; L. VAN DER KNAAP, "Het tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld" in A. GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (179) 182.

¹²³ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, 2013, Brussel, Politeia, afl. 5, (1) 13.

¹²⁴ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, 2013, Brussel, Politeia, afl. 5, (1) 13.

¹²⁵ Amendementen, *Parl.St.* Senaat 2010-2011, nr. 5-539/2, 8. ; B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1402, nr. 1.

¹²⁶ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, 2013, Brussel, Politeia, afl. 5, (1) 13,14.

¹²⁷ Art. 410 Strafwetboek; Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 8. en B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1402, nr. 1.

3.3.5 Ernstig en onmiddellijk gevaar

88. Vooraleer de wet tijdelijk huisverbod van toepassing is, moet er sprake zijn van een "ernstig en onmiddellijk gevaar". De betekenis van dit begrip is voor discussie vatbaar. In het oorspronkelijk wetsvoorstel kon men enkel optreden indien er een crisissituatie bestond, zodat strafbare feiten konden worden vastgesteld. Deze vereiste werd later verwijderd.¹²⁸ De feiten of omstandigheden moeten een ernstig én onmiddellijk gevaar opleveren. Het vermoeden van een toekomstig gevaar kan niet als 'onmiddellijk gevaar' beschouwd worden. Bovendien geldt als voorwaarde dat het gevaar ernstig moet zijn, dit kan afgeleid worden uit de feiten en omstandigheden. Indien het gaat om ernstige feiten maar niet aangetoond kan worden dat er een ernstig gevaar op nieuwe feiten bestaat, zal er geen huisverbod opgelegd worden.¹²⁹ Aangezien het de exclusieve bevoegdheid van de procureur des Konings is om een huisverbod uit te vaardigen, beschikt hij, bij gevolg van de afwezigheid van een definitie van een ernstig én onmiddellijk gevaar, over een grote beoordelingsvrijheid.¹³⁰ In de omzendbrief 18/2012 is daarom bepaald dat de procureur des Konings informatie moet inwinnen over eerdere politietussenkomsten in het gezin en pas een huisverbod kan opleggen na verhoor van de uit huis te plaatsen persoon.¹³¹

3.4 Inhoud van het huisverbod

89. In dit hoofdstuk wordt de inhoud van het huisverbod besproken. Eerst wordt nagegaan wat het huisverbod precies inhoudt in de Belgische regelgeving waarna bekeken wordt hoe dit zich verhoudt tot de Nederlandse wetgeving.

90. *België*- Uit artikel 3§2 Wet 'tijdelijk huisverbod' kan een drieledige inhoud van het huisverbod afgeleid worden. Wanneer een huisverbod opgelegd wordt, houdt dit in dat de uithuisgeplaatste (1) onmiddellijk verplicht wordt de woning te verlaten, het (2)verbod krijgt om naar de woning terug te keren , al dan niet uitgebreid tot de onmiddellijke omgeving ervan en er wordt een (3)contactverbod opgelegd.¹³² Het wetsvoorstel ging er vanuit dat de uithuisgeplaatste de plicht heeft om de gemeenschappelijke verblijfplaats onmiddellijk te verlaten. Hij mag niet meer naar de woning terugkeren en er bestaat een contactverbod met het slachtoffer en de andere personen woonachtig in de gezinswoning.¹³³ Op dit laatste is het parlement later terug gekomen aangezien bijvoorbeeld de geweldpleger een gevaar kan betekenen voor de partner maar niet voor de

¹²⁸ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 45.

¹²⁹ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 14.

¹³⁰ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 15.

¹³¹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 12.; B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1402, nr. 1.

¹³² K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, 2013, Brussel, Politeia, afl. 5, (1) 16.

¹³³ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 16.; B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1404, nr. 9.

kinderen. De Raad van State heeft aanvaard om de procureur des Konings een keuzemogelijkheid te geven.¹³⁴ Hij kan beslissen met wie de uithuisgeplaatste geen contact meer mag hebben gedurende het huisverbod. Ook kan de procureur des Konings beslissen om geen contactverbod op te leggen.¹³⁵

91. De persoon aan wie het huisverbod opgelegd wordt, is de 'uithuisgeplaatste'. De personen die samen met de uithuisgeplaatste in een woning wonen of er incidenteel verblijven zijn de 'huisgenoten'.¹³⁶

92. *Nederland*- De preambule van de Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod haalt aan dat het wenselijk is om een maatregel in te voeren waarmee "een persoon die een ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van één of meer personen met wie deze een huishouden deelt tijdelijk een huisverbod kan worden opgelegd teneinde de veiligheid van deze personen te waarborgen en een periode te creëren waarin maatregelen genomen kunnen worden om de dreiging van huiselijk geweld te doen wegnemen". Op 1 januari 2009 zijn de Wet tijdelijk huisverbod¹³⁷ en het Besluit tijdelijk huisverbod¹³⁸ in werking getreden.

93. De Wet Tijdelijk Huisverbod kan een tijdelijk huisverbod opleggen aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat. In het eerste artikel van de Wet worden de begrippen huisverbod en uithuisgeplaatste gedefinieerd.

94. Onder huisverbod wordt verstaan "beschikking houdende een last tot het onmiddellijk verlaten van een bepaalde woning en een verbod tot het betreden van, zich ophouden bij, of aanwezig zijn in die woning en een verbod om contact op te nemen met degenen die met de persoon tot wie de beschikking is gericht in dezelfde woning wonen of daarin anders dan incidenteel verblijven".¹³⁹

95. Uit dit artikel kunnen we afleiden dat het huisverbod enerzijds een lokaalverbod en anderzijds een contactverbod bevat. Het lokaalverbod omvat het verbod tot het betreden van, zich ophouden bij of aanwezig zijn in de woning. In artikel 1, sub b Wet 'tijdelijk huisverbod' wordt het begrip woning nader verklaart. Men verstaat hieronder het huis, het appartement of een andere woonruimte. De uithuisgeplaatste wordt verboden zich op te houden in de omgeving van de woning.

96. Het contactverbod omvat het verbod om contact op te nemen met de personen die in

¹³⁴ Parl. St. 2011-2012, 1994/003, p3.; parl. St. 2011-2012, 1994/002, p. 23.; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 17.

¹³⁵ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 17.

¹³⁶ R. HEPS, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 228, nr. 38; R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 35, nr. 43.

¹³⁷ De wet Regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, *Stb.* 2008, 421.

¹³⁸ Besluit regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen, *Stb.* 2008, 422.

¹³⁹ Artikel 1, sub b, van de Wth.

dezelfde woning wonen of daarin anders dan incidenteel verblijven. Dit heeft tot gevolg dat de uithuisgeplaatste gedurende het huisverbod geen contact mag opnemen met zijn huisgenoten. Met dit verbod wordt vermeden dat het slachtoffer en eventueel andere huisgenoten onder druk worden gezet door de uithuisgeplaatste om bijvoorbeeld geen andere maatregelen te nemen tijdens het huisverbod. Door het contactverbod kan het slachtoffer tot rust komen en niet door de uithuisgeplaatste worden benaderd.¹⁴⁰

97. De uithuisgeplaatste is de persoon van wie dreiging van geweld uitgaat of van wie wordt vermoed dat hij, indien geen actie wordt ondernomen, zal overgaan tot het plegen van huiselijk geweld. Onder een uithuisgeplaatste wordt verstaan "*degene aan wie een huisverbod is opgelegd*"¹⁴¹

98. Het huisverbod behelst dus ook in Nederland drie elementen. De uithuisgeplaatste is verplicht om onmiddellijk de woning te verlaten. Het wordt verboden de woning te betreden, zich er op te houden of er aanwezig te zijn. Tenslotte geldt ook een contactverbod met de personen die in dezelfde woning wonen of er anders dan incidenteel verblijven. De driedelige inhoud kan vergeleken worden met die in de Belgische wet.¹⁴²

3.5 Aard van de maatregel tijdelijk huisverbod

99. In dit hoofdstuk wordt voor zowel België als Nederland de aard van de maatregel tijdelijk huisverbod uitvoerig besproken.

100. *België*- Het Belgisch huisverbod bevindt zich op een raakvlak met het strafrecht, het administratief recht en het burgerlijk recht. Uit de parlementaire besprekingen blijkt dat het om een maatregel sui generis gaat.¹⁴³ Naast het huisverbod is het voor de betrokken partijen nog steeds mogelijk om via het strafrecht of burgerlijk recht andere initiatieven te nemen. Het is een hoogdringende maatregel die bovenop bestaande instrumenten inzake partnergeweld of andere vormen van geweld komt te liggen.¹⁴⁴

101. Het college van procureurs-generaal haalt aan dat het huisverbod beperkt moet zijn tot wat strikt noodzakelijk is om de veiligheid van de medebewoners van de verdachte te garanderen. Het huisverbod zal dus slechts van toepassing zijn wanneer een contactverbod noodzakelijk blijkt te zijn om de veiligheid te waarborgen.¹⁴⁵

102. In vergelijking met de voorlopige hechtenis is het huisverbod een minder vergaande maatregel. Toch kan de Procureur des Konings, ingeval van een misdrijf, de uithuisgeplaatste arresteren en overgaan tot de voorlopige hechtenis van de verdachte.¹⁴⁶

¹⁴⁰ *Kamerstukken II* 2005/06, 30 657, nr. 3, p.17-18.

¹⁴¹ Artikel 1, sub c, van de Wth.

¹⁴² Artikel 1 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁴³ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005, 5; S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 24.

¹⁴⁴ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2, 5.

¹⁴⁵ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 10 en 13.

¹⁴⁶ Artikel 16 en 35 Voorlopige Hechteniswet.

Uit het loutere feit dat er een huisverbod opgelegd wordt, kan niet automatisch afgeleid worden dat er een misdrijf gepleegd is.¹⁴⁷

103. *Nederland-* Wanneer men de doelstelling van het Nederlands tijdelijk huisverbod bekijkt, namelijk een crisisinterventie bij partnergeweld, opteert men in Nederland voor een bestuursrechtelijke regelgeving met als doel strafbare feiten te voorkomen.¹⁴⁸ De grens tussen deze bestuursrechtelijke maatregel en de strafrechtelijke handhaving is heel dun. In de gevallen waar het strafrecht geen oplossing biedt, kan het huisverbod als oplossing dienen.¹⁴⁹ Het huisverbod zal hierdoor dus geen alternatieve maatregel kunnen vormen voor de strafrechtelijke procedures, maar zal een zinvolle aanvulling op de huidige instrumentarium zijn.¹⁵⁰ Het tijdelijk huisverbod mag echter niet als een straf beschouwd worden.¹⁵¹

104. Omtrent de aard van de maatregel valt een groot verschil op te merken met het Belgisch huisverbod aangezien in België de maatregel raakvlakken met het strafrecht vertoont. Dit wil niet zeggen dat in Nederland de bestuursrechtelijke maatregel geheel gescheiden is van het strafrechtelijk traject. Het is noodzakelijk om zowel het bestuursrechtelijk en het strafrechtelijk traject optimaal te laten werken, dit kan wanneer deze twee elkaar versterken en niet uitsluiten.¹⁵²

105. Het strafrecht vindt toepassing wanneer er strafbare feiten zijn gepleegd en heeft in de eerste plaats een repressief karakter. Het strafrecht kan echter niet worden ingezet om louter preventief op te treden. Bovendien kan de dader al na enkele uren of dagen vrijkomen. Het is in dergelijke gevallen dus wenselijk om een huisverbod op te leggen om zo de slachtoffers op maximale wijze te beschermen.

¹⁴⁷ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 5.

¹⁴⁸ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 1-3.

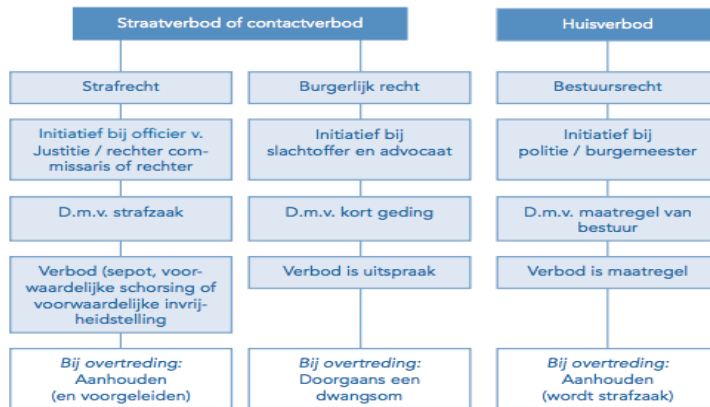
¹⁴⁹ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 2; S.S.D. NIZAMOEDDIN, "Het wetsvoorstel tijdelijk huisverbod":... en nu de puntjes op de i", *AA*, 2007, (145) 145.

¹⁵⁰ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 78; K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15 (940) 942.

¹⁵¹ LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI en M.-E. DEFOUR, (januari 2012), *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, geüpload 13 februari 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 85

¹⁵² Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 7.

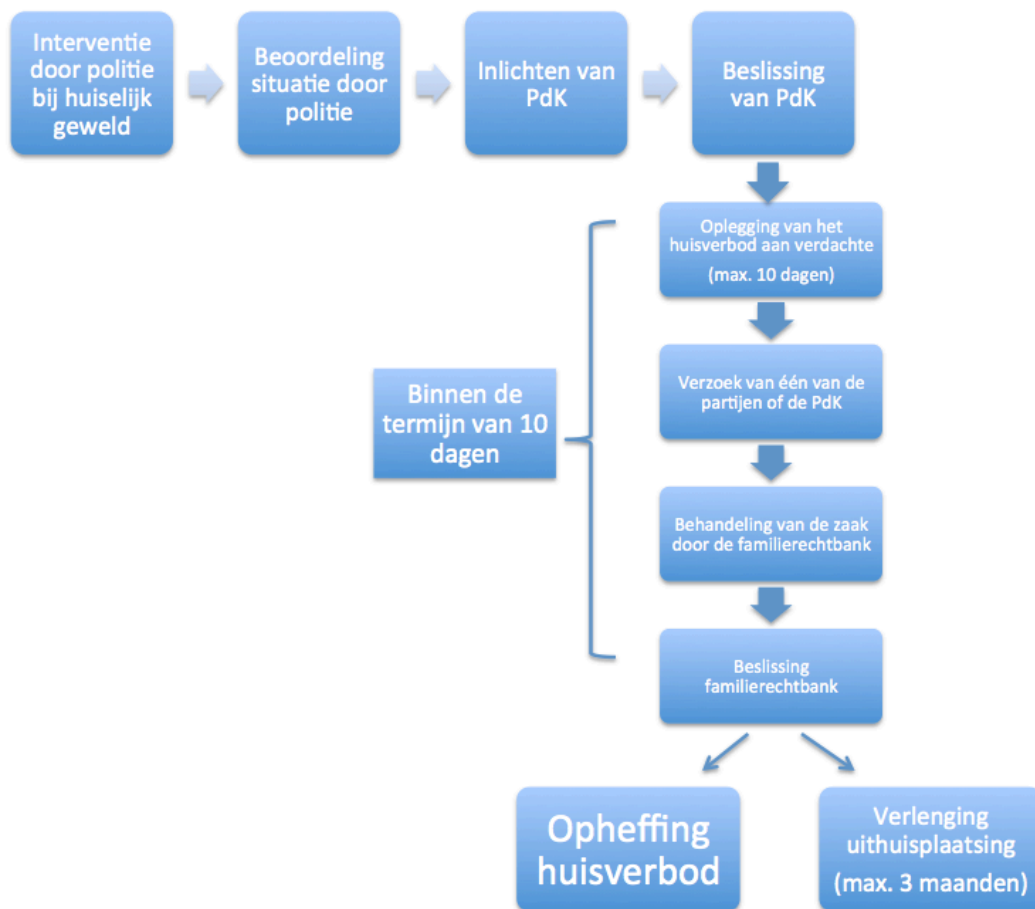
106. *Figuur : verschil tussen straf- en burgerrechtelijke procedures en het huisverbod*¹⁵³

3.6 Procedure van de uithuisplaatsing

107. In dit hoofdstuk wordt de procedure van de uithuisplaatsing in België besproken. Eerst wordt de procedure in een schema samengevat waarna het stap per stap besproken wordt.

108. Schema : procedure tijdelijk huisverbod.

¹⁵³ B. BEKE en J. RULLENS, "Wet tijdelijk huisverbod. Een handreiking voor de burgemeester", 2008, www.huiselijkgeweld.nl/doc/huisverbod/Handreiking%20voor%20burgemeesters.pdf, 11.

109. In dit schema wordt duidelijk dat een eerste beoordeling over het opleggen van een huisverbod in handen van de politiediensten ligt. Wanneer de politie een huisverbod opportuun acht zal de Procureur des Konings ingelicht worden over de crisissituatie en kan hij beslissen om een huisverbod op te leggen van maximum tien dagen. Vervolgens wordt de zaak binnen deze termijn van tien dagen door de familierechtbank behandeld op verzoek van één van de partijen of de Procureur des Konings. De familierechtbank beslist dan de maatregel op te heffen of te verlengen. Heeft de familierechtbank geen beslissing genomen binnen deze termijn, dan vervalt het huisverbod van rechtswege.

3.6.1 Politie

110. In de meeste gevallen zal de politie de eerst optredende actor zijn binnen de procedure van het huisverbod. Ze worden immers als eerste geconfronteerd met meldingen betreffende huiselijk geweld. De politiediensten werken binnen deze procedure als een sleutelpositie waarbij ze slachtoffers van huiselijk geweld in contact brengen met het parket.¹⁵⁴

111. Het is van groot belang dat de politie op een correcte en zorgvuldige wijze handelt. Om dit correct handelen te garanderen hebben de omzendbrieven COL 3/2006 en COL 4/2006 een politioneel beleid uitgewerkt. De omzendbrieven geven verplichtingen en richtlijnen weer die de politie in gevallen van 'dreigend' huiselijk geweld moet naleven.¹⁵⁵

112. De politie kan op verschillende manieren in kennis gesteld worden van een melding van huiselijk geweld. Preventieve netwerken zoals bijvoorbeeld huisartsen en maatschappelijk werkers hebben een signalerende functie. De politie kan ook zelf het initiatief nemen of ze kan handelen in opdracht van het parket. Het is van groot belang dat de politiediensten zo veel mogelijk informatie inwinnen over de feiten en omstandigheden waarin het huiselijk geweld zich heeft voorgedaan. In eerste instantie zal de politie de melder van de dreiging ondervragen. Wanneer het duidelijk is dat het gemelde feit kadert binnen een gezins- of relationele context, wordt de melding als huiselijk geweld beschouwd. Bijlage 1 van de COL 4/2006 bevat een uitgebreide lijst van feiten die zich als huiselijk geweld kunnen manifesteren.¹⁵⁶

113. Nadat de politie geconfronteerd wordt met een melding gekwalificeerd als huiselijk geweld is het belangrijk dat wordt overgegaan tot een concrete beoordeling van de gehele situatie. In de eerste plaats zal de politie moeten beoordelen of aan de voorwaarden voor het opleggen van het huisverbod voldaan wordt. Ze gaan na of het binnen de concrete situatie gaat om een gemeenschappelijke verblijfplaats. De politie moet dan nagaan of de

¹⁵⁴ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 5; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 32.

¹⁵⁵ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 32. ; K. DE GROOF en T. DE GENDT(eds), *Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, Lannoo Campus, 2007, 95.

¹⁵⁶ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 33.

persoon de plaats, waar de feiten zich hebben afgespeeld, tot zijn (occasionele) verblijfplaats heeft gemaakt.¹⁵⁷ Daarna moet de politie oordelen of er in de specifieke situatie aanwijzingen zijn van ernstig en onmiddellijk gevaar. De politie baseert zich op alle feitelijke elementen. Enerzijds worden feiten die de fysieke en psychische integriteit van de medebewoners in gedrang (kunnen) brengen in aanmerking genomen en anderzijds speelt de persoonlijkheid van de dader of zijn eventuele verslavingsproblematiek een rol bij de beoordeling van het gevaar door de politie.¹⁵⁸

3.6.2 Procureur des Konings

114. Het is de Procureur des Konings die, bij gebreke aan een wettelijke bepaling, een huisverbod kan opleggen.¹⁵⁹ De wetgever wijkt hiermee af van artikel 35 Voorlopige Hechteniswet dat de bevoegdheid voor het opleggen van de voorwaarden om in vrijheid te blijven, toekent aan de onderzoeksrechter. Men kan dit verschil verantwoorden omdat bij een huisverbod de verdachte van het huiselijk geweld niet gearresteerd wordt en niet noodzakelijk strafbare feiten gepleegd heeft. Het opleggen van het huisverbod behoort dus tot de exclusieve bevoegdheid van de Procureur des Konings. Noch de politie, noch de onderzoeksrechter is bevoegd om de maatregel op te leggen. De familierechtbank is slechts bevoegd het huisverbod te verlengen nadat de Procureur des Konings het verbod opgelegd heeft. De Procureur des Konings lijkt de meest aangewezen instantie voor het opleggen van het tijdelijk huisverbod aangezien hij de functie als hoeder van de openbare orde uitoefent en omdat hij beter geplaatst is om een afweging tussen de grondrechten van de uithuisgeplaatste en de rechten van het slachtoffer te kunnen maken.¹⁶⁰ De zaak wordt bovendien binnen de tien dagen door de bevoegde rechtbank behandeld. Tijdens deze behandeling hoort de rechter beide partijen en bevestigt, verlengt of heft het huisverbod op. Hierdoor wordt het recht op een eerlijk proces in acht genomen.

115. Aangezien de wet betreffende het tijdelijk huisverbod een ruim toepassingsgebied heeft kan de Procureur des Konings deze maatregel opleggen alvorens enig geweld of misdrijf heeft plaatsgevonden. Het is voldoende dat een persoon *een ernstig en dreigend gevaar* oplevert voor zijn medebewoners. Indien aan deze voorwaarde voldaan, is kan de maatregel opgelegd worden. Omdat deze voorwaarde niet te soepel gehanteerd mag worden en het recht van artikel 8 EVRM (eerbiediging van het gezinsleven) niet geschonden mag worden, bepaalt de omzendbrief 18/2012 dat de Procureur des Konings

¹⁵⁷ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 33.; Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 11.

¹⁵⁸ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 33.; Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 10.

¹⁵⁹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 7.

¹⁶⁰ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 16. ; B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1402, nr. 12.

voldoende informatie moet inwinnen over vroegere politietussenkomsten in het gezin en dat het huisverbod slechts opgelegd kan worden na het verhoor van de verdachte.¹⁶¹

116. Wanneer de Procureur des Konings overgaat tot het opleggen van een huisverbod *deelt hij onverwijld de inhoud van het bevel mee aan de uithuisgeplaatste en diegenen die zich in dezelfde verblijfplaats bevinden. Een afschrift van het bevel wordt via het meest geschikte communicatiemiddel meegedeeld aan de korpschef van de lokale politie van de politiezone waarbinnen de verblijfplaats waarop het huisverbod betrekking heeft gelegen is.*¹⁶² Het is dus van groot belang dat de politiediensten veel aandacht besteden aan het opstellen van het proces-verbaal. Dit geeft de Procureur des Konings de mogelijkheid om zoveel mogelijk inzicht te krijgen op de precieze feiten en omstandigheden van de uit huis te plaatsen verdachte.¹⁶³ In een spoedeisende situatie bepaalt artikel 3 § 5 lid 3 Wet tijdelijk huisverbod dat de Procureur des Konings zijn beslissing mondeling kan meedelen aan de verdachte. De verdachte zal vervolgens binnen een zo kort mogelijke termijn een afschrift van het bevel ontvangen.¹⁶⁴

117. Het is belangrijk dat de inhoud van het bevel om over te gaan tot een huisverbod zeer nauwkeurig en zo precies mogelijk bepaald wordt. Artikel 3 § 4 Wet tijdelijk huisverbod bepaalt dat het bevel van de Procureur des Konings de plaats en de duur van het huisverbod bevat. De Procureur vermeldt de feiten en omstandigheden die aan de basis liggen van het huisverbod. De namen van de personen waarmee de uithuisgeplaatste geen contact meer mag hebben worden ook in het bevel opgesomd. Daarnaast vermeldt deze ook de sancties die toepassing zullen vinden indien de uithuisgeplaatste het huisverbod niet naleeft. Indien het bevel al deze elementen bevat zal het voor de uithuisgeplaatste duidelijk zijn op welke plaatsen het huisverbod geldt en met welke personen het verboden is contact te hebben.¹⁶⁵

118. Het huisverbod kan maximaal gedurende tien dagen opgelegd worden, dit te rekenen vanaf de kennisgeving van de Procureur des Konings aan de betrokkene.¹⁶⁶ Men heeft voor deze termijn gekozen omdat het onmogelijk geacht wordt om binnen een kortere termijn de familierechtbank uitspraak te laten doen. Binnen een kortere termijn zal de Procureur des Konings ook niet voldoende tijd hebben om zijn bevoegdheid om het huisverbod op te heffen of te wijzigen uit te oefenen.¹⁶⁷

119. We moeten voor ogen houden dat de Procureur des Konings in geen geval verplicht is om een huisverbod op te leggen. Hij heeft de exclusieve bevoegdheid om hierover te

¹⁶¹ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1402, nr. 13.; Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 12.

¹⁶² Artikel 3 § 5 Wet tijdelijk huisverbod

¹⁶³ F. DENISSEN, "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 195, nr. 10.

¹⁶⁴ Artikel 3 § 5 Wet tijdelijk huisverbod; Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 49.

¹⁶⁵ Artikel 3 § 4 Wet tijdelijk huisverbod; R. VASSEUR, "Huisverbod: nieuwe beveiligingsmaatregel in de strijd tegen huiselijk geweld", *Juristenkrant* 2012, afl. 256, 3.

¹⁶⁶ Artikel 3 § 3 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁶⁷ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 27.

beslissen. Hoe ernstig, gevaarlijk of gewelddadig de situatie ook mag lijken, indien hij beslist om niet over te gaan tot het opleggen van een huisverbod moet hij deze keuze niet motiveren.¹⁶⁸ Men mag er niet van uit gaan dat wanneer er een proces-verbaal opgesteld wordt, dit automatisch zal leiden tot een huisverbod.¹⁶⁹

120. Het huisverbod blijft een maatregel met een uitzonderlijk karakter. Het is van belang dat de Procureur des Konings zoals reeds vermeld hier rekening mee houdt. Hij doet dit door zoveel mogelijk informatie omtrent de situatie te verzamelen. Ook het hoorrecht waarover de verdachte volgens COL 18/2012 beschikt kan dit bewerkstelligen. We moeten wel opmerken dat de wet tijdelijk huisverbod niet in een hoorplicht voorziet. Het huisverbod kan in de praktijk dus opgelegd worden zonder het horen van de verdachte.¹⁷⁰

121. Het is de taak van de uithuisgeplaatste om de Procureur des Konings mee te delen waar hij gedurende de periode van het huisverbod bereikbaar zal zijn. Deze mededeling dient te gebeuren ten laatste binnen vierentwintig uur na de kennisgeving van het bevel.¹⁷¹ Indien de verdachte door de uithuisplaatsing geen onderdak kan vinden, informeren de politiediensten hem over het bestaan van hulpverlening die de verdachte tijdens deze periode van onderdak kunnen voorzien.¹⁷²

122. Ten slotte is volgens artikel 3 § 7 Wet tijdelijk huisverbod de Procureur des Konings bevoegd om de inhoud of invulling van het huisverbod te wijzigen indien dit gerechtvaardigd wordt door de omstandigheden. De wetgever heeft deze mogelijkheid voorzien om antwoord te bieden op de veranderlijke situaties binnen huiselijk geweld. De Procureur des Konings deelt het afschrift van het bevel tot opheffing of wijziging mee aan de lokale politie van de verblijfplaats zodat deze volledig geïnformeerd is.¹⁷³ Ook de uithuisgeplaatste en zijn medebewoners moeten van deze beslissing in kennis worden gesteld.¹⁷⁴

3.6.3 Familierechtbank

123. Vanaf 1 september 2014 werd de familierechtbank bevoegd om zaken omtrent huiselijk geweld te behandelen.¹⁷⁵ Voorheen lag de bevoegdheid om over een huisverbod te beslissen in handen van de vrederechter.¹⁷⁶

124. Artikel 4 § 1 Wet tijdelijk huisverbod stelt dat het opgelegde huisverbod enkel geldig is indien de Procureur des Konings het bevel van de uithuisplaatsing meedeelt aan de

¹⁶⁸ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 15.

¹⁶⁹ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 25, nr. 16.

¹⁷⁰ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 12.; S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 32.

¹⁷¹ Artikel 3 § 6 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁷² Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 21.

¹⁷³ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 28.

¹⁷⁴ Artikel 3 § 7 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁷⁵ Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013.

¹⁷⁶ Artikel 128, 11°, 267 en 268 Wet betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank.

familierechtbank. Deze mededeling moet op de eerste dag waarop de griffie geopend is volgend op de dag van het huisverbod gebeuren. De bevoegde familierechtbank is de rechtbank van het arrondissement waarin de betrokken verblijfplaats (waar het huisverbod werd opgelegd) gelegen is.¹⁷⁷

125. De familierechtbank moet volgens de wet in kennis gesteld worden van alle processen-verbaal over de aanleiding en eventuele schendingen van het huisverbod. De Procureur des Konings moet ook de eventuele beslissing tot opheffing of wijziging van het huisverbod meedelen.¹⁷⁸

126. De familierechtbank bepaalt binnen de vierentwintig uur na de mededeling van het bevel (van het huisverbod) de dag en het uur waarop de zitting zal plaatsvinden. Deze zitting moet plaatsvinden binnen de termijn waarvoor het huisverbod geldt. De zitting zal dus uiterlijk op de tiende dag, te rekenen vanaf de kennisgeving van het huisverbod, plaatsvinden. Zowel de Procureur des Konings als alle partijen worden op de hoogte gesteld van plaats en tijdstip van de zitting.¹⁷⁹

127. Het wordt voor de partijen ook mogelijk gemaakt om een verzoek in te dienen tot dringende voorlopige maatregelen of voorlopige maatregelen betreffende de gemeenschappelijke woning.¹⁸⁰ Op die manier kan ook na het huisverbod voorzien worden in een oplossing op lange termijn. De familierechtbank is gemachtigd om dringende en voorlopige maatregelen op te leggen voor materies waarvoor ze bevoegd is.

128. Wanneer de partijen om deze dringende en voorlopige maatregelen verzoeken, wordt de zaak door de familierechtbank behandeld en worden de partijen gehoord. De partijen bepalen dus zelf indien de zaak al dan niet wordt behandeld. In principe wordt de zaak in raadkamer behandeld, maar de familierechtbank kan hetzij ambtshalve hetzij op vraag van de partijen of van het openbaar ministerie de openbaarheid van de debatten bevelen.¹⁸¹ Tijdens de behandeling van de zaak worden zowel de wettelijkheid als de opportuniteit van het opgelegde huisverbod gecontroleerd.¹⁸²

129. De familierechtbank kan tijdens de zitting enerzijds het huisverbod opheffen of anderzijds door middel van een met reden omkleed vonnis, de invulling van de maatregel van het huisverbod wijzigen, indien de omstandigheden van de zaak dit vereisen. Tot slot kan de familierechtbank, indien er een blijvend ernstig en onmiddellijk gevaar bestaat voor de medebewoner(s) van de uithuisgeplaatste, het huisverbod verlengen met een maximale termijn van drie maanden.¹⁸³ De rechter dient geen rekening te houden met de initiële

¹⁷⁷ Artikel 4 § 1 Wet tijdelijk huisverbod; artikel 629bis, §1 Ger.W.

¹⁷⁸ Artikel 4 § 1 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁷⁹ Artikel 4 § 2 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁸⁰ Artikel 4 § 2 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁸¹ Artikel 5 § 1 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁸² Toelichting amendement nr. 6 (BECQ) op het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/003, 6.

¹⁸³ Artikel 5 § 2 en artikel 5 § 4 Wet tijdelijk huisverbod; Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/4, 38.

termijn van het huisverbod.¹⁸⁴ Deze verlenging kan niets ambtshalve gebeuren en moet dus verzocht worden door de partijen of de Procureur des Konings. Indien er nieuwe elementen naar voor komen kan de zaak opnieuw voor de familierechtbank worden gebracht door middel van conclusie of bij schriftelijk verzoek.¹⁸⁵

3.6.4 Vonnis

130. De uitspraak van de familierechtbank is uitvoerbaar bij voorraad.¹⁸⁶ De griffier betekent per gerechtsbrief het vonnis aan de partijen en deelt het vonnis mee aan de Procureur des Konings. Het afschrift van het vonnis wordt door de Procureur des Konings aan de politie van de verblijfplaats megedeeld, zodat deze indien nodig efficiënt en snel kan ingrijpen.¹⁸⁷

131. De uithuisgeplaatste of personen ten aanzien van wie het huisverbod geldt, kunnen hoger beroep aantekenen tegen de beslissing van de familierechtbank. Dit hoger beroep heeft geen schorsende werking.¹⁸⁸ Dit zou namelijk het doel en hoogdringende karakter van het huisverbod tegenwerken. Men gaat er vanuit dat de rechten van verdediging van de uithuisgeplaatste hierdoor niet geschonden worden aangezien enerzijds de maatregel slechts voor een korte duur opgelegd wordt en anderzijds er een controle van de familierechtbank plaatsvindt.¹⁸⁹

¹⁸⁴ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 18; X, "Huiselijk geweld", *NJW* 2012, afl. 270, 268-269.

¹⁸⁵ Artikel 5 § 5 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁸⁶ Artikel 5 § 2 Wet tijdelijk huisverbod.

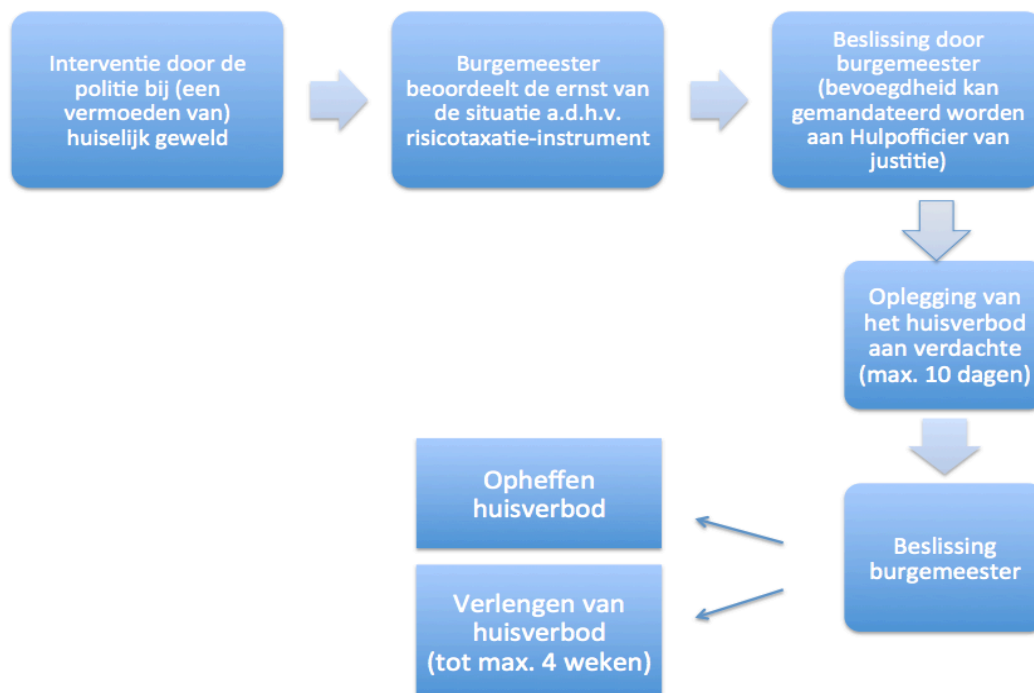
¹⁸⁷ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 38.

¹⁸⁸ Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1, 5; Toelichting amendement nr. 5 (S. DE BETHUNE) op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/3, 2.

¹⁸⁹ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 10, nr. 6.

3.6.5 Procedure Nederland

132. Schema : Procedure tijdelijk huisverbod in Nederland

133. In Nederland is het de gemeente die een belangrijke rol speelt bij de aanpak van huiselijk geweld. Nadat de politie een inschatting maakt van dreigend geweld¹⁹⁰ is het de burgemeester die bevoegd is om het huisverbod op te leggen. Hij legt het huisverbod op aan een meerderjarige persoon, indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat diens aanwezigheid in de woning, een ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van één of meerdere personen, die met hem in de woning wonen of anders dan incidenteel verblijven of indien uit feiten en omstandigheden een ernstig vermoeden van dit gevaar bestaat.¹⁹¹ In de Eerste en Tweede Kamer is over deze bevoegdheid van de burgemeester veel gesproken en is volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten ook niet onomstreden aangezien het huisverbod een sterk strafrechtelijke achtergrond heeft.

134. Ook de Nederlandse wetgeving hanteert het begrip "ernstig en onmiddellijk gevaar". Uit de memorie van toelichting kunnen we afleiden dat het hier niet enkel gaat over feiten en omstandigheden in de periode van het opleggen van het huisverbod, maar moet er ook rekening worden gehouden met omstandigheden die zich in het verleden hebben voorgedaan.¹⁹²

¹⁹⁰ M. VAN DE BOER, *Juridische aspecten van huiselijk geweld. Informatie voor slachtoffers en hun adviseurs*, 2009, www.huiselijkgeweld.nl/doc/publicaties/juridische_aspecten_van_huiselijk_geweld_jan_2009.pdf, 13.

¹⁹¹ Artikel 2, eerste lid, van de Wth.

¹⁹² Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 8.

135. Waar er in België geen limitatieve lijst met feiten en omstandigheden bestaat waarmee men rekening moet houden bij het opleggen van een huisverbod, voorziet de Nederlandse wetgever een Besluit tijdelijk huisverbod¹⁹³ en de daarbij horende bijlage. Dit Besluit bevat een limitatieve lijst met feiten en omstandigheden waarmee de burgemeester rekening moet houden wanneer hij overweegt een huisverbod op te leggen. Het is de Nederlandse regering die bevoegd is om nadere regels uit te werken met betrekking tot deze feiten en omstandigheden.¹⁹⁴

136. De bevoegdheid van de burgemeester kan gemandateerd worden aan de hulpofficier van justitie.¹⁹⁵ Wanneer de burgemeester een mandaat verleent, zal deze met de hulpofficier van justitie overleggen over de opportuniteit van een huisverbod. De hulpofficier moet, na het opleggen van een huisverbod, de burgemeester blijven informeren. De bevoegdheid wordt dus niet volledig aan de hulpofficier overgedragen. De burgemeester blijft dus steeds betrokken binnen de procedure.¹⁹⁶

137. De hulpofficier van justitie is niet bevoegd om een beslissing te nemen over de verlenging van het huisverbod. Deze bevoegdheid komt enkel toe aan de burgemeester omdat het bij de verlenging van het huisverbod niet meer om een crisissituatie gaat waarbij de hulpofficier van justitie het best geplaatst is om de ernst van de situatie in te schatten.¹⁹⁷ Aangezien de bevoegdheid bij de burgemeester ligt, zijn het de gemeenten die beslissen in welke situatie er al dan niet een huisverbod opgelegd wordt. In de praktijk komt dit ook duidelijk tot uiting. Het aantal opgelegde huisverboden is sterk afhankelijk van de bevoegde gemeente.¹⁹⁸

138. Ook de medebewoners van een geweldpleger kunnen om een huisverbod verzoeken. De burgemeester gaat dan na of een huisverbod wenselijk is op basis van de informatie die hij ontvangt. In deze gevallen speelt het risicotaxatie-formulier een belangrijke rol. Dit formulier is gebaseerd op de indicatoren uit de bijlage bij het Besluit tijdelijk huisverbod. Het kan hulp bieden om na te gaan of een bepaalde dreiging ernstig genoeg is om over te gaan tot het opleggen van een huisverbod.¹⁹⁹ Verder bepaalt de Nederlandse wetgeving

¹⁹³ Besluit van 20 oktober 2008 houdende regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen, *Stb.* 2008, 422

¹⁹⁴ Artikel 2 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁹⁵ Artikel 3 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁹⁶ Art. 3, tweede lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod; Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 23.

¹⁹⁷ Art. 9 lid 1 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod; Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 26.

¹⁹⁸ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 2; X., "Grote landelijke verschillen in Nederland bij oplegging huisverbod", *NJB* 2010, afl. 7, 461; X, *Twijfel over daling huiselijk geweld in Waalwijk*, 6 mei 2013, www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/060513_twijfel-over-daling-huiselijk-geweld-waalwijk; X, *Stijging aantal huisverboden Purmerend*, 19 september 2013, www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/190913_stijging-aantal-huisverboden-purmerend.

¹⁹⁹ K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15 (940) 941.

expliciet dat alle belanghebbende personen gehoord moeten worden.²⁰⁰

139. Wanneer de burgemeester overgaat tot het bevelen van een huisverbod, geldt dit verbod voor een termijn van tien dagen.²⁰¹ Een huisverbod opleggen voor een kortere termijn kan niet.²⁰²

140. Wanneer het huisverbod van kracht gaat kan de politie de huissleutels van de uithuisgeplaatste persoon vorderen.²⁰³ De uithuisgeplaatste persoon moet binnen de vierentwintig uur melden waar of op welke wijze hij bereikbaar zal zijn.²⁰⁴ Deze mededeling van de uithuisgeplaatste is belangrijk zodat de hulpverlening en eventueel een advocaat zo contact kunnen opnemen met de betrokkenen.²⁰⁵

141. Ook in Nederland is het mogelijk dat in spoedeisende gevallen het tijdelijk huisverbod mondeling wordt opgelegd. Daarna moet de burgemeester zo snel mogelijk voor een opschriftstelling en bekendmaking zorgen.²⁰⁶

142. Zoals reeds aangehaald kan de termijn van een tijdelijk huisverbod enkel worden verlengd door de burgemeester en dit tot ten hoogste vier weken, wanneer de dreiging van het gevaar of het ernstig vermoeden daarvan zich zolang voortzet.²⁰⁷ De termijn van tien dagen kan dus slechts verlengd worden met achttien dagen.²⁰⁸

3.6.6 Risicotaxatie in Nederland

143. Zoals reeds aangehaald werd gelijktijdig met de Wet tijdelijk huisverbod een Besluit uitgevaardigd waarin regels worden bepaald aangaande de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om de maatregel van de uithuisplaatsing op te leggen.²⁰⁹

144. De Nederlandse wetgever vond dat er met het huisverbod onder meer ingegrepen werd op het recht op persoonlijke levenssfeer van de uithuisgeplaatste. Daarom moest er zorgvuldig te werk gegaan worden bij de oplegging van dit huisverbod. Om hieraan tegemoet te komen werden feiten en omstandigheden, die ten grondslag liggen bij een

²⁰⁰ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 19.

²⁰¹ Artikel 2, eerste lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰² Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 19.

²⁰³ Artikel 4, tweede lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰⁴ Artikel 2, zesde lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰⁵ Artikel 5 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod; Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 20.

²⁰⁶ Artikel 2, zevende lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰⁷ Artikel 9, eerste lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰⁸ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 31, nr. 31.

²⁰⁹ Besluit van 20 oktober 2008, houdende regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen (Besluit tijdelijk huisverbod), *Stb.* 4 november 2008.

beslissing tot een uithuisplaatsing, limitatief beschreven en vastgelegd in dit Besluit.²¹⁰

145. In onderstaand schema wordt aangegeven dat er een onderverdeling bestaat tussen drie soorten feiten en omstandigheden, die vervolgens verder verdeeld worden in indicatoren.

146. *Schema*

1. Feiten en omstandigheden betreffende de persoon t.a.v. wie de maatregel wordt opgelegd.
 - antecedenten en incidenten
 - o registraties en mutaties geweld
 - o registraties en mutaties zeden
 - o ...
 - mate van aanspreekbaarheid
 - o volledig in de war
 - o apathisch
 - o ...

2. Feiten en omstandigheden betreffende het verloop van het incident
 - bedreiging :
 - o verbaal
 - o dreigen met fysiek geweld
 - o ...
 - psychisch geweld:
 - o slachtoffer onder druk zetten door geweld tegen kinderen/huisgenoten
 - o slachtoffer onder druk zetten door geweld tegen huisdieren

3. Feiten en omstandigheden betreffende de context
 - spanning door werk gerelateerde problemen:
 - o werkloosheid
 - o (dreigend) ontslag
 - spanning door financiële problemen
 - o schulden
 - o financieel niet kunnen rondkomen

147. Het is de bedoeling deze lijst van feiten en omstandigheden op te nemen in een risicotaxatie-instrument op basis waarvan de burgemeester of in mandaat, de hulpofficier

²¹⁰ L. VAN DER KNAAP, "Het tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld" in GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (179) 182.

van justitie, de beslissing tot het huisverbod zal nemen.²¹¹ Met behulp van dit instrument wil men een antwoord zoeken op twee cruciale vragen. Ten eerste, hoe groot de kans is dat het geweld zich zal herhalen? Ten tweede, hoe ernstig de huidige situatie is?²¹²

148. Dit risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld (RiHG) wordt opgedeeld in drie niveaus (persoon, incident, context) die elk bestaan uit verschillende risico-indicatoren. Elke indicator krijgt een laag, midden of hoog risico toegekend, waarna per niveau een tussenoordeel wordt gegeven. Wanneer één of meerdere niveaus een hoog risico opleveren, wordt een huisverbod opgelegd.²¹³

149. Het RiHG helpt de hulpofficier van justitie om ter plaatste bij het constateren van (een vermoeden van) partnergeweld te oordelen of een huisverbod al dan niet aangewezen is.²¹⁴ Met behulp van dit instrument wordt getracht om het oordeel van een uithuisplaatsing zoveel mogelijk te objectiveren.²¹⁵

3.6.7 Einde van het huisverbod

150. Het huisverbod in België eindigt in welbepaalde gevallen. Ten eerste komt het huisverbod ten einde wanneer de opgelegde termijn van het huisverbod verstreken is en binnen deze periode noch de Procureur des Konings noch de partijen een verzoek hebben ingediend aan de familierechtbank om de zaak te behandelen.²¹⁶ Ten tweede eindigt het huisverbod wanneer de termijn van het huisverbod, opgelegd door de familierechtbank, verstrijkt. Het is ook mogelijk dat de Procureur des Konings of de familierechtbank het huisverbod opheft. De familierechtbank kan dit enkel op vraag van de partijen of de Procureur des Konings en wanneer de omstandigheden van de zaak dit vereisen.²¹⁷ Een derde beëindigingsmogelijkheid is te vinden in artikel 5 §7 Wet tijdelijk huisverbod dat bepaalt dat het huisverbod eindigt indien de familierechtbank geen beslissing neemt binnen de termijn bedoeld in artikel 3 § 3 Wet tijdelijk huisverbod. Bovendien eindigt het huisverbod ingeval er een rechtelijke beslissing werd getroffen die verband houdt met de gemeenschappelijke verblijfplaats.

151. In Nederland kan de burgemeester beslissen om het huisverbod binnen de eerste tien dagen, of binnen de verlengingsperiode, in te trekken. De overweging kan zijn dat de

²¹¹ K. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk" *Justitiële verkenningen* 2010, afl. 8, (75) 76; S. VAN DISSEL, "Partnergeweld en de rechtbank in Nederland" in A. GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE, *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (241) 245.

²¹² B. BEKE en G. DIJKSMAN, *Handboek Huisverbod. Achtergrond, methodiek en procedure*, Amsterdam, SWP, 2010, 14

²¹³ M. TIMMERMANS, W. KROES en G. HOMBURG, (juli 2010), *Partiële kwaliteitsbepaling RiHG. Eindrapport*, geüpload 13 maart 2012, www.wodc.nl/images/1803_Volledige_Tekst_tcm44-297898.pdf, 3; L. VAN DER KNAAP, "Het tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld" in A. GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (179) 182-183.

²¹⁴ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 8; B. BEKE en G. DIJKSMAN, *Handboek Huisverbod. Achtergrond, methodiek en procedure*, Amsterdam, SWP, 2010, 13

²¹⁵ M. TIMMERMANS, W. KROES en G. HOMBURG, (juli 2010), *Partiële kwaliteitsbepaling RiHG. Eindrapport*, geüpload 13 maart 2012, www.wodc.nl/images/1803_Volledige_Tekst_tcm44-297898.pdf, 56.

²¹⁶ Artikel 5 § 7 Wet tijdelijk huisverbod; Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 38.

²¹⁷ Artikel 5 § 4 Wet tijdelijk huisverbod

uithuisgeplaatste de aangeboden hulp heeft geaccepteerd en bereid is om zich naar de aanwijzingen van de hulpverlening te schikken. De uithuisgeplaatste zal de hulpverlening van het slachtoffer en of huisgenoten ook niet mogen belemmeren.²¹⁸ De burgemeester krijgt hierover informatie van de betrokken hulpverleningsinstelling. In elk geval zal een medewerker van de gemeente de huisgenoten horen over het advies van de hulpverleningsinstelling en het voornemen om het huisverbod in te trekken. Op basis van de bevindingen wordt er al dan niet een voorstel tot intrekking van het huisverbod aan de burgemeester voorgelegd. Wanneer de burgemeester overgaat tot het intrekken van het huisverbod, ondertekent hij dat besluit. Het besluit wordt telefonisch bekendgemaakt aan de uithuisgeplaatste. Daarnaast wordt het ook schriftelijk aan de uithuisgeplaatste, huisgenoten, casemanager en de politie bekend gemaakt. Vervolgens worden er afspraken gemaakt over de teruggave van de huissleutels en het vervolg van de gestarte hulpverlening. Als laatste stap informeert de burgemeester de politie over het intrekken en beëindigen van het huisverbod.²¹⁹

3.6.8 Beroepsmogelijkheid

152. *België*- Bij gebrek aan een Belgische wettelijke bepaling wordt aangenomen dat zowel verzet als hoger beroep mogelijk zijn tegen het opleggen van een huisverbod.²²⁰ Zowel de uithuisgeplaatste als de personen ten aanzien van wie het huisverbod geldt, kunnen hoger beroep aantekenen tegen deze beslissing. De termijn om verzet of hoger beroep aan te tekenen bedraagt één maand te rekenen vanaf de betekening van het vonnis of de kennisgeving overeenkomstig artikel 792, tweede en derde lid Gerechtelijk wetboek. Dit hoger beroep heeft geen schorsende werking aangezien dit het hoogdringend karakter van het huisverbod zou tegenwerken.²²¹

153. *Nederland*- De Nederlandse uithuisgeplaatste heeft ook de mogelijkheid om beroep in te stellen tegen het naar hem gerichte huisverbod of de verlenging ervan.²²² De voorzieningenrechter is aangewezen voor de beroepsprocedure.²²³ Door middel van een voorlopige voorziening kan de rechter de zaak op een korte termijn behandelen. De uithuisgeplaatste wordt door de rechter binnen de drie dagen na het verzoek gehoord en doet onmiddellijk uitspraak indien er geen uitzonderlijke omstandigheden zich voordoen.²²⁴ Artikel 6 lid 2 van de Nederlandse wet tijdelijk huisverbod voorziet dat de rechter ook de feiten en omstandigheden, die zich voorgedaan hebben na de uitvaardiging van het huisverbod, moet beoordelen. Er vindt een volle toetsing plaats.²²⁵

²¹⁸ Artikel 2 lid 9 Wet tijdelijk huisverbod

²¹⁹ B. BEKE en J. RULLENS, "Wet tijdelijk huisverbod. Een handreiking voor de burgemeester", 2008, www.huiselijkgeweld.nl/doc/huisverbod/Handreiking%20voor%20burgemeesters.pdf, 37.

²²⁰ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 14.

²²¹ Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1, 5; Toelichting amendement nr. 5 (S. DE BETHUNE) op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/3, 2.

²²² Artikel 6-8 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod: Artikel 8.1 Wet van 4 juni 1992 houdende algemene regels van bestuursrecht.

²²³ Artikel 8.81 Wet van 4 juni 1992 houdende algemene regels van bestuursrecht.

²²⁴ Artikel 6, tweede lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²²⁵ Artikel 6, derde lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

154. Tijdens de behandeling van het beroep zal het huisverbod meestal ten einde zijn gelopen. De betrokkene zal er toch nog goed aan doen een beroep in te stellen aangezien hij op deze manier aanspraak kan maken op een schadevergoeding.²²⁶ Een tweede manier om een schadevergoeding te verkrijgen is via de burgerlijke rechtbank, indien aan de voorwaarden van een onrechtmatige daad zijn voldaan. Het beroep kan derhalve ook nuttig zijn om de betrokkene zijn naam te zuiveren. Een huisverbod wijst openbaar het gedrag van de uithuisgeplaatste af, waardoor zijn goede naam wordt aangetast.²²⁷

3.6.9 Overtreding van het tijdelijk huisverbod

155. De Belgische uithuisgeplaatste die in strijd met het huisverbod de gemeenschappelijke woning terug betreedt of contact zoekt met één of meerdere huisgenoten, riskeert een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en/of een geldboete van zesentwintig tot honderd euro.²²⁸ De schending van het huisverbod maakt dus een autonoom misdrijf uit.²²⁹

156. Deze strafmaat is niet hoog genoeg om bij de overtreding van het huisverbod een aanhoudingsbevel uit te vaardigen. De onderzoeksrechter kan immers enkel de voorlopige hechtenis bevelen voor gevallen waarop een gevangenisstraf van één jaar of meer staat.²³⁰

157. Er moet duidelijk een onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds de strafsanctie verbonden aan de overtreding van het huisverbod, opgelegd door de Procureur des Konings en anderzijds de verlenging, bevolen door de familierechtbank. Miskenning van dit laatste is niet strafbaar.²³¹ Het kan dus wenselijk zijn dat de strafsanctie, verbonden aan het overtreden van het huisverbod, uitgebreid wordt.

158. Een schending van het Nederlands huisverbod door de uithuisgeplaatste wordt door de Nederlandse wetgever gestraft met een geldboete of een gevangenisstraf van maximum twee jaar. Deze straf is aanzienlijk hoger dan de straf naar Belgisch recht.²³² Deze strafbare feiten worden geclassificeerd als misdrijven.²³³ Volgens de memorie van toelichting kan ook een taakstraf opgelegd worden. Deze Nederlandse strafmaat is voldoende hoog om tot een voorlopige hechtenis over te kunnen gaan. Op die manier kan de veiligheid van de achterblijvers ook na de schending van het tijdelijk huisverbod worden gegarandeerd.²³⁴ De duur van de voorlopige hechtenis kan de duur van het

²²⁶ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 12.

²²⁷ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet Tijdelijk Huisverbod," *TBP* 2013, afl. 1, (38) 42.

²²⁸ Artikel 2 van de wet van 15 juni 2012

²²⁹ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36,1409, nr. 1.

²³⁰ Artikel 16 Voorlopige hechteniswet

²³¹ artikel 2 van de wet van 15 juni 2012

²³² Artikel 11 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²³³ Artikel 11 Nederlandse wet tijdelijk huisverbod

²³⁴ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 6.

huisverbod overschrijden.²³⁵ Deze elementen kunnen positief zijn vanwege het afschrikwekkend effect dat hiermee gepaard gaat.

3.7 Hulpverlening

159. Het slagen van de uithuisplaatsing staat of valt met de rol van de hulpverlening. Het heeft immers niet veel zin om ervoor te zorgen dat de verdachte van huiselijk geweld uit zijn huis wordt gezet als de hulpverlening hier niet dadelijk op inspeelt.²³⁶

160. Dit hoofdstuk haalt het belang aan van een goede hulpverlening tijdens de periode van de uithuisplaatsing door een vergelijking te maken tussen België en Nederland en te kijken op welke vlakken de Belgische regelgeving hier nog tekort schiet.

3.7.1 Nederland

161. De Nederlandse wetgeving voorziet binnen de procedure van het huisverbod een grote rol voor het aspect hulpverlening. De Nederlandse wet voorziet expliciet in een hulpverleningsaanbod en dat in tegenstelling tot de Belgische wetgeving.²³⁷ In de memorie van toelichting wordt aangehaald dat hulpverlening een cruciaal element uitmaakt in de procedure van het huisverbod.²³⁸

162. Zo snel mogelijk na de crisis moet er een hulpverleningstraject worden opgestart.²³⁹ Op het moment van de crisis staan zowel het slachtoffer en de dader meer open voor het aanvaarden van hulpverlening. Zo hebben de betrokkenen minder kans om het probleem af te zwakken en verder te gaan met hun leven en aldus het probleem te negeren.²⁴⁰ In de fase net na het incident kunnen beide partijen het probleem echter niet ontkennen.²⁴¹

163. Het huisverbod heeft als doel direct een veiligheid te creëren voor de slachtoffers in een crisissituatie. De maatregel wordt niet gezien als een oplossing op zichzelf, maar is een middel om toekomstige oplossingen naar voor te brengen. Samen met het huisverbod kunnen acties ondernomen worden binnen een kort tijdbestek. Het al dan niet slagen van het huisverbod, dat als doel heeft veiligheid te creëren op lange termijn, is afhankelijk van

²³⁵ Art. 12 Wet tijdelijk huisverbod; Regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk uitgaat (Wet tijdelijk huisverbod), Memorie van toelichting, Tweede kamer, 2005-2006, 30 657, nr.3.

²³⁶ A. SLOCK, "Familiaal geweld: iedereen verantwoordelijk" in K. DE GROOF en T. DE GENDT (eds.), *Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, LannooCampus, 2007, (87) 96.

²³⁷ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 8.

²³⁸ Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, 4.

²³⁹ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 80.

²⁴⁰ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod. Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf, 42.

²⁴¹ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod. Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf, 4.

de effectiviteit van de hulpverlening en de acties die tijdens deze periode worden ondernomen.²⁴²

164. In de beginperiode van het huisverbod verliep de hulpverlening in Nederland problematisch, terwijl het nu een van de sterktes van de maatregel uitmaakt.²⁴³ Vooral de snelheid waarmee deze hulpverlening opstart, vormt een toegevoegde waarde.²⁴⁴ In situaties waar een huisverbod wordt opgelegd, blijft geweld vaak achterwege. Dit is niet vanzelfsprekend waar men enkel repressief optreedt door middel van het strafrecht en de hulpverlening niet onmiddellijk opstart.²⁴⁵

165. De uithuisgeplaatste is niet verplicht de aangeboden hulpverlening te aanvaarden, maar de Nederlandse regelgeving heeft een aantal manieren gevonden om hulpverlening te stimuleren. Men kan een huisverbod enkel intrekken wanneer de uithuisgeplaatste verklaart deel te nemen aan een hulpverleningstraject. De burgemeester zal zijn beslissing om het huisverbod al dan niet te verlengen ook deels afhankelijk maken van de aanvaarding van de hulpverlening door de uithuisgeplaatste.²⁴⁶

166. Van zodra het huisverbod is opgelegd, vangt in Nederland het 'tiendagentraject' aan. Verschillende hulpverleners werken met elkaar aan een passende hulpverlening gedurende de periode van het huisverbod. Zowel de uithuisgeplaatste als het slachtoffer en eventuele andere huisgenoten (bijvoorbeeld kinderen) worden betrokken in de hulpverlening. In deze korte termijn komt het nog niet tot de daadwerkelijke hulpverlening. Men probeert tijdens deze periode vooral in te spelen op de crisissituatie. Nadat het huisverbod is afgelopen nemen andere hulpverleners de taak over.²⁴⁷

167. Een casemanager heeft als taak deze hulpverlening te coördineren en te waarborgen. Na afloop van de tien dagen van het huisverbod bekijkt de casemanager hoe de opvolging van de hulpverlening verloopt en wordt voortgezet.²⁴⁸

168. Uit het voorgaande kunnen we afleiden dat het Nederlands hulpverleningsaanbod een van de grootste verdiensten is van het huisverbod. Maar in de praktijk bestaan er toch

²⁴² I. STALS, "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 25.

²⁴³ R. HEPS en F. SWENNEN, "Juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling" in S. ANTHONI, *Hulpverlening bij kindermishandeling*, Antwerpen, Garant, 2011, (11) 22; W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 8.

²⁴⁴ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 86.

²⁴⁵ A. NIEUWHUIS, "Nederland: De Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 41.; K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 78; K.B.M. DE VAAN, M. TIMMERMANS en G.H.J. HOMBURG, Effectief uit huis geplaatst? Effectevaluatie van de Wet tijdelijk huisverbod, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/effectevaluatie-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004485.pdf>, II.

²⁴⁶ Rb. Rotterdam 5 februari 2009, LJN BH2366.

²⁴⁷ I. LeCLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 88.

²⁴⁸ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 81.; A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 48.

enkele knelpunten omtrent de hulpverlening. De hulpverlening kan niet altijd onmiddellijk gestart worden omdat er wachtlijsten bestaan²⁴⁹. Het is ook niet gemakkelijk om passende hulp te voorzien voor minderjarige kinderen of jongeren. Als laatste wordt de wettelijke termijn van tien dagen in complexe gevallen als te kort ervaren om tot kwalitatieve hulpverlening over te gaan.²⁵⁰

169. In Nederland kan er ook verwezen worden naar de Veiligheidshuizen waar hulpverleningsinstanties, politie en Openbaar Ministerie samenkomen, om incidenten betreffende huiselijke geweld gezamenlijk te bespreken en elkaar op de hoogte houden van het verdere verloop van de hulpverlening. Het hele gezin is hierbij aanwezig en wordt betrokken in elke stap.²⁵¹

3.7.2 België

170. In België wordt het huisverbod gezien als een instrument waarmee, na de uithuisplaatsing, de achterblijvers beschermd worden en om het gevaar op herhaling van gewelddaden te voorkomen. Dit kan enkel bereikt worden indien de uithuisgeplaatste (met eventueel begeleiding) gewezen wordt op zijn verantwoordelijkheden. Gepaste hulpverlening moet er voor zorgen dat huiselijk geweld in de toekomst niet meer voorkomt. Het huisverbod zelf is dus geen doel op zich.²⁵²

171. Het is van groot belang dat aan alle betrokkenen zo snel mogelijk hulpverlening wordt aangeboden. Deze hulpverlening dient aangepast te zijn aan de omstandigheden van alle partijen. Het zal, afhankelijk van de situatie, om een ander soort hulpverlening gaan. In situaties waar zich al strafbare feiten hebben afgespeeld zal andere hulpverlening van toepassing zijn dan indien men preventief optreedt, om verdere escalatie van geweld te vermijden.²⁵³

172. De Belgische wetgeving betreffende het tijdelijk huisverbod schenkt niet veel aandacht aan hulpverlening. Enkel in artikel 3 § 5, tweede lid Wet tijdelijk huisverbod wordt de Procureur des Konings verplicht contact op te nemen met de dienst slachtofferonthaal van zijn parket met het oog op bijstand en voorlichting van de personen die met de uithuisgeplaatste dezelfde verblijfplaats betrekken.

²⁴⁹ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 84.

²⁵⁰ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 47.

²⁵¹ E. BECKERS, "De ketenaanpak van partnergeweld/intrafamiliaal geweld (IFG): waar zit de zwakste schakel?", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (11) 18; M. CHRISTOPHE, H. FERWERDA en P. GRUTER, "Partnergeweld en de politionele afhandeling in Nederland" in A. GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE, *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (161) 175.

²⁵² I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 105; I. STALS, "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 25.

²⁵³ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 47.

173. Deze regeling is een eerste goede stap in het voorzien van hulpverlening, maar zoals uitdrukkelijk vermeld in de parlementaire besprekingen kan een huisverbod slechts een werkbare maatregel zijn indien er wordt overgegaan tot een integraal hulpverleningsaanbod.²⁵⁴ In deze bespreking wordt gewezen op en vergeleken met buitenlandse ervaringen, waaruit duidelijk blijkt dat het huisverbod enkel een efficiënte uitkomst biedt, wanneer er gelijktijdig wordt overgegaan tot hulpverlening en dit voor alle betrokken partijen.²⁵⁵ Hoewel het reeds duidelijk was dat er een afwezigheid bestond van enige hulpverlening werd hier niet aan tegemoet gekomen.²⁵⁶ Dit valt te betreuren aangezien het huisverbod een startpunt kan vormen om hulpverlening op te starten en ervoor kan zorgen dat de leefsituatie voor alle betrokken partijen ook op langere termijn wordt verbeterd.²⁵⁷

174. Aangezien hulpverlening een bevoegdheid uitmaakt van de gemeenschappen is het federaal parlement niet bevoegd om wetgeving omtrent hulpverlening vast te stellen. Het is noodzakelijk dat er een goede samenwerking bestaat tussen de federale staat en de gemeenschappen, zodat er een degelijke hulpverlening georganiseerd kan worden. Ook de uiteenlopende situaties, waarin een huisverbod kan worden opgelegd, bevorderen het opstellen van allesomvattende richtlijnen niet. Zo zal bijvoorbeeld bij ouderengeweld een ander soort hulpverlening wenselijk zijn dan in gevallen van partnergeweld of kindermishandeling.²⁵⁸

175. Omdat er geen specifieke hulpverlening voorzien wordt in de wet zal in de meeste gevallen beroep gedaan worden op de bereidwilligheid en motivatie van de uithuisgeplaatste verdachte zelf. In de praktijk ligt dit echter moeilijk aangezien de uithuisgeplaatste meestal niet bereid is vrijwillig mee te werken aan de hulpverlening. Men moet dus proberen om door aanmoediging en motivatie hieraan tegemoet te komen. Het is van groot belang er van bewust te zijn dat het onderliggende probleem aangepakt dient te worden en men niet enkel repressief optreedt.²⁵⁹

176. Indien hulpverlening expliciet gekoppeld wordt aan het tijdelijk huisverbod, zal de dader zijn verantwoordelijkheden onder ogen moeten zien, maar kan men ook dergelijke crisissituaties in de toekomst vermijden. De hulpverlening moet dan tot stand gebracht worden binnen de tien dagen durende termijn van het huisverbod. Dit kan in de praktijk echter een knelpunt vormen binnen de Belgische regelgeving.

²⁵⁴ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 53K1994/005, 7.

²⁵⁵ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005, 5.

²⁵⁶ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 539/4, 14.

²⁵⁷ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 48.

²⁵⁸ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5 (1) 47.

²⁵⁹ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1404, nr. 9; F. DENISSEN, De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012, *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 200, nr. 5; W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 5.

3.8 Vergelijkend schema België - Nederland

	BELGIË	NEDERLAND
<u>Inhoud crisisinterventie:</u> Uithuisplaatsing?	Ja, sinds 2012 Wet tijdelijk Huisverbod.	Ja, sinds 2009 Wet Tijdelijk Huisverbod.
Maatregel	Uithuisplaatsing is de plicht om onmiddellijk de gemeenschappelijke woonplaats te verlaten en het verbod tot het betreden van, zich op te houden bij of aanwezig te zijn in die verblijfplaats, alsook het verbod om contact op te nemen met de personen die met hem deze verblijfplaats betrekken. (art. 3 §2 Wth)	Huisverbod is een beschikking houdende een last tot het onmiddellijk verlaten van een bepaalde woning en een verbod tot het betreden van, zich ophouden bij of aanwezig zijn in die woning en een verbod om contact op te nemen met degenen die met de uithuisgeplaatste in dezelfde woning wonen of daarin anders dan incidenteel verblijven. (art. 1 Wth)
Bevoegdheid	De Procureur des Konings kan een huisverbod opleggen. (art. 3§1 Wth)	De burgemeester kan een huisverbod opleggen (art. 2 Wth) Of hij kan hiervoor een mandaat verlenen aan de hulpofficier van justitie. (art. 3 Wth)
Doelstelling van de maatregel	Een burgerrechtelijke maatregel die bedoeld is om snel en doeltreffend op te treden tegen partnergeweld, door op het moment van de crisis de verdachte uit het huis te plaatsen en zo het slachtoffer en eventuele andere huisgenoten te beschermen.	Een bestuursrechtelijke maatregel die de acute dreiging van huiselijk geweld wegneemt en zo het slachtoffer en/of huisgenoten in veiligheid brengt. Op die manier wordt een afkoelingsperiode gecreëerd waarin gezocht kan worden naar geschikte hulpverlening.
Toepassingsgebied	Het huisverbod wordt opgelegd aan een meerderjarige persoon indien uit feiten en omstandigheden blijkt dat diens aanwezigheid in de verblijfplaats een ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van één of meer personen die dezelfde verblijfplaats betrekken. (art. 3 §1 Wth)	Het huisverbod wordt opgelegd aan een meerderjarige persoon indien uit feiten en omstandigheden blijkt dat diens aanwezigheid in de woning ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van één of meer personen die met hem in de woning wonen of daarin anders dan incidenteel verblijven of indien op grond van feiten of omstandigheden een ernstig vermoeden van dit

		gevaar bestaat. (art. 2 lid 1 en 2 Wth)
Duur van de maatregel	<p>Het huisverbod geldt gedurende maximaal tien dagen. (art. 3 §3 Wth)</p> <p>De familierechtbank kan het huisverbod verlengen met ten hoogste drie maanden indien en voor zover de feiten en omstandigheden die aanleiding gaven tot het huisverbod dit op het tijdstip van het vonnis nog rechtvaardigen. (art. 5 §2 lid 2 Wth)</p>	<p>Het verbod geldt voor een periode van tien dagen. (art. 2 lid 1 Wth)</p> <p>De burgemeester kan een huisverbod verlengen tot ten hoogste vier weken nadat het is opgelegd indien de dreiging van het gevaar of het ernstige vermoeden daarvan zich voortzet. (art. 9 lid 1 Wth)</p>
Mogelijkheid tot beroep	De uithuisgeplaatste kan de maatregel betwisten op de zitting bij de familierechtbank. Na het vonnis van de familierechtbank kan er binnen de veertien dagen een beroep ingesteld worden tegen dat vonnis.	Ja, daarnaast kan de uithuisgeplaatste een verzoek om voorlopige voorziening indienen waardoor deze binnen de drie dagen door de voorzieningenrechter gehoord wordt. (art. 6 Wth)
In geval van overtreding	De uithuisgeplaatste, die het ten aanzien van zijn persoon door de procureur des Konings opgelegde bevel overtreedt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en een geldboete of met een van die straffen alleen. (art. 2 Wth)	De uithuisgeplaatste, die handelt in strijd met het opgelegde huisverbod, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of een geldboete. (art. 11, lid 1 Wth)
Risicotaxatie-instrument?	Neen.	Ja, op basis van het Besluit tijdelijk huisverbod werd een Risicotaxatie- instrument Huiselijk Geweld (RiHG) ingevoerd.

177. Onder de volgende punten volgt een kritische bespreking van de gelijkenissen en de verschillen binnen de Belgische en de Nederlandse wetgeving betreffende het tijdelijk huisverbod.

3.8.1 Maatregel en doelstelling van de maatregel

178. Zowel in België als in Nederland is er vrij recent een wetgeving uitgewerkt omtrent de uithuisplaatsing van de verdachte als maatregel die opgelegd kan worden in geval van een crisisinterventie bij huiselijk geweld. De maatregel van de uithuisplaatsing zoals in beide landen toegepast, bevat een bevel om de woning te verlaten en het verbod om contact te hebben met het slachtoffer en de andere huisgenoten.

179. De doelstelling van de maatregel beoogt het invoeren van een maatregel op het moment van een crisissituatie van huiselijk geweld, waardoor de verdachte de woning voor een bepaalde periode dient te verlaten. Het gaat hier niet om een straf maar om een verplichte afkoelingsperiode, waarin voor beide partijen hulpverlening opgestart kan worden.

180. De maatregel heeft een preventieve intentie en dient opgelegd te worden wanneer er sprake is van een dreigend geweld dat zonder ingrijpen zal leiden naar effectief huiselijk geweld.

3.8.2 Bevoegdheid

181. Het verschil tussen België en Nederland betreffende de bevoegdheid ligt bij de instantie die de maatregel mag opleggen.

182. In Nederland beslist de burgemeester of een door hem gemandateerde officier van justitie over de uithuisplaatsing. Men kiest in Nederland dus voor een bestuursrechtelijke procedure met als reden dat op deze manier de uithuisplaatsing snel en efficiënt opgelegd kan worden.

183. In België is het de Procureur des Konings die bevoegd is om te oordelen over het al dan niet opleggen van deze maatregel. Hier wordt gekozen voor een burgerrechtelijke procedure. Men heeft hiervoor geopteerd omdat dit het best aansluit bij het Belgisch rechtssysteem. De Procureur des Konings wordt ook gezien als een spilfiguur tussen de politie, het parket en de hulpverlening.²⁶⁰ Hier kan de vraag gesteld worden of in de burgerrechtelijke procedure er even snel en efficiënt tot de uithuisplaatsing kan overgegaan worden dan in vergelijking met de bestuursrechtelijke procedure in Nederland.

184. Men vindt in België nog een tweede reden om te verklaren waarom de Procureur des Konings (en niet de politie of de burgemeester) het huisverbod oplegt. Er werd in België geoordeeld dat de Procureur des Konings een betere afweging tussen de grondrechten van de uithuisgeplaatste enerzijds en deze van het slachtoffer anderzijds kan maken. Men heeft hiermee de bescherming van de grondrechten van de uithuisgeplaatste voor ogen. Bovendien wordt in België de zaak binnen de tien dagen door de familierechtbank behandeld. Ten eerste hoort een onafhankelijke en onpartijdige rechter beide partijen waarna hij de uithuisplaatsing bevestigt, verlengt of opheft. Het recht op een eerlijk proces wordt hierdoor in acht genomen.

²⁶⁰ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI en M.-E. DEFOUR, (januari 2012), *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, geüpload 13 februari 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 21.

185. Op het eerste zicht lijkt dus alsof men in de Belgische wetgeving meer rekening heeft gehouden met de grondrechten van beide partijen bij de uitwerking van de procedure van het huisverbod. Toch kan ook de bestuursrechtelijke keuze in Nederland in het licht van de bescherming van die grondrechten gemotiveerd worden.

186. Aangezien het bij het huisverbod gaat om een vrijheidsbeperking en geen vrijheidsontneming worden volgens Nederland deze grondrechten genoeg gewaarborgd. Ook biedt de Nederlandse Wet Tijdelijk huisverbod genoeg bescherming doordat de uithuisgeplaatste de mogelijkheid heeft om een beroep in te stellen zowel tegen oplegging als tegen de verlenging van de bestuursrechtelijke maatregel.²⁶¹

3.8.3 Toepassingsgebied

187. Binnen het toepassingsgebied kan men een onderscheid maken tussen enerzijds de personen ten aanzien van wie het huisverbod geldt en anderzijds de feiten of omstandigheden waardoor een huisverbod noodzakelijk wordt geacht.

188. In België en Nederland geldt een ruim toepassingsgebied in die zin dat een huisverbod opgelegd kan worden ten aanzien van de verdachte van (dreigend) huiselijk geweld. Dit houdt het geweld in ten opzichte van kinderen, inwonende grootouders, andere inwoners van de woning. De uithuisgeplaatste mag geen contact meer hebben met deze slachtoffers.

189. Beide bestudeerde wetgevingen vermelden dat de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het opleggen van een huisverbod, 'feiten en omstandigheden' moeten zijn die een onmiddellijk gevaar betekenen voor het slachtoffer.

190. Het is niet geheel duidelijk wat deze 'feiten en omstandigheden' concreet inhouden. De Nederlandse wetgever heeft hiervoor in een Besluit een limitatieve opsomming gegeven van zaken die hieronder begrepen worden. Op basis daarvan werd een Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld uitgewerkt waardoor de beslissing van de burgemeester over het opleggen van een huisverbod objectiever kan verlopen en dit de rechtszekerheid in de hand werkt. In de Belgische wetgeving is hier voorlopig nog geen sprake van.

3.8.4 Duur van de maatregel

191. De duur van het huisverbod bedraagt zowel in België als in Nederland tien dagen. Wanneer het huisverbod verlengd wordt, bedraagt deze verlening in Nederland vier weken zonder dat het slachtoffer enige juridische stappen moet ondernemen. De burgemeester is ook bevoegd om de uithuisplaatsing te verlengen indien hij van oordeel is dat de dreiging van geweld of het ernstig vermoeden daarvan zich voortzet.

²⁶¹ Memorie van toelichting bij regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van geweld uitgaat, *Kamerstukken* Tweede Kamer 2005-06, 30 657, nr. 3

192. In België is het de rechter die kan oordelen of een verlenging van het huisverbod al dan niet noodzakelijk is. Deze verlenging kan op initiatief van het slachtoffer gebeuren maar ook de Procureur des Konings kan de zaak bij de familierechtbank aanhangig maken.

3.8.5 Sanctionering

193. Wanneer de uithuisgeplaatste het huisverbod overtreedt, kan hij in België en Nederland hiervoor gestraft worden. In Nederland wordt de overtredende uithuisgeplaatste het zwaarst gestraft, met een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaar. In België kan de overtreder bestraft worden met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en/of een geldboete.

194. Het is duidelijk dat er tussen de vergelijkende landen een groot verschil is bij het opleggen van een straf bij een overtreding van de maatregel.

3.9 Mogelijke knelpunten in de Belgische wetgeving

195. Uit het bovenstaand vergelijkend schema en kritische bespreking blijkt dat er verschillen bestaan tussen de Belgische en Nederlandse wetgeving betreffende het huisverbod. In principe is dit niet verwonderlijk aangezien elk land een eigen rechtssysteem heeft en zijn eigen regels betreffende huiselijk geweld kan uitvaardigen.

196. Toch kan na enige rechtsvergelijking besloten worden dat sommige verschilpunten eerder knelpunten kunnen betekenen in de Belgische procedure van het huisverbod. In dit hoofdstuk worden deze knelpunten besproken.

3.9.1 'Feiten en omstandigheden'

197. De Belgische wetgeving preciseert niet wat onder de 'feiten en omstandigheden' kan begrepen worden. Het is dus niet geheel duidelijk wanneer de Procureur des Konings een huisverbod kan opleggen. De Raad van State bekritiseert dit (te) ruim toepassingsgebied.²⁶² Het blijft dus de vraag wat deze feiten en omstandigheden concreet inhouden.

3.9.2 Risicotaxatie

198. Het zal de politie zijn die op het moment van de crisis ter plaatste zal komen om de omstandigheden vast te stellen. Zij oordelen of de feiten en omstandigheden ernstig genoeg zijn, zodat ze een gevaar betekenen voor de veiligheid van het slachtoffer. Op basis van dit oordeel lichten ze de Procureur des Konings in. Hij zal al dan niet een huisverbod opleggen aan de verdachte.

199. De Senaatscommissie voor Justitie haalde reeds aan dat dit geen makkelijke opdracht blijkt te zijn. Zowel de politiediensten als de Procureur des Konings bevinden zich op vaag

²⁶² Adv.RvS 50.888/2 bij het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 14-15, nr. 8.1.

terrein.²⁶³ Er kunnen immers praktijken optreden waarin bijvoorbeeld beide partijen zich schuldig hebben gemaakt aan huiselijk geweld, maar op het moment dat de politie ter plaatste is dit niet altijd even duidelijk. Bij een crisissituatie zal het belangrijk zijn de risico's goed in te schatten. Maar op welke manier gebeurt dit?

200. In de Nederlandse wetgeving werd een Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld uitgewerkt dat in deze situaties als hulpmiddel kan dienen. Men kan besluiten dat in België ook nood is aan een hulpmiddel bij het evalueren van het risico. De Dienst voor Strafrechtelijk Beleid haalt in zijn onderzoek aan dat het noodzakelijk is om ook in de Belgische regelgeving een risicotaxatie-instrument te voorzien dat een basis kan vormen voor een objectieve analyse van het risico.²⁶⁴

3.9.3 Hulpverlening

201. Uit hoofdstuk 3.7 blijkt in Nederland het huisverbod op zichzelf weinig zin te hebben. Binnen de termijn van de uithuisplaatsing dient hulpverlening opgestart te worden, voor het slachtoffer maar ook voor de dader.

202. De Belgische wet betreffende het tijdelijk huisverbod werkt de hulpverlening en welzijnszorg niet verder uit aangezien dit een gemeenschapsbevoegdheid uitmaakt. De wet vermeldt enkel dat *de Procureur des Konings contact dient op te nemen met de dienst slachtofferonthaal van zijn parket met het oog op bijstand en voorlichting van de personen die met de uithuisgeplaatste dezelfde verblijfplaats betrekken.*²⁶⁵

203. Door het gebrek aan verdere verwijzing naar hulpverlening laat de wetgever een grote kans op een gunstige preventieve werking van het huisverbod liggen. Het huisverbod kan immers een aanknopingspunt vormen om hulp en begeleiding te voorzien in crisissituaties. Deze eerste stap naar hulpverlening zou eventuele ernstige feiten in de toekomst kunnen vermijden. Voor een succesvolle uitwerking van de uithuisplaatsing in de praktijk zal het dus noodzakelijk zijn dat de hulpverlening verder uit te werken.

3.9.4 Praktische uitwerking

204. Binnen de praktische uitwerking van het tijdelijk huisverbod zijn er ook nog enkele knelpunten te vinden. Ten eerste kan de vraag gesteld worden of binnen de maximale termijn van tien dagen het mogelijk is een zitting voor de familierechtbank op te starten en passende hulpverlening te organiseren? Is deze maximale termijn van het huisverbod niet te kort om deze doelstellingen te verwezenlijken?

²⁶³ Verslag namens de Commissie voor de Justitie (I. FAES) bij het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4.

²⁶⁴ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI en M.-E. DEFOUR, (januari 2012), *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, geüpload 13 februari 2012, www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 122

²⁶⁵ Art. 3, §5, lid 2 Wet tijdelijk huisverbod

205. Het tweede praktische probleem dat de kop opsteekt betreft de vraag waar de uithuisgeplaatste heen moet nadat het huisverbod wordt opgelegd. Niet elke verdachte zal over een opvangnet (familie, vrienden) of voldoende financiële mogelijkheden (om op hotel te gaan) beschikken. Wat indien de verdachte blijft volhouden dat hij over geen opvang beschikt? Het is niet ondenkbaar dat dit gegeven een knelpunt vormt in de Belgische wetgeving.

206. Uit de vergelijkende studie blijkt als derde knelpunt dat de toepassing van het huisverbod in Nederland ook opgelegd kan worden tegen de wil van het slachtoffer. Of dit in België ook mogelijk is, blijkt niet duidelijk uit de Belgische wetgeving.

207. Het laatste knelpunt heeft betrekking op de sanctie die bij de overtreding van het huisverbod in België wordt opgelegd. Deze houdt maximaal een gevangenisstraf van zes maanden in en heeft tot gevolg dat de overtreder niet voor de onderzoeksrechter geleid kan worden. Uit de recente praktijk blijkt dat gevangenisstraffen van maximaal zes maanden niet worden uitgevoerd.

4 Afweging van de Grondrechten

208. Hoewel er in het Europees recht voldoende juridische argumentering wordt gevonden voor het tijdelijk huisverbod, blijkt uit de bespreking in voorgaande hoofdstukken dat het niet te ontkennen valt dat een tijdelijk huisverbod een aantal grondrechten van de verdachte inperkt. De maatregel van de uithuisplaatsing situeert zich dus in een spanningsveld tussen rechtsbescherming van de uithuisgeplaatste en hulpverlening aan het slachtoffer. Om die reden volgt in dit hoofdstuk een kritische bespreking van enkele relevante grondrechten.²⁶⁶ Aan de hand van een afweging van deze fundamentele rechten wordt nagegaan of het huisverbod juridisch verantwoord is in het licht van deze grondrechten.

4.1 Recht op vrijheid en veiligheid

209. Artikel 5 EVRM bespreekt het recht op vrijheid en veiligheid. Hier rijst de vraag in hoeverre het huisverbod een beperking van dit recht uitmaakt. De verdachte wordt door de maatregel van uithuisplaatsing niet van zijn vrijheid beroofd. Hij mag enkel zijn woning niet meer betreden. Zijn vrijheid wordt door de uithuisplaatsing enkel beperkt. Deze vrijheidsbeperking is slechts voor een maximumtermijn van tien dagen. We kunnen dus stellen dat het tijdelijk huisverbod 'artikel 5 EVRM' niet schendt, omdat het om een vrijheid beperkende maatregel gaat en geen vrijheid ontnemende aard heeft.²⁶⁷

4.2 Recht op vrijheid van verplaatsing

210. Het artikel 2, eerste lid, van het Vierde Protocol bij het EVRM voorziet dat het recht op verplaatsing beperkt kan worden, enerzijds indien de wet deze mogelijkheid voorziet en anderzijds indien deze beperking als noodzakelijk geacht wordt. De bevoegdheid van de Procureur des Konings om een huisverbod op te leggen wordt wettelijk geregeld. Bovendien heeft de maatregel als eerste doel het beschermen van slachtoffers van huiselijk geweld en ten tweede het voorkomen van verdere strafbare feiten. De twee voorwaarden gesteld in het artikel worden vervuld zodat men niet kan spreken van een inbreuk op dit grondrecht.²⁶⁸

4.3 Het recht op ongestoord genot van eigendom

211. Artikel 1, eerste lid, van het Eerste protocol bij het EVRM. houdt het recht op ongestoord genot van eigendom in. Dit wil zeggen dat niemand zijn eigendom zal ontnomen worden tenzij het noodzakelijk geacht wordt met het oog op het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet. Het tijdelijk huisverbod ontnemt het

²⁶⁶ Zie Memorie van toelichting bij regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van geweld uitgaat, Kamerstukken Tweede Kamer 2005-06, 30 657, nr. 3 ; W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", Orde van de dag 2008, afl. 43, (3) 6.

²⁶⁷ Artikel 5 Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden.; R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 26, nr. 17. ; M. SCHOL, J. NACHTEGAAL, A. SIBMA, F. VISSER, J. BROUWER en H. WINTER, (juli 2010), *Rechtsbescherming van uithuisgeplaatsten. Een verkennend onderzoek. Eindrapport*, geüpload 13 maart 2012, <http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/verplichte-rechterlijke-toets-bij-verlenging-huisverbod.aspx?cp=44&cs=6796>, 16.

²⁶⁸ Art. 2, eerste lid, van het Vierde Protocol bij het EVRM.

eigendom van de verdachte niet, maar houdt wel een inbreuk op het genot van eigendom in. Om deze inbreuk te rechtvaardigen moeten de voorwaarden in het artikel vervuld zijn.

212. Het doel van het tijdelijk huisverbod bestaat erin om tijdens een crisissituatie in te grijpen met het oog op bescherming van het slachtoffer en te voorzien in preventie van toekomstige strafbare feiten.

213. Huiselijk geweld wordt de laatste decennia als een maatschappelijk probleem beschouwd. Hierdoor kunnen we stellen dat er sprake is van een legitiem oogmerk van algemeen belang. Daarnaast moet de vraag gesteld worden of de inbreuk van het individueel recht wel voldoet aan de proportionaliteitsvereiste. Aangezien het huisverbod de eigendom van de verdachte niet ontnemt en bovendien in tijd beperkt is, zorgt dit ervoor dat het legitieme doel van algemeen belang evenredig is met het opgelegde tijdelijk huisverbod. Bovendien is het huisverbod wettelijk geregeld en zal de inbreuk op het ongestoord genot van eigendom dus naar nationaal recht rechtmatig zijn.²⁶⁹

4.4 Recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven

214. Artikel 8 EVRM voorziet in het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven en het ongestoord genot van zijn woning.

215. Artikel 8 EVRM . Recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven

- 1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.*
- 2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.*

216. Het artikel bepaalt dat enkel in uitzonderingsgevallen een inbreuk kan worden gemaakt op dit recht. In het tweede lid van het artikel worden de uitzonderingen beschreven. We kunnen drie uitzonderingscriteria onderscheiden. De legaliteitstoets, de

²⁶⁹ M. SCHOL, J. NACHTEGAAL, A. SIBMA, F. VISSER, J. BROUWER en H. WINTER, (juli 2010), *Rechtsbescherming van uithuisgeplaatsten. Een verkennend onderzoek. Eindrapport*, geüpload 13 maart 2012, www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/verplichte-rechterlijke-toets-bij-verlenging-huisverbod.aspx?cp=44&cs=6796, 21-22

legitimiteitstoets en de noodzakelijkheidstoets.²⁷⁰ Deze worden in het volgend hoofdstuk verder toegelicht.

217. Het is bovendien de taak van de overheid om burgers te beschermen tegen mishandeling. Dit zowel door overheden als door andere burgers. Zo dient de overheid minderjarigen, gezinsleden, huisgenoten te beschermen tegen huiselijk geweld. Om deze taak te vervullen moet de overheid tijdig effectieve maatregelen kunnen nemen. Wanneer de overheid hier in gebreke blijft, maakt dit een schending uit van artikel 3 EVRM. De overheid zal dan aansprakelijk zijn omdat het heeft nagelaten in te grijpen wanneer nodig.²⁷¹

218. Daarnaast bestaat op grond van artikel 8 EVRM een actieve verplichting voor de overheid om zich in te spannen om het genot van dit grondrecht voor de burgers mogelijk te maken. Dit betreft dus de positieve verplichting die van artikel 8 EVRM uitgaat. Om het huisverbod te kunnen verantwoorden kan vermeld worden dat de overheid zich vanuit het belang van de slachtoffers dient in te spannen om inbreuken op het privéleven, familie- en gezinsleven te beperken.²⁷²

4.4.1 Legaliteitstoets

219. Om aan deze toets te voldoen moet een wet aangeven dat een beperking, van bovengenoemde grondrecht, mogelijk is.²⁷³ Het begrip 'wet' moet begrepen worden in zijn materiële of substantiële betekenis. Als 'wet' geldt de van kracht zijnde rechtsregel, zoals hij door de interne rechtscolleges wordt geïnterpreteerd.

220. Omdat de invulling van een wet zo soepel is, gaat het gepaard met een kwaliteitscriteria. Deze kwaliteitsvereiste vraagt om voldoende procedurele garanties.²⁷⁴ Een inmenging is slechts bij wet voorzien, indien ze voldoende toegankelijk is voor de rechtsonderhorige en indien het toepassingsgebied en de inhoud van de regeling voldoende precies zijn, zodat de gevolgen ervan met redelijke voorspelbaarheid te voorzien zijn.

221. De Raad van State heeft, voor de amendering van het wetsontwerp, over de legaliteitsvoorwaarde geoordeeld. Volgens de Raad van State bestaan er een paar onduidelijkheden.²⁷⁵ Aangezien de 'feiten en omstandigheden' niet duidelijk omschreven zijn in de wet en ruim opgevat worden, bestaat er discussie omtrent de vraag welke feiten of omstandigheden aanleiding kunnen geven tot een huisverbod. De vraag wordt gesteld of andere familiaal gerelateerde delicten, zoals drugsmisdriven, ook in aanmerking

²⁷⁰ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 6, nr. 5.1; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 7.

²⁷¹ EHRM, *Z.e.a. v. Verenigd Koninkrijk*, 2001, § 72.

²⁷² M. SCHOL, J. NACHTEGAAL, A. SIBMA, F. VISSER, J. BROUWER en H. WINTER, (juli 2010), *Rechtsbescherming van uithuisgeplaatsten. Een verkennend onderzoek. Eindrapport*, geüpload 13 maart 2012, www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/verplichte-rechterlijke-toets-bij-verlenging-huisverbod.aspx?cp=44&cs=6796, 22.

²⁷³ EHRM, *Sunday Times v. United Kingdom*, arrest van 26 april 1979, Serie A, nr. 30, par. 46-53.

²⁷⁴ EHRM, *Geleri v. Roemenië*, 2011, § 44.

²⁷⁵ S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 25.

kunnen worden genomen.²⁷⁶ De Raad van State adviseerde in zijn advies om het voorgaande in de wet te verduidelijken, hetgeen niet gebeurd is.²⁷⁷ Dit kan er mogelijkwijze voor zorgen dat aan de legaliteitstoets niet voldaan wordt.²⁷⁸

4.4.2 Legitimiteitstoets

222. Wanneer een inbreuk gemaakt wordt op het grondrecht moet nagegaan worden of deze inbreuk dient ter bescherming van één of meer rechtsbelangen opgesomd in het tweede lid van artikel 8 EVRM. De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft overwogen dat “*het tijdelijk huisverbod de preventie van (verdere) strafbare feiten in de vorm van huiselijk geweld en het beschermen van de rechten en vrijheden van anderen tot doel heeft*”. Het huisverbod beoogt, volgens de Raad van State, de gezondheid en de lichamelijke integriteit van de betrokkene en (eventuele) slachtoffers te beschermen in situaties waar nog geen geweld is opgetreden.²⁷⁹ Aan deze legitimiteitstoets wordt in beginsel voldaan wanneer het huisverbod wordt toegepast.²⁸⁰ Het huisverbod heeft immers tot doel de medebewoners, gezinsleden te beschermen en een verdere escalatie van geweld te vermijden.²⁸¹ De inperking van de rechten van de uithuisgeplaatste kan gerechtvaardigd worden in het licht van de noodzaak om de slachtoffers van het huiselijk geweld of de bedreiging ervan te beschermen.²⁸²

4.4.3 Noodzakelijkheidstoets

223. De noodzakelijkheidstoets houdt in dat wanneer de inmenging wettelijk voorzien is en voldoet aan de legitimiteitstoets, vervolgens vereist wordt dat de beperking op het grondrecht noodzakelijk is in een democratische samenleving en niet verder rijkt dan strikt noodzakelijk.²⁸³ Om vast te stellen of de inbreuk ‘noodzakelijk’ is worden drie criteria onderscheiden.

224. Het pertinentiecriteria wat inhoudt dat de maatregel relevant moet zijn om het doel te bereiken. Er moet nagegaan worden of er redelijkerwijze mag aangenomen worden dat de maatregel die opgelegd wordt (het huisverbod) nuttig, relevant en toereikend is om het beoogde doel te bereiken.²⁸⁴ Het is noodzakelijk voor het algemeen belang in onze democratische samenleving dat er een maatregel opgelegd kan worden die het plegen van

²⁷⁶ K. BERTELOOT en W. D’HAESE, “De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk” in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 12.

²⁷⁷ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 15, nr. 8.1.

²⁷⁸ L. ARNOU, “De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie” in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEEST, en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, (1) 11.

²⁷⁹ Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 24 februari 2010, zaaknummer 200905605/1/H3, LJN BL5572.

²⁸⁰ M. SCHOL, J. NACHTEGAAL, A. SIBMA, F. VISSER, J. BROUWER en H. WINTER, (juli 2010), *Rechtsbescherming van uithuisgeplaatsten. Een verkennend onderzoek. Eindrapport*, geüpload 13 maart 2012, www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/verplichte-rechterlijke-toets-bij-verlenging-huisverbod.aspx?cp=44&cs=6796, 25.

²⁸¹ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 22.

²⁸² Adv.Rvs, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 53K1994/002, 19, nr. 11.

²⁸³ K. BERTELOOT en W. D’HAESE, “De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk” in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 7.

²⁸⁴ EHRM, Richard Handyside t. Verenigd Koninkrijk, 7 december 1976, I.c., par. 48-50.

strafbare feiten kan voorkomen. Ook rechten en vrijheden van anderen leden van het gezin worden door het gedrag van de uithuisgeplaatste bedreigd. De relevantie van het tijdelijk huisverbod kan dus gevonden worden in de bescherming van de rechten en vrijheden van het slachtoffer en andere gezinsleden.

225. Het proportionaliteitscriterium waarmee bedoeld wordt dat er een redelijke verhouding moet bestaan tussen de aantasting van het recht en de legitieme doelstelling. Uit paragraaf 42 van het *Laskey, Jaggard en Brown*-arrest uit 1997, kan men afleiden dat in het licht van artikel 8 EVRM gekeken moet worden of de maatregel (hier het huisverbod) beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke noodzaak en onder meer proportioneel is ten aanzien van het nagestreefde doel.

226. Het laatste criterium, subsidiariteitscriterium genoemd, stelt dat de inbreuk op het grondrecht zo minimaal mogelijk moet zijn. Het doel moet bereikt worden op de minst bezwarende wijze.²⁸⁵

227. De vraag naar de proportionaliteit van het huisverbod stond centraal in het advies van de Raad van State. Omdat het van belang is dat de waarborgen van een eerlijk proces in acht worden genomen wijst de Raad van State in de eerste plaats naar de ruime bevoegdheid van de Procureur des Konings. Het is immers volgens de Raad van State noodzakelijk, zelfs indien de Grondwet niet uitdrukkelijk voorziet in het voorafgaand optreden van een rechter, dat een onpartijdige en onafhankelijke magistraat een maatregel instelt die een grondrecht (hier artikel 8 EVRM) beperkt. Men kan van dit principe afwijken wanneer een situatie een uitzonderlijk karakter heeft. De Raad van State haalt ook aan dat het Grondwettelijk Hof in zijn rechtspraak al meerdere keren geoordeeld heeft dat er uitzonderingen bestaan op de procedurele waarborg van een voorafgaandelijk rechterlijk optreden.²⁸⁶ Het Grondwettelijk Hof oordeelt dat een beperking van de beginselen uit de grondrechten kan worden verantwoord, niet alleen wanneer hogere belangen in het geding (rechten van de andere huisbewoners) zijn, maar ook indien de beperking noodzakelijk is om de inachtneming van andere grondrechten te waarborgen (recht op veiligheid,...).²⁸⁷ Wanneer een tijdelijk huisverbod wordt opgelegd moet de Procureur des Konings bovendien het bevel aan de familierechtbank meedelen. De familierechtbank controleert daarna de wettelijkheid van het huisverbod dat de Procureur des Konings heeft opgelegd. We kunnen stellen dat het ontbreken van het voorafgaandelijk rechterlijk optreden, wordt gecompenseerd door het bestaan van een spoedig rechterlijk beroep a posteriori door de familierechtbank.²⁸⁸

228. De Raad van State uit ook kritiek op het feit dat het hoorrecht van de betrokkene niet verplicht wordt in de wet. De Procureur des Konings wordt niet verplicht om de betrokkenen bij het tijdelijk huisverbod eerst te horen, alvorens er al dan niet een huisverbod wordt opgelegd. Hoewel de wet geen hoorplicht inschrijft, bepaalt de

²⁸⁵ J. VAN DE LANOTTE, Y. HAECK, *Handboek EVRM, deel 2: artikelsgewijze commentaar*, Intersentia, Antwerpen-Oxford, 2004. 719-721.; EHRM, *Handyside v. the United Kingdom*, arrest van 7 December 1976, nr. 5493/72.

²⁸⁶ Zie GwH, nr. 10/2011, 27 januari 2011, B.5.1

²⁸⁷ Zie GwH, nr. 201/2011, 22 december 2011, B.12.1.

²⁸⁸ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 22-23, nr. 14.1.

omzendbrief 'COL 18/12' dat het tijdelijk huisverbod enkel opgelegd kan worden indien de betrokkenen verhoord worden.²⁸⁹ De omzendbrief dient als een soort verduidelijking van de onduidelijkheden of leemtes in de Wet 'tijdelijk huisverbod' en heeft dus als doel de toepassing van de wetgeving te bevorderen en een uniforme interpretatie te bewerkstelligen.²⁹⁰ Het hoorrecht voorzien in de 'COL 18/12' zal hoogstwaarschijnlijk geen dwingende kracht hebben. Ondanks het advies van de Raad van State heeft de wetgever het hoorrecht niet in de wet voorzien.²⁹¹ Dit horen zou immers een grote procedurele waarborg vormen, zowel voor de uithuisgeplaatste alsook het belang om geen onnodig huisverbod op te leggen. Omdat de uithuisgeplaatste niet verhoord moet worden, kan dit een schending van het recht op verdediging uitmaken van de uithuisgeplaatste. Hij moet immers de verblijfplaats verlaten zonder enige vorm van tegenspraak.²⁹² In de praktijk kan het namelijk gebeuren dat de informatie die de politie en de Procureur des Konings ontvangen niet helemaal juist of onvolledig is. De wet zou dus aangevuld moeten worden met een verplicht hoorrecht van de uithuisgeplaatste. Aangezien het huisverbod een aantal fundamentele rechten van de uithuisgeplaatste inperkt, zou het hoorrecht op dit vlak een grote procedurele waarborg kunnen betekenen.²⁹³

229. Een laatste punt waar de Raad van state kritiek op had, betreft de afwezigheid van een mogelijkheid tot het verkrijgen van een schadevergoeding na een onwerkzaam bevel. Ook dit heikel punt werd in de huidige wet niet aangepast. Het huisverbod dat de Procureur des Konings uitvaardigt kan naderhand ongegrond blijken, aangezien het bevel opgelegd werd zonder dat de partijen gehoord werden. De mogelijkheid tot schadeloosstelling wanneer de grondrechten van de uithuisgeplaatste onterecht gedurende een bepaalde tijd worden geschonden, zou, volgens de Raad van State, voorzien moeten worden in de Wet 'tijdelijk huisverbod'. Op dit moment moet de uithuisgeplaatste, die geconfronteerd werd met leugenachtige verklaringen, zich beroepen op het gemeenrecht. Dit houdt in dat hij moet aantonen dat er sprake is van een fout, schade en oorzakelijk verband. Dit is een zware bewijslast.²⁹⁴ De rechter zal dus steeds een afweging moeten maken tussen de wenselijkheid van een huisverbod enerzijds en het vermoeden van onschuld en recht op een eerlijk proces anderzijds.²⁹⁵

²⁸⁹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 12; S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 32.

²⁹⁰ X, *Vademecum van de Vlaamse regering, Omzendbrief VR 2010/0: Omzendbrieven*, Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2010, <http://vademecum.vandenbroele.be/entity.aspx?id=131>.

²⁹¹ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 25, nr. 17.

²⁹² L. ARNOU, "De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie" in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEST, en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, (1) 15.

²⁹³ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 25, nr. 17.

²⁹⁴ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 30, nr. 22; F. DENISSEN, "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 197, nr. 19.

²⁹⁵ S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 30.

4.5 Recht op een eerlijk proces

230. 'Artikel 6 EVRM' bepaalt dat iedereen recht heeft op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak en dit binnen een redelijk termijn door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht bij wet ingesteld. Binnen de procedure van het tijdelijk huisverbod wordt geen afbreuk gedaan aan het recht op een eerlijk proces aangezien de zaak binnen de tien dagen behandeld wordt door de rechter.²⁹⁶

4.6 Conclusie

231. Uit het voorgaande hoofdstuk wordt duidelijk dat verschillende rechten met elkaar in conflict kunnen komen. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft daarom het principe van proportionaliteit ingesteld. Dit principe houdt in dat wanneer er een beperking of schending van een recht, gegarandeerd door het EVRM, plaatsvindt, deze enkel gerechtvaardigd is, indien de beperking of schending wettelijk geregeld is, een legitiem oogmerk heeft en evenredig is met het beoogde doel. Uit de bovenstaande bespreking van de verschillende grondrechten van het EVRM kunnen we afleiden dat de Belgische regeling betreffende het tijdelijk huisverbod grotendeels aan deze voorwaarden voldoet. De tijdelijke inperking van de grondrechten van de verdachte kunnen hierdoor in de meeste gevallen gerechtvaardigd worden. Toch kan men twijfelen aan de duidelijkheid van sommige bepalingen die de Wet 'tijdelijk huisverbod' voorzien. Zo is er de afwezigheid van een voorafgaandelijk rechterlijk optreden, het ontbreken van een juridisch afdwingbaar hoorrecht en het ruime toepassingsgebied van de maatregel. Een mogelijkheid tot het verkrijgen van schadeloosstelling in geval van een onwerkzaam bevel en het invoeren van een wettelijke basis van het hoorrecht zouden kunnen bijdragen om het tijdelijk huisverbod minder ingrijpend te maken.

4.7 Eigen mening betreffende afweging grondrechten

232. Er kan aangenomen worden dat tegenstanders van deze maatregel de uithuisplaatsing een vergaande ingreep vinden. Ze zijn van mening dat het huisverbod het recht op de persoonlijke levenssfeer en het recht op eerbiediging van het genot van eigendom schendt. Het huisverbod is en blijft een vergaande maatregel. Maar indien we de aandacht vestigen op de doelstelling van de maatregel wordt het duidelijk dat het niet om een straf gaat die wordt opgelegd aan de verdachte, maar om een afkoelingsperiode die voor alle partijen ten goede kan komen, aangezien in deze periode de escalatie van het geweld wordt ingeperkt.

233. Met het tijdelijk huisverbod is het de verdachte die de woning voor een bepaalde periode dient te verlaten. Voorgaande wetgeving voorzorg wel mogelijkheden om huiselijk geweld tegen te gaan maar het was het slachtoffer van het geweld die de woning moest ontvluchten om aan het geweld te ontsnappen. Het is dan ook merkwaardig dat men bij de

²⁹⁶ M. SCHOL, J. NACHTEGAAL, A. SIBMA, F. VISSER, J. BROUWER en H. WINTER, (juli 2010), *Rechtsbescherming van uithuisgeplaatsten. Een verkennend onderzoek. Eindrapport*, geüpload 13 maart 2012, www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/verplichte-rechterlijke-toets-bij-verlenging-huisverbod.aspx?cp=44&cs=6796, 19-20.

invoer van het tijdelijk huisverbod bezorgd is om de grondrechten van de verdachte. Terwijl er voorheen weinig aandacht werd geschonken aan de eventuele inbreuk van de grondrechten van het slachtoffer, wordt nu de uithuisplaatsing van een maximale periode van tien dagen als een mogelijke inbreuk van bepaalde grondrechten van de verdachte gezien.

234. DE wetgever mag niet uit het oog verliezen dat het van groot belang is dat bij het invoeren van een wettelijke maatregel de grondrechten van beide partijen in overweging worden genomen. Maar in het geval van het tijdelijk huisverbod is er enerzijds een legitiem doel en anderzijds wordt er een controlemechanisme voorzien. Bij de familierechtbank vindt er een zitting plaats op verzoek van één van de partijen of de Procureur des Konings binnen de tien dagen na het instellen van de maatregel. Het grondrecht 'recht op een eerlijk proces' wordt hierdoor gerespecteerd.

5 Evaluatie – Eigen mening van de mogelijke knelpunten Belgische wetgeving

235. Op basis van de verschillende knelpunten die opgemerkt werden tijdens de vergelijking van het Belgisch huisverbod met het Nederlands model, gaan we in dit hoofdstuk over tot een evaluatie van de verschillende knelpunten.

5.1 Bevoegdheid van de Procureur des Konings

236. De keuze die door de wetgever gemaakt is om de bevoegdheid voor het opleggen van een huisverbod in de handen van de Procureur des Konings te leggen kan gemotiveerd worden doordat dit de rechtszekerheid in de hand werkt en het loopt in de lijn van de bevoegdheden die de Procureur des Konings reeds kon toepassen. Het lijkt logisch dat een maatregel die wordt ingebouwd, in een bestaand kader een grotere slaagkans biedt. Er dient opgemerkt dat het huisverbod geen strafrechtelijke maatregel is die de straf in gang kan zetten.

237. Er kan aangehaald worden dat het, net omdat het huisverbod gezien moet worden als een crisismaatregel, het een spijtige zaak is dat de bevoegdheid in handen van de Procureur des Konings is gelegd. Deze verantwoordelijkheid had even goed bij de burgemeester kunnen liggen. Op die manier werd een bestuursrechtelijke maatregel ingevoerd, naast de strafrechtelijke mogelijkheden, zoals in het Nederlandse systeem. Hier kunnen we wel aanhalen dat indien de burgemeester bevoegd is om een huisverbod op te leggen, dit kan leiden tot politieke misbruiken. Bijvoorbeeld wanneer de burgemeester op de hoogte is van wat er zich binnen de gezinnen van zijn gemeenten afspeelt.

238. Wanneer de bevoegdheid om een huisverbod op te leggen in handen van de politie valt (zoals in Oostenrijk, dit wordt niet verder besproken) zou dit een stap te ver gaan. Op die manier zou de rechtszekerheid niet gegarandeerd kunnen worden.

239. We kunnen immers stellen dat het belangrijk is dat de maatregel werkt binnen zijn eigen rechtssysteem, ongeacht wiens bevoegdheid het is om het huisverbod op te leggen.

240. Of het huisverbod nu echt een meerwaarde biedt op de bestaande wettelijke mogelijkheden kan langs twee kanten worden bekeken. Wanneer de verdachte geweldpleger zich niet aan de maatregelen houdt, die de Procureur des Konings oplegde buiten het huisverbod om, kan hij voor de onderzoeksrechter voorgeleid worden. Dit zal bij de schending van een wettelijk geregelde uithuisplaatsing niet meer mogelijk zijn. Anderzijds wordt het huisverbod als een goede zaak bekeken omdat het de kans geeft aan de Procureur des Konings om preventief op te treden tijdens een crisissituatie.

5.2 Feiten en omstandigheden

241. Volgens het wetsvoorstel betreffende het tijdelijk huisverbod dienen de 'feiten en omstandigheden' ruim ingevuld te worden en kan ook een vermoeden van huiselijk geweld hieronder begrepen worden. Het is niet geheel duidelijk wat onder deze feiten en omstandigheden of dit vermoeden begrepen kan worden. In ieder geval moet er een

aanleiding zijn om een huisverbod op te leggen. Risicotaxatie zou hier heel nuttig zijn. Om echt efficiënt en preventief te werk te gaan is het noodzakelijk dat een vermoeden van huiselijk geweld volstaat om een huisverbod te kunnen opleggen. Hiervoor is het belangrijk dat men duidelijk weet wat een vermoeden inhoudt omdat het in de praktijk vaak moeilijk is om in te schatten wat het aandeel van de verdachte en van het slachtoffer is. Het kan als positief beschouwd worden dat de feiten en omstandigheden ruim opgevat worden. De bevoegde instantie moet hierdoor niet wachten tot het slachtoffer mishandeld is, maar men kan ingrijpen wanneer het geweld dreigt te escaleren.

5.3 Risicotaxatie - instrument

242. De Belgische wetgever heeft geen risicotaxatie-instrument uitgewerkt in tegenstelling tot het Nederlands recht. We kunnen stellen dat een risico-instrument wel degelijk een voordeel kan bieden op het moment dat er over het al dan niet opleggen van een huisverbod beslist moet worden.

243. Een soort van 'checklist' kan de politie en Procureur des Konings immers bijstaan en helpen om alle belangrijke elementen in acht te nemen. Op deze manier kan er een soort eenvormigheid gecreëerd worden. Er moet wel opgemerkt worden dat deze 'checklist' niet blindelings toegepast mag worden. Een bepaalde risicofactor kan in een bepaalde situatie meer doorwegen dan in een andere situatie. Het is dus van belang dat de politiediensten of de Procureur des Konings een eigen beslissings- en beoordelingsrecht behoudt. Het risicotaxatie-instrument dient gezien te worden als een inschatting op de vraag 'kan het huisverbod in deze situatie de veiligheid garanderen en op welke manier kan dat gebeuren?'. Men moet zich niet enkel focussen op het risico van herhaling van geweld.

244. Wanneer de politie moet oordelen of een situatie een risicosituatie uitmaakt, is dit een subjectieve beoordeling. De politie dient een oordeel te vormen over een momentopname waardoor er een risico tot misbruik van de maatregel betreffende het huisverbod kan bestaan. Op dit moment zou een risicotaxatie-instrument een voordeel bieden aangezien er door het volgen van de 'checklist' geen zaken over het hoofd worden gezien. Men creëert door deze 'checklist' een objectief criterium waardoor eventueel misbruik vermeden kan worden.

5.4 Hulpverlening

245. Vooraleer het huisverbod een oplossing kan bieden is er een absolute samenwerking nodig met de hulpverlening. Het feit dat de hulpverlening een gemeenschapsmaterie betreft en dus niet geregeld kan worden in de federale Wet betreffende het tijdelijk huisverbod maakt dit een zwak punt in de Belgische regelgeving. Dit is anders dan in Nederland waar justitie en hulpverlening wel op hetzelfde beleidsniveau zitten. Het is dus zeker van groot belang dat de gemeenschappen, die bevoegd zijn voor het organiseren van de hulpverlening, niet achterwege blijven. Het zou uiteraard een goede zaak zijn dat omtrent de organisatie van de hulpverlening bij een huisverbod een regelgevend kader wordt opgesteld. Een project, zoals het 'tiendagentraject' in Nederland, zou zeker een vooruitgang bieden voor de Belgische regelgeving. Het ontbreken van een door de wet

onderbouwde regelgeving brengt het slagen van de maatregel van het huisverbod in gevaar. Het huisverbod dat een aanzet geeft om geweld (permanent) te bestrijden, krijgt op dit moment geen uitwerking. We kunnen zelfs stellen dat het huisverbod in Nederland n t werkt omwille van de snelle hulpverlening die onmiddellijk opgestart wordt. De uithuisplaatsing op zich heeft geen enkele zin. De verandering zal er pas komen wanneer die gepaard gaat met een goed georganiseerde hulpverlening.

246. We moeten wel opmerken dat ook in Nederland de hulpverlening in de praktijk niet altijd even efficiënt werkt. Het blijkt niet altijd evident om in een snelle en aangepaste hulpverlening te voorzien. Ook het bestaan van wachtlijsten bemoeilijkt het snel organiseren van het huisverbod en de aangepaste hulpverlening.

247. Het is belangrijk dat de onmiddellijke hulpverlening wordt voorzien voor het gehele gezin. Niet alleen het slachtoffer maar ook de kinderen moeten betrokken worden. Er moet een totaalbegeleiding voor het hele gezin zijn, dus ook hulpverlening voor de dader op langere termijn.

248. Het blijkt dat het huisverbod slechts als een beveiligingsmaatregel gezien kan worden als onderdeel van een totaalpakket.

5.5 Opvang van de uithuisgeplaatste

249. In de parlementaire voorbereiding werd niet lang stil gestaan bij de opvang van de uithuisgeplaatste. Het zal vaak van zaak tot zaak afhangen of de verdachte onderdak kan vinden bij familie of vrienden ofwel over voldoende financiële middelen beschikt om op hotel te gaan. Wanneer we naar het huisverbod in Nederland kijken blijkt in de praktijk dat de uithuisgeplaatste meestal wel bij iemand terecht kan.

250. Met het huisverbod wilt men een sterk signaal uitzenden dat de maatschappij huiselijk geweld niet tolereert. De maatschappij voorziet dus in bescherming van het slachtoffer, maar niet in opvang voor de verdachte van huiselijk geweld.

251. Het gebrek aan opvang voor de verdachte kan in sommige gevallen wel voor problemen zorgen. Er zullen altijd verdachten zijn die nergens terecht kunnen. Een mogelijke oplossing kan dan gevonden worden bij de daklozenopvang. De vraag hier is echter of men wel voldoende is opgeleid om uithuisgeplaatsten op te vangen.

252. De rol van de hulpverlening moet er in bestaan een sociaal netwerk te activeren, zowel voor het slachtoffer en voor de verdachte. Door de verdachte op deze manier te ondersteunen kan gemakkelijker opvang gevonden worden.

5.6 Opleggen van het huisverbod tegen de wil van het slachtoffer

253. Het moet absoluut mogelijk zijn om het huisverbod tegen de wil van het slachtoffer op te leggen. Aangezien huiselijk geweld verschillende gevoelens bij het slachtoffer teweegbrengt is het goed om de beslissing betreffende het opleggen van het huisverbod niet afhankelijk te maken van de wil van het slachtoffer. Het slachtoffer kan immers schrik

hebben voor de wraakreactie van de verdachte en door deze reden terugkomen op eerdere beslissingen. De hulpverlening dient in deze situaties het slachtoffer te ondersteunen. Het is aan de maatschappij om haar verantwoordelijkheid op te nemen en te oordelen of een huisverbod al dan niet opportuun is. Dit is niet de taak van het slachtoffer.

5.7 Sanctie bij overtreding van het huisverbod

254. De sanctie bij de overtreding van het huisverbod is te laag. Een hoofdgevangenisstraf van maximaal zes maanden houdt in dat er geen voorleiding bij de onderzoeksrechter mogelijk is. De sanctie die als stok achter de deur bedoeld werd zal in de praktijk geen verschil uitmaken, dit in tegenstelling tot de sanctie in Nederland.

5.8 Grondrechten van de verdachte

255. In de Belgische regelgeving is er geprobeerd om een evenwicht te bewaren tussen enerzijds de bescherming van de grondrechten van de verdachte en anderzijds de bescherming van het slachtoffer. De grondrechten dienen gerespecteerd te worden maar het is noodzakelijk dat er een onmiddellijke reactie plaatsvindt tegen escalatie van geweld. Om die reden is het goed dat het huisverbod onmiddellijk opgelegd kan worden om binnen de tien dagen verdere juridische stappen te ondernemen.

256. Het advies van de Raad van State kan daarentegen wel perfect gevolgd worden. Eén omdat het van groot belang is dat een onafhankelijk en onpartijdige instantie het huisverbod bevestigt en twee omdat er een beslissing wordt genomen over bepaalde grondrechten van de verdachte. Het is ook van belang dat de rechten van de verdachte in het oog worden gehouden. De meeste gevallen van huiselijk geweld zijn helemaal niet zo eenduidig. Het is belangrijk dat er een evenwicht tussen de rechten van het slachtoffer en de verdachte bewaard wordt. Maar omdat het ten slotte om een zeer korte (tien dagen) maatregel gaat, overheerst het waarborgen van de rechten van het slachtoffer en van de andere huisgenoten.

257. Wanneer we de vergelijking maken met een vrouw die met haar kinderen naar een vluchthuis moet vluchten, maakt dit ook een inbreuk op verschillende grondrechten uit, maar hier wordt minder aandacht aan besteed.

5.9 Besluit

258. We kunnen stellen dat het goed is dat er een wettelijke basis komt betreffende het tijdelijk huisverbod. Enerzijds wordt door het toepassen van het huisverbod ervoor gezorgd dat het slachtoffer (met eventueel de kinderen) niet naar een vluchthuis moet. Anderzijds kan de maatregel niet slagen zonder onmiddellijke en efficiënte hulpverlening. Ook daderhulp is van groot belang. Het tijdelijk huisverbod dient gezien te worden in een groter totaalpakket, waarin het veilig stellen van het slachtoffer of het inlassen van een rustpauze een belangrijke rol speelt. Daarnaast moet er op het crisismoment (professionele) hulpverlening voorzien worden.

259. De Belgische wetgeving voorziet immers niet in een onmiddellijke aanwezigheid van hulpverlening bij het opleggen van een huisverbod. Dit zorgt dus zeker voor een knelpunt, waarvoor een oplossing gevonden moet worden.

6 Eigen voorstel

260. Op basis van het vergelijkend onderzoek en een literatuurstudie, worden in het volgend hoofdstuk enkele aanbevelingen uitgewerkt. Deze voorstellen hebben voornamelijk betrekking op een aantal belangrijke knelpunten die in het voorgaand onderzoek aangehaald werden.

6.1 Het risicotaxatie-instrument

261. Aangezien de Belgische regelgeving geen risicotaxatie-instrument voorziet kunnen we stellen dat het noodzakelijk is om zo een instrument uit te werken.

262. De politie zal bij crisissituaties zich vooral focussen op de risico's op korte termijn. Er moet immers zo snel mogelijk een beslissing worden genomen. Wanneer men zich gaat focussen op oplossingen met oog op een langere termijn zal de hulpverlening hoogst waarschijnlijk de situatie anders beoordelen.

263. Het kan interessant zijn te voorzien in één globaal risicotaxatie-instrument dat eigenlijk twee instrumenten inhoudt. Enerzijds het eigenlijke risicotaxatie-instrument, dat gebruikt wordt voor het beoordelen van signalen van geweld en anderzijds een instrument waarmee men de nodige veiligheidsmaatregelen voor achteraf kan beoordelen, dit zal dan vooral gebruikt worden door de hulpverlening.

264. Voor het eigenlijke risicotaxatie-instrument kan gepleit worden voor een vorm zoals men die in Nederland hanteert. Op basis van het Nederlands RiHG kan een gestructureerd oordeel gevormd worden betreffende het al dan niet opleggen van een tijdelijk huisverbod. Het is hierbij van groot belang dat een risicotaxatie-instrument niet blindelings gevolgd wordt. Wanneer men het instrument als een soort 'checklist' hanteert zullen er geen elementen over het hoofd worden gezien en wordt de kans op misbruik sterk verminderd.

6.2 Onmiddellijke opvolging door de hulpverlening

265. Het is duidelijk: een tijdelijk huisverbod op zichzelf volstaat niet!

266. Er is nood aan een onmiddellijke aanwezigheid van de hulpverlening die na het opleggen van een huisverbod een plan uitwerkt met aandacht voor enerzijds de veiligheid en begeleiding van de slachtoffers en anderzijds de uithuisgeplaatste verdachte en de eventuele kinderen. Zoals in Nederland kan hierbij gewerkt worden met één aanspreekpunt, een casemanager. Deze persoon zal dan de centrale figuur tussen het gezin en de hulpverlening spelen. Hij volgt alle hulpverlening op en coördineert alles. De casemanager heeft ook als taak om voor een vlotte overgang te zorgen van de crisishulpverlening naar de reguliere hulpverlening. Er zal per geval beoordeeld moeten worden welke hulpverlening het efficiëntste zal zijn en in de meeste gevallen zullen verschillende vormen van begeleiding door elkaar lopen. Omdat er verschillende instanties betrokken zijn (bijvoorbeeld politie, huisarts, justitie-assistent,...) is er niet alleen een casemanager maar ook een case-overleg nodig. Bij dit overleg zitten alle actoren samen

en proberen ze per situatie een oplossing uit te werken. De Nederlandse Veiligheidshuizen kunnen voor het Belgisch systeem een goed voorbeeld bieden.

6.3 Feiten en omstandigheden

267. Voor de 'feiten en omstandigheden' die aanleiding kunnen geven tot de oplegging van het tijdelijk huisverbod is een afbakening nodig. Ter verduidelijking van de feiten en omstandigheden en om misverstanden te vermijden kan men aannemen dat een limitatieve opsomming van feiten en omstandigheden waarin een huisverbod opgelegd kan worden voordelig is. Men kan naar het voorbeeld van Nederland een uitvoeringsbesluit voorzien waarin een limitatieve opsomming van feiten en omstandigheden gegeven wordt waarin het noodzakelijk is een huisverbod op te leggen.

268. Om het preventief karakter van het huisverbod te benadrukken moet er anderzijds geopteerd worden om deze feiten en omstandigheden ruim te interpreteren zodat ook een vermoeden van huiselijk geweld onder het toepassingsgebied van de wet valt.

6.4 Opvang voor de uithuisgeplaatste

269. Hoewel het in de praktijk voor de verdachte geen groot probleem lijkt om opvang te vinden wanneer hij het huis moet verlaten. Kan het toch aangeraden worden om eventueel een richtlijn te voorzien waarin dit aspect verder wordt uitgewerkt.

6.5 Huisverbod tegen de wil van het slachtoffer

270. Als laatste punt is het aan te raden dat het mogelijk moet zijn een huisverbod, naar het voorbeeld van Nederland, tegen de wil van het slachtoffer op te leggen.

7 Conclusie

Het is reeds duidelijk dat de overheid de laatste jaren heel wat ondernomen heeft om huiselijk geweld aan te pakken. Tot voor kort ontbrak in België een efficiënte wettelijke crisismaatregel. Hulp voor het slachtoffer en eventueel de kinderen, begeleiding of een straf voor de verdachte, zijn zaken die in de praktijk pas optreden lang nadat de feiten gepleegd zijn.

Op het moment van de crisis was er voor het slachtoffer vaak geen andere mogelijkheid dan de gemeenschappelijke woning te verlaten en te vluchten. Door de recente Wet betreffende het tijdelijk huisverbod krijgt de Procureur des Konings de mogelijkheid om de verdachte van huiselijk geweld op het moment van de crisis, uit huis te plaatsten. De verdachte dient zijn woning gedurende tien dagen te verlaten en tijdens deze periode is het voor hem verboden contact op te nemen met het slachtoffer en de andere huisgenoten. Een preventieve aanpak waarbij slachtoffers worden beschermd en waarbij hulpverlening wordt voorzien, staat centraal.

In deze scriptie werd het tijdelijk huisverbod bestudeerd en vergeleken met de maatregel in Nederland. Na dit onderzoek kunnen we dan ook enkele zaken besluiten.

Het tijdelijk huisverbod kan door de Procureur des Konings onmiddellijk worden opgelegd zonder dat het slachtoffer hiervoor juridische stappen moet ondernemen. Het huisverbod zorgt op deze manier voor een afkoelingsperiode waarin zowel het slachtoffer en de verdachte samen met de hulpverlening naar een langdurige oplossing kunnen zoeken.

Deze hulpverlening maakt in de Belgische wetgeving een knelpunt uit. Op basis van het onderzoek en vergelijking met het Nederlandse huisverbod kunnen we stellen dat het huisverbod gezien moet worden als een deel van een pakket. De maatregel op zichzelf is niet voldoende om huiselijk geweld langdurig aan te pakken. Wanneer een huisverbod opgelegd wordt, is het dan ook noodzakelijk dat er onmiddellijk in hulpverlening voorzien wordt. Zoniet, bestaat het gevaar dat het geweld na de korte periode van tien dagen, verder escaleert.

Uit het voorgaand onderzoek blijkt dat het tijdelijk huisverbod de fundamentele rechten van de uithuisgeplaatste raakt. Om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag "Hoe het tijdelijk huisverbod zich verhoudt tegenover artikel 8 EVRM", kunnen we immers aannemen dat het ingrijpende karakter van de maatregel geen ongerechtvaardigde inperking van dat fundamenteel recht inhoudt. Enkele onduidelijkheden in de wetgeving kunnen wel voor problemen zorgen. De ruime invulling van 'feiten en omstandigheden', het ontbreken van een afdwingbaar hoorrecht en de afwezigheid van de mogelijkheid om een schadevergoeding te verkrijgen, werken de proportionaliteit van de maatregel niet ten goede.

Voordat het tijdelijk huisverbod in België efficiënt zal kunnen werken, moet het instrument geoptimaliseerd worden. Het is noodzakelijk dat het duidelijk is in welke situaties een huisverbod kan worden opgelegd. Het risicotaxatie-instrument, gebruikt door onze

noorderburen, kan hiervoor een oplossing bieden. Men zal hierdoor kunnen nagaan wanneer er sprake is van een ernstig en onmiddellijk gevaar.

Een ander knelpunt in de Wet 'tijdelijk huisverbod' ligt in het ontbreken van een juridische waarborg die ervoor moet zorgen dat de uithuisgeplaatste het tijdelijk huisverbod niet overtreedt. Wanneer de uithuisgeplaatste het huisverbod schendt, is het in de praktijk niet mogelijk om tot een voorlopige hechtenis over te gaan. Wanneer een strafrechtelijke sanctionering wordt voorzien zal dit de kans op het naleven van het huisverbod verhogen.

We kunnen concluderen dat de wetgeving betreffende het tijdelijk huisverbod een eerste zet is. Wanneer de knelpunten worden aangepakt, kan het huisverbod een alternatief vormen voor bestaande procedures, die geen mogelijkheid bieden om preventief op te treden in crisissituaties. Er dient een concreet kader te worden uitgebouwd waarin hulpverlening wordt uitgewerkt. Pas dan zal het tijdelijk huisverbod een doeltreffende maatregel uitmaken in de strijd tegen huiselijk geweld.

Bibliografie

Internationaal

Wetgeving

- Internationaal Verdrag van 19 december 1966 inzake economische, sociale en culturele rechten.
- Verdrag van de Raad van Europa van 25 oktober 2007 over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik.
- Verdrag van de Raad van Europa ter preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, ter ondertekening voorgelegd te Istanbul op 11 mei 2011.

Europa

Wetgeving

- Europees Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden.

Rechtspraak

- EHRM, *Richard Handyside v. Verenigd Koninkrijk*, 1976.
- EHRM, *Sunday Times v. Verenigd Koninkrijk*, 1979..
- EHRM, *Z.e.a. v. Verenigd Koninkrijk*, 2001.
- EHRM, *Geleri v. Roemenië*, 2011.

België

Wetgeving

- Burgerlijk Wetboek 21 maart 1804, *BS* 3 september 1807.
- Gerechtelijk Wetboek 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Strafwetboek 8 juni 1867, *BS* 15 oktober 1867.
- Wetboek van strafvordering 17 november 1808, *BS* 7 december 1808.
- Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, *BS* 17 juli 1964.
- Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *BS* 5 april 1965.
- Wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke gene opsporing ten huize of huiszoeking kan worden verricht, *BS* 8 juli 1969.
- Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, *BS* 27 juli 1990.
- Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *BS* 14 augustus 1990.

- Wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan, *BS* 6 februari 1998.
- Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, *BS* 12 januari 2003.
- Wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld, *BS* 1 oktober 2012.
- Wet van 15 juni 2012 tot bestraffing van de overtreding van het tijdelijk huisverbod en tot wijziging van de artikelen 594 en 627 van het Gerechtelijk Wetboek, *BS* 1 oktober 2012.
- Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013.
- Wetsontwerp tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 50K1693/001.
- Wetsontwerp tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 50K1693/007.
- Wetsvoorstel van 14 mei 2004 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1.
- Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, gedaan te Lanzarote op 25 oktober 2007, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-1204/1.
- Wetsvoorstel van 16 augustus 2010 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de bestrijding van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2010 BZ, nr. 5-30/10.
- Wetsvoorstel van 29 november 2010 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1.
- Amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2.
- Amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594

en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/3.

- Advies Raad State van 27 april 2011 bij het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, 50.888/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002.
- Amendementen op het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/003
- Wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005
- Verslag namens de commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4.
- Verslag namens de Commissie voor de Justitie bij het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld en het wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en van het Gerechtelijk Wetboek wat de preventieve uithuisplaatsing en andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld betreft, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005.
- Voorstel van resolutie betreffende de nood aan een wettelijk kader inzake de uithuisplaatsing van daders van intrafamiliaal geweld, *Parl.St.* Kamer 2002-03, nr. 50K2209/001.
- Voorstel van resolutie met het oog op de ondertekening en ratificatie van de Conventie ter preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld van de Raad van Europa, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1822/001.
- Amendementen op het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/003.
- Besluit van 21 februari 2014 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 28 februari 2014.
- Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de hoven van beroep betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten, Brussel, 1 maart 2006.
- Omzendbrief nr. COL 4/2006 van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld, Brussel, 1 maart 2006.
- Omzendbrief nr. COL 18/2012 van de minister van Justitie, van de minister van Binnenlandse zaken en van het College van Procureurs-generaal betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012.

Rechtspraak

- RvS 24 februari 2010, nr. 200905605/1/H3
- GwH 27 januari 2011, nr. 10/2011.
- GwH 22 december 2011, nr. 201/2011.

Rechtsleer

Boeken

- ARNOU, L., "De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie" in DERUYK, E., GOETHALS, E., HUYBRECHTS, L., LECLERCQ, J.-F., ROZIE, M., ROZIE, J., TRAEST, P. en VERSTRAETEN, R. (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 15 p.
- BECKERS, E., "De ketenaanpak van partnergeweld/intrafamiliaal geweld (IFG): waar zit de zwakste schakel?", *De orde van de dag* 2008, afl. 43, 11-18.
- BERTELOOT, K. en D'HAESE, W., "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in BLOW, H. (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, Losbl., afl. 5, 50 p.
- BREMS, E., "De specifieke Belgische wetgeving inzake partnergeweld" " in BOAS, A. en LAMBERT, J., *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 191-213.
- CHRISTOPHE, M., FERWERDA, H. en GRUTER, P., "Partnergeweld en de politionele afhandeling in Nederland" in GROENEN, A., JASPAERT, E. en VERVAEKE, G. (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, 161- 177.
- DE CRAIM, C., "Kindermishandeling: De wetgevende aspecten en de aanpak door de gerechtelijke overheden", in BLOW, H. (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, Losbl., afl. 6, 26 p.
- DHONDT, F., "De Belgische wetgeving betreffende de bestrijding van partnergeweld" in BOAS, A. en LAMBERT, J., *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 161- 184.
- DE HERT, P., "Art. 8. Recht op privacy" in VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y., *Handboek EVRM. Artikelsgewijze commentaar*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 705-788.
- DE GROOF, K., "Familiaal geweld van binnen naar buiten" in DE GROOF, K. en DE GENDT, T., (eds.), *Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen*, Leuven, LannooCampus, 2007, 21-73.
- HEPS, R. en SWENNEN, F., "Juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling" in ANTHONI, S. (ed.), *Hulpverlening bij kindermishandeling*, Antwerpen, Garant, 2011, 11-27.
- FRANCK, P., "Multidisciplinaire aanpak van familiaal geweld", in BLOW, H. (ed.), *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2011, Losbl., afl. 1, 17 p.
- LAMBERT, P., "Violence conjugale, secret professionnel et non-assistance à personne en danger", in BOAS, A. en LAMBERT, J., *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 185-189.

- MEULDERS, M.T., "La violence au sein du couple: ébauches de réponses juridiques en droit continental" in EEKELAAR, J., en KATZ, S., *Family violence. An international and interdisciplinary study*, Toronto, Butterworths, 1978, 141-187.
- PAUWELS, J., "Structurele contextualisering van de politionele registraties inzake intrafamiliaal geweld in Oost- en West-Vlaanderen", *Panopticon* 2001, 220-238.
- SLOCK, A., "Familiaal geweld: iedereen verantwoordelijk", in DE GROOF, K. en DE GENDT, T. (eds.), *Kans op slagen*, Leuven, Lannoo, 2007, 87-98.
- STALS, I., *Huiselijk geweld*, Antwerpen, Maklu, 2005, 270.
- SWENNEN, F., en TOREMANS, T., "Kort geding en personen- en familierecht", in Vlaamse Conferentie van de balie te Antwerpen (ed.), Brussel, Larcier, 2009, 336.
- VAN DISSEL, S., "Partnergeweld en de rechtbank in Nederland" in GROENEN, A., JASPAERT, E. en VERVAEKE, G. (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, 241-248.
- VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y., *Handboek EVRM. Deel I: Algemene beginselen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 949 p.
- VAN DER KNAAP, L., "Het tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld" in GROENEN, A., JASPAERT, G. en VERVAEKE, G., *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, 179-191.
- VAN DEN WIJNGAERT, CH., *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2009, 1364 p.

Tijdschriften

- BECKERS, E., "De ketenaanpak van partnergeweld/intrafamiliaal geweld (IFG): waar zit de zwakste schakel?", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, 11-18.
- BERTELOOT, K. en SIVRI, S., "Het tijdelijke huisverbod: nieuwe mogelijkheden voor de aanpak van familiaal geweld", *Panopticon* 2012, afl. 4, 365-368.
- BOUCHÉ, A., "Les nouvelles conséquences civiles et pénales des violences physiques exercées sur le conjoint ou le cohabitant par son partenaire", *JT* 2003, 462- 463.
- BOUCHÉ, A., "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique", *JT* 2012, 136-137.
- BRUGGEMAN, W. en BECKERS, E., "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, 3-10.
- DE BOCK, E., "De verzwarende omstandigheid voor slagen en verwondingen aan de echtgenoot of een daarmee gelijkgesteld persoon" in F. APS, *Wet en duiding. Echtelijke moeilijkheden*, Brussel, Larcier, 2010, 215-217.
- DENISSEN, F., "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, 192-200.
- FOURIE, C., "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, 8-18.
- HEPS, R., "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl.4, 221-237.

- HEPES, R. en DE HONDT, N., "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, 20-38.
- NEVEU, S., "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, 13-44.
- SIBIET, A., "Dringende voorlopige maatregelen" in F. APS, *Wet en duiding. Echte moeijkheden*, Brussel, Larcier, 2010, 13-16.
- STALS, I., "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, 19-32.
- STEVENS, L., "De wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan", *EJ* 1998, afl. 2, 18-32.
- SWENNEN, F., "Overzicht van rechtspraak (2000-2005), *Dringende voorlopige maatregelen tussen echtgenoten op grond van art. 223 BW*", *EJ* 2006, afl. 2, 17-30.
- VANBOCKRIJCK, H., "De wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke geweldsdaeden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw.", *EJ* 2003, afl. 6, 86-92.
- VASSEUR, R., "Huisverbod: nieuwe beveiligingsmaatregel in de strijd tegen huiselijk geweld", *Juristenkrant* 2012, afl. 256, 3.
- VERSCHULDEN, G., "Preferentiële toewijzing van de gezinswoning aan het slachtoffer van partnergeweld", *TVW* 2003, 143-145.
- VERSCHUEREN, C., "De wet van 24 november 1997 ertoe strekkende het geweld tussen partners tegen te gaan : een schoolvoorbeeld van hedendaagse wetgeving ?", *RW*, 1998-1999, nr. 29, 20 maart 1999, 1060-1066.
- VAN DEN EEDEN, E., "Partnergeweld: enkele burgerrechtelijke aspecten", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, 63-72.
- VAN DER VEKEN, B. en DE SMET, B., "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, 1402-1413.
- X, "Huiselijk geweld", *NJW* 2012, afl. 270, 268-269.

Online-bronnen

- LECLERCQ, I., BERTELOOT, K., SIVRI, S. en DEFOUR, ME., *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 142 p.
- X, *Vademecum van de Vlaamse regering, Omzendbrief VR 2010/0, Omzendbrieven*, Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2010, <http://vademecum.vandenbroele.be/entity.aspx?id=131>.

Nederland

Wetgeving

- Wet van 4 juni 1992 houdende algemene regels van bestuursrecht, *Stb.* 1992, 315.
- Wet van 9 oktober 2008 houdende regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, *Stb.* 2008, 422.
- Besluit van 20 oktober 2008 houdende regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen, *Stb.* 2008, 422.
- Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2003-2004, 28 345, nr. 25.
- Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat.
- Advies Raad van State van 24 mei 2006, W03.06.0059/I, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3.
- Ministerie van Justitie, (april 2002), *Privé Geweld – Publieke zaak. Een nota over de gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld*, geüpload 12 december 2011, www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/BELEID_privé_geweld_publiek_zaak.pdf, 60.
- Ministerie van Justitie, Nader rapport van 11 juli 2006 inzake het voorstel van wet tot houdende regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat (Wet tijdelijk huisverbod), 5431739/06/6.

Rechtspraak

- Rb. Rotterdam 5 februari 2009, LJN BH2366.

Rechtsleer

Boeken

- BEKE, B. en DIJKSMAN, G., *Handboek huisverbod. Achtergrond, methodiek en procedure*, Amsterdam, SWP, 2010, 80 p.
- JANSSEN, H., WENTZEL, W. en VISSERS, B., *Basisboek huiselijk geweld*, Amsterdam, Coutinho, 2009, 240 p.

Tijdschriften

- DE VAAN, K.B.M. en SCHREIJENBERG, A., "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, 75-88.
- JACOBS, H.E. en VAN STRALEN, A.P., "De wet tijdelijk huisverbod", *FJR* 2009, 132-136.
- LÜNNEMANN, K., RÖMKENS, R. en DE ROOS, T., "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15, 940-946.
- NIEUWENHUIS, A., "Nederland: Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, 38-44.

- NIZAMOEDDIN, S.D.D., "Het wetsvoorstel tijdelijk huisverbod":... en nu de puntjes op de i", *AA* 2007, 145-147.
- X, Grote landelijke verschillen in Nederland bij oplegging huisverbod", *NJB* 2010, afl. 7, 461.

Online-bronnen

- BEKE, B. en RULLENS, J., "wet tijdelijk huisverbod. Een handreiking voor de burgemeester", 2008, <http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/huisverbod/Handreiking%20voor%20burgemeesters.pdf>
- DE VAAN, K.B.M., TIMMERMANS, M. en HOMBURG, G.H.J., *Effectief uit huis geplaatst? Effectevaluatie van de Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/effectevaluatie-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004485.pdf>, 117 p.
- HOMBURG, G.H.J., SCHREIJENBERG, A. en SCHILDER, J., *Knelpunten in de uitvoering van de wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/knelpunten-in-de-uitvoering-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004486.pdf>, 68 p.
- LÜNNEMANN, K. en OVERGAAG, A., *De pleger het huis uit. Knelpunten bij crisisinterventie en juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van plegers van geweld binnenshuis*, Jerwey-Jonker Instituut, 2009, http://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/D2813285_pleger%20het%20huis.pdf, 108 p.
- SCHOL, M., NAGTEGAAL, J., SIBMA, A., VISSER, F., BROUWER, J. en WINTER, H., (juli 2010), *Rechtsbescherming van uithuisgeplaatsten. Een verkennend onderzoek. Eindrapport*, geüpload 13 maart 2012, <http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/verplichte-rechterlijke-toets-bij-verlenging-huisverbod.aspx?cp=44&cs=6796>, XIV+125 p.
- SCHREIJENBERG, A., DE VAAN, K.B.M., VANONI, M.C. en HOMBURG, G.H.J., *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2011, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 102 p.
- TIMMERMANS, M., KROES, W. en HOMBURG, G., *Partiële kwaliteitsbepaling RiHG. Eindrapport*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, www.wodc.nl/images/1803_Volledige_Tekst_tcm44-297898.pdf, 80 p.
- VAN DE BOER, M., *Juridische aspecten van huiselijk geweld. Informatie voor slachtoffers en hun adviseurs*, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/publicaties/juridische_aspecten_van_huiselijk_geweld_jan_2009.pdf, 78 p.
- VAN VREE, F.M., DE VAAN, K.B.M. en BROEK, S.D., *Evaluatie pilots huisverbod. Eindrapport*, Research voor Beleid Leiden, 2007,

http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/evaluatierapporten_pilots_huisverbod_en_risicotaxatie-instrument_c.pdf, 87 p.

- X, www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/stalking/daders/bedreiging.
- X, *Factsheet Huiselijk geweld*, Plan van aanpak huiselijk geweld tot 2011 "De volgende fase" Ministerie van Justitie, Den Haag, 2008, www.movisie.nl/sites/default/files/alfrescofiles/factsheet%20huiselijk%20geweld%20%5BMOV-1830330-0.1%5D.pdf, 8 p.
- X, Twijfel over daling huiselijk geweld in Waalwijk, 2013, www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/060513_twijfel-over-daling-huiselijk-geweld-waalwijk.
- X, Stijging aantal huisverboden Purmerend, 2013, www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/190913_stijging-aantal-huisverboden-purmerend

Bijlagen

- **Feiten en omstandigheden (Besluit 'tijdelijk huisverbod')**

1. Feiten en omstandigheden die de persoon betreffen ten aanzien van wie wordt overwogen om een huisverbod op te leggen :

a.Antecedenten en incidenten (op basis van politieregistratie):

- registraties (HKS) en mutaties geweld
- registraties (HKS) en mutaties zeden
- registraties (HKS) en mutaties wapengerelateerd
- registraties (HKS) en mutaties overig

b.Mate van aanspreekbaarheid:

- volledig in de war
- apathisch, zich extreem afsluiten
- gewelddadig, onhandelbaar, niet te corrigeren (tegen slachtoffer of derden)
- extreem jaloers tegenover slachtoffer
- dreigementen om zichzelf wat aan te doen of zichzelf daadwerkelijk te verwonden

c.Riskante gewoonten (alcohol- of drugsgebruik):

- signalen wijzend op verslaving of excessief gebruik van alcohol
- signalen wijzend op verslaving of excessief gebruik van soft drugs
- signalen wijzend op verslaving of excessief gebruik van hard drugs
- onder behandeling (geweest) voor verslaving
- op het moment fors gedronken (of sterk vermoeden)
- op het moment drugs gebruikt (of sterk vermoeden)

2. Feiten en omstandigheden die het verloop van het incident betreffen :

a.Bedreiging:

- verbaal (schelden, schreeuwen)
- dreigen met fysiek geweld
- dreigen met wapen
- dreigen met doden

b.Psychisch geweld:

- slachtoffer onder druk zetten door geweld tegen kinderen en/of huisgenoten
- slachtoffer onder druk zetten door geweld tegen huisdieren

-slachtoffer onder druk zetten door vernielen (dierbare) eigendommen van het slachtoffer

-slachtoffer onder druk zetten door hem te vernederen of te dwingen iets tegen de wil te doen

c.Lichamelijk geweld:

-duwen, schoppen, stompen, haren trekken e.d.

-zware kneuzingen, brandwonden, gebroken ledematen

-verwonden met wapen

-verwuring

d.Seksueel geweld:

-verkrachting of aanranding

-gedwongen seks of prostitutie

-(vermoeden van) kindermisbruik

e.Zwaarte van de intimidatie:

-geweld is willekeurig en volstrekt zonder aanleiding

-(dreiging van) plotselinge, extreme uitbarsting van geweld

-zwaar fysiek geweld (al dan niet met ernstig letsel)

-slachtoffer is totaal niet weerbaar

f.Geweldsontwikkeling:

-de zwaarte van het geweld is de laatste jaren toegenomen

-de frequentie van geweld is de laatste jaren toegenomen

g.Wapens:

-in bezit van vuurwapen

-in bezit van wapenvergunning

-gebruik van slagwapen, steekwapen of (nep-)vuurwapen

-gebruik van «toevallige» wapens (servies, asbak, keukenmes e.d.)

h.Gevaarsniveau wapengebruik:

-ermee dreigen

-ermee gooien van een afstand

-het slachtoffer er direct mee verwonden (direct fysiek contact)

-bewuste (bedoelde) verwonding slachtoffer (min of meer met voorbedachten rade)

i.Aanwezigheid van kinderen:

-kinderen getuige van geweld

-kinderen apathisch, huilen of schrikachtig

-geweld gepleegd tegen kinderen

-kinderen gewond

-ondertoezichtstelling of andere kindbeschermingsmaatregel

j. Geweldsverwachting:

- slachtoffer vreest toekomstig geweld

k. Rechtvaardiging achteraf:

- berouw tonen, maar zich verschuilen achter externe oorzaken
- ontkennen of minimaliseren van het geweld
- rechtvaardigen van geweld

3. Feiten en omstandigheden die de leefomstandigheden van de betrokkene of zijn huisgenoten betreffen :

a. Spanning door werkgerelateerde problemen:

- (langdurige) werkloosheid
- recent ontslag of dreiging van ontslag
- problemen met betrekking tot arbeidsongeschiktheids- of werkloosheidsuitkering
- spanningen op het werk

b. Spanning door financiële problemen:

- veel schulden
- financieel niet kunnen rondkomen
- vermoeden van een gokprobleem

c. Spanning door familie- en relatieproblemen:

- problemen met kinderen uit een eerdere relatie
- niet accepteren van een zwangerschap
- onenigheid over opvoeding van kinderen
- gedragsproblemen bij kinderen
- lopende echtscheidingsprocedure
- overige relatieproblemen
- problemen met betrekking tot verblijfsvergunning e.d.

d. Sociaal isolement door beperkte vrienden- of kennissenkring:

- strikte beperking van contacten (binnen eigen cultuur of geloof)
- contacten met buitenwereld verlopen alleen via betrokkene
- betrokkene verbiedt contact met vrienden of bekenden

e. Sociaal isolement door rollenpatroon:

- betrokkene controleert financiën, paspoort e.d.
- slachtoffer heeft geen zeggenschap binnenshuis
- slachtoffer mag niet of nauwelijks buitenshuis komen

f. Sociaal isolement door onaangepast gezin:

- er is geen contact te maken met het gezin

- geschillen met anderen worden door ruzie of geweld opgelost
- binnen het gezin is er veel ruzie
- antecedenten slachtoffer die wijzen op sociaal isolement
- antecedenten andere gezinsleden die wijzen op sociaal isolement
- sociaal isolement door excessief middelengebruik of verslaving

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

Een kritische analyse van de wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2015**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Berx, Immig

Datum: **14/05/2015**